

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Rozhodčí řízení a spotřebitelské spory

Vladimír Soukup

Plzeň, 2015

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Diplomová práce

Rozhodčí řízení a spotřebitelské spory

Vladimír Soukup

Studijní program: Právo a právní věda
Studijní obor: Právo
Vedoucí práce: JUDr. Ing. Radka Zahradníková, LL.M, Ph. D.,
katedra občanského práva,
Fakulta právnická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň, 2015

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni dne 30. března 2015

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucí diplomové práce paní JUDr. Ing. Radce Zahradníkové, LL.M, Ph. D., a to za odborné vedení, cenné rady, trpělivost a připomínky, kterými přispěla k jejímu vypracování.

OBSAH:

1.	Úvod	1
2.	Rozhodčí řízení jako jeden ze způsobů řešení sporů	4
2.1	Řešení sporů před obecnými soudy	4
2.2	Rozhodčí řízení	4
2.2.1	Arbitrabilita sporu	6
2.2.2	Typy rozhodčího řízení	8
2.3	Alternativní řešení sporů	12
2.3.1	Konciliace a mediace	13
2.3.2	Mini-trial	15
2.3.3	Technické expertízy, Dispute Review Board, expert	15
2.3.4	Smíšené a stupňovité formy	16
2.3.5	Komparace rozhodčího řízení a ADR	17
3.	Rozhodčí řízení a spotřebitel	18
3.1	Spotřebitelský spor	18
3.2	Rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských vztazích	20
3.2.1	Relevantní obecná ochrana slabší strany a ochrana spotřebitele dle NOZ	21
3.2.2	Ochrana spotřebitele obsažená v ZRR	23
3.3	Osoba rozhodce vs. spotřebitelský spor	30
3.4	Seznam rozhodců	33
4.	Vhodnost institutu rozhodčího řízení pro spotřebitelské spory	36
4.1	Problémy praxe rozhodčího řízení při řešení spotřebitelských sporů	36
4.1.1	Vliv rozhodčí smlouvy na ochranu práv spotřebitele	38
4.1.2	Rozhodování spotřebitelských sporů rozhodci ad hoc v rámci arbitrážního centra	39
4.1.3	Nestrannost rozhodců ad hoc opakovaně určených ve věcech jedné strany	41
4.2	Finanční arbitr	42
4.3	Projekt Ministerstva průmyslu a obchodu na mimosoudní řešení spotřebitelských sporů	47
5.	Přezkum a zrušení rozhodčího nálezu	52
5.1.1	Přezkum rozhodčího nálezu	52
5.1.2	Zrušení rozhodčího nálezu	53
6.	Způsoby řešení spotřebitelského sporu jejich výhody a nevýhody	57
6.1	Soudní řízení	57
6.2	Konciliace	58
6.2.1	Návrh MPO na zavedení mimosoudního řešení sporů	58
6.2.2	Zhodnocení výhod a nevýhod konciliace v návrhu MPO	61

6.3	Rozhodčí řízení	62
6.4	Možné varianty řešení spotřebitelských sporů	63
7.	Závěr	66
	Přehled literatury a pramenů	68
	Resumé	76
	Příloha č. 1 - Pohyb agendy u okresních a krajských soudů	78
	Příloha č. 2 - Pravomocná rozhodnutí soudu a průměrné délky soudního řízení	80
	Příloha č. 3 - Pohyb agendy v rámci projektu Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů	81
	Příloha č. 4 – Doporučená znění rozhodčích doložek v případě rozhodování stálého rozhodčího soudu	82
	Příloha č. 5 – Vzor rozhodčí smlouvy s určením rozhodce ad hoc	83
	Příloha č. 6 – Statistický přehled soudních agend za rok 2013	87

1. Úvod

V současné době je jednou z nejdiskutovanějších oblastí veřejného života vymahatelnost práva v České republice a s tím korespondující otázka, zda délka trvání soudního řízení v občanskoprávních věcech u obecných soudů není až příliš dlouhá, přitom dosavadní dlouhodobý trend směřuje spíše ke zvyšování nápadu.¹

Přestože si to třeba někdo nebude chtít přiznat, řešení této situace je mimo jiné do značné míry závislé na finančních prostředcích, které bude ochotna Česká republika na řešení této situace vynaložit. Jako ideální by se tedy mohla zdát situace, kdy by došlo k razantnímu zvýšení množství veřejných prostředků vyčleněných pro oblast justice, bylo by pak možné navýšit počet soudců, asistentů, vyšších soudních úředníků a dalších. Ovšem vzhledem k současnému stavu veřejných financí, způsobu jejich využívání a tlaku na snižování schodku státního rozpočtu nelze očekávat, že by výdaje na justici ani množství pracovních sil na tuto oblast vyčleněných významným způsobem narůstaly.

Výše uvedenou situaci by bylo možné částečně řešit prostřednictvím technologií. Tyto však zatím nemohou nahradit fáze, kde je nezbytné lidské rozhodování, nicméně je možné si představit různá technická řešení, která by v budoucnu vedla k úspoře času či finančních prostředků, které by pak bylo možné vynaložit při eliminaci jiných úzkých míst. Lze si tak představit, že v budoucnu soudní zapisovatelky nahradí speciální software zaznamenávající diktovaný text, ústní jednání budou vedena na dálku jako videokonference atp. Avšak i tyto inovace si vyžádají čas a nemalé finanční prostředky. Určitá snaha přinést do oblasti justice technické inovace se již objevila, ovšem zejména s ohledem na nedostatek finančních prostředků lze považovat výsledný efekt za rozporuplný.²

V neposlední řadě je řešením zásah do procesní právní úpravy zaváděním některých principů a institutů, které přispějí ke zrychlení řízení. Zákonodárce tak již opakovaně učinil např. změnami zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“), především v podobě zavedení institutu platebního rozkazu³, elektronického platebního rozkazu⁴, nemožnosti

¹ Viz Příloha č. 1

² PETRÁŇOVÁ, Zuzana: Soudci kritizují stav elektronizace české justice, prý chybí vybavení. [online]. Český rozhlas 3.11.2013 [citováno dne 10.4. 2010]. Dostupné z WWW: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/soudci-kritizuji-stav-elektronizace-ceske-justice--1276241

³ Ustanovení § 172 a násl. OSŘ

odvolání v tzv. bagatelních věcech⁵, tzv. kvalifikovanou výzvu dle ustanovení § 114b OSŘ a s ní související fikci uznání žalobou uplatněného nároku⁶, přípravného jednání⁷, koncentrace řízení⁸ či rozsudku pro uznání⁹ nebo rozsudku pro zmeškání¹⁰. K urychlení řízení tak může dojít zejména tím, že bude dále posilován princip formální pravdy a přenášením odpovědnosti za prokázání skutkového stavu, provedení některých úkonů či vznášení některých námitek (např. promlčení, vady právního jednání) na účastníky řízení v souladu s principem *vigilantibus iura*.

Další možností řešení je snížení nápadu tak, že některé spory budou řešeny mimosoudně. Autor této diplomové práce se bude zabývat možností projednání a rozhodnutí spotřebitelských sporů v rámci rozhodčího řízení.

Úvodem této práce autor uvede různé možnosti řešení sporů, které si strany mohou vybrat s přihlédnutím k jejich možnostem, schopnostem a potřebám. Některé způsoby řešení sporů se od sebe mohou lišit velmi podstatně a jiné vykazují jen minimální rozdíly či na sebe vzájemně navazují a doplňují se, přičemž vzájemně eliminují některé své nevýhody.

V další části této diplomové práce se autor bude zabývat některými aspekty právní ochrany spotřebitele, jež se může vztahovat k jeho postavení v rámci rozhodčího řízení, zejména s přihlédnutím k platné právní ochraně spotřebitele, jakožto ekonomicky slabšího subjektu. Proto autor úvodem nastíní problém s kontroverzním využíváním rozhodčího řízení, ke kterému docházelo zejména před přijetím zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Diplomová práce bude dále pokračovat částí zabývající se vhodností rozhodčího řízení pro řešení spotřebitelských sporů, z důvodu čehož uvede některé problémy, které se při řešení spotřebitelských sporů v praxi objevovaly, a to především kombinací vytváření tzv. rozhodcovských center a řízení vedeném rozhodci ad hoc na základě uzavřených rozhodčích doložek v adhezních smlouvách. Autor představí několik příkladů, kdy rozhodčí řízení či jeho

⁴ Ustanovení § 174a a násl. OSŘ

⁵ Ustanovení § 201 odst. 2 OSŘ

⁶ Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn 12 Cmo 153/2002 ze dne 16.1.2003

⁷ Ustanovení § 114c OSŘ

⁸ Ustanovení § 118b OSŘ

⁹ Ustanovení § 153a OSŘ

¹⁰ Ustanovení § 153b OSŘ

modifikovaná podoba je užívána právě za účelem účinné a efektivní ochrany spotřebitelských práv.

Samostatná část této diplomové práce bude věnována zejména možnosti přezkumu a zrušení rozhodčího nálezu iniciovaného především ze strany spotřebitele, což je způsob, jakým stát může zajistit, aby jím garantovaná vykonatelnost pravomocného rozhodčího nálezu byla poskytnuta pouze těm rozhodnutím, která nebudou v rozporu především s požadavkem ochrany práv spotřebitele.

Nikoli na závěr autor této diplomové práce bude akcentovat některé výhody a nevýhody způsobů řešení spotřebitelských sporů. V této části se autor bude také věnovat vhodnosti rozhodčího řízení pro řešení spotřebitelských sporů z hlediska *de lege ferenda*, a to možností modifikace tohoto typu mimosoudního rozhodčího řízení pro jeho lepší využití pro předmětný typ sporů.

Cílem této práce není komplexním způsobem popsat platnou právní úpravu, nýbrž naznačit nový náhled na možnost využití rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech jakožto možné alternativy k řízení soudnímu, jejíž využití by mohlo vést ke snížení soudního nápadu o věci, které by bylo možné pro svou relativní jednoduchost efektivněji řešit mimo soudní řízení, avšak současně se zachováním ochrany spotřebitele ve srovnatelné míře, jaká by spotřebiteli byla poskytnuta v klasickém soudním řízení. Efektivním řešením sporu je pak míněno řešení nejen hlediska samotného řízení, ale také z hlediska prostředků na řešení sporů vyčleněných.

Při vypracování této práce bude autor postupovat zejména komparativní metodou doplněnou o metodu induktivní, tj. od konkrétního k obecnému, neboť se domnívá, že s ohledem na charakter této práce jsou uvedené metody postupu při zpracování předmětného tématu a záměru práce pravděpodobně nejvhodnější.

2. Rozhodčí řízení jako jeden ze způsobů řešení sporů

Lze říci, že v každé oblasti lidské činnosti vznikají spory. Tato skutečnost vyplývá z rozmanitosti názorového i zájmového spektra, neboť individua i skupiny mohou mít odlišné názory i zájmy, které se mohou dostat do konfliktu. Spory tak tvoří nedílnou součást dění v naší společnosti stejně jako hledání způsobu jejich řešení.

V různorodosti předmětů sporů se odráží různorodost způsobů, jak spor řešit. Na jejich vývoj a užívání má vliv krom předmětu sporu také mentalita společnosti, míra právního vědomí a v neposlední řadě i finanční aspekt. Zejména obchodníci při vyjednávání kontraktu či nastavení obchodního modelu musí často zvažovat nejen obchodní a technický obsah smlouvy, ale také řešení otázky, kde, jak a podle jakého práva se bude případný spor řešit tak, aby bylo případné riziko zvoleného řešení akceptovatelné pro všechny zainteresované vztahy, a proto se mnohé alternativní typy řešení uplatňují především ve sporech vyplývajících z obchodních vztahů.¹¹

Nicméně je to zpravidla zejména spotřebitel, který je s ohledem na své relativně omezené možnosti nucen zvažovat výše uvedené faktory a s tím související efektivitu vedení případného sporu.

2.1 Řešení sporů před obecnými soudy

Vyřešit spor prostřednictvím obecných soudů je základní možností, které strany sporu mají. Soudy jako orgány státu jsou nadány veřejnou mocí a plnění povinností uložených jimi vydanými individuálními právními akty lze také prostřednictvím veřejné moci vynucovat. Důležitými faktory, které hrají roli při volbě způsobu řešení sporů v neprospěch řízení soudního jsou čas¹² a nákladnost¹³.

2.2 Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je možné charakterizovat jako „dobrovolné postoupení řešení sporu neutrální třetí straně, rozhodcům či rozhodčímu soudu (tj.

¹¹Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. Systém ASPI - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: 1.3. Identifikace problémů

¹² Viz Příloha č. 2

¹³ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

soukromým osobám či nestátní instituci), která vydá po provedeném řízení závazné rozhodnutí.“¹⁴

Pro rozhodčí řízení je charakteristickým znakem dobrovolnost stran podrobit se mu, avšak současně také spolupůsobení moci veřejné.¹⁵ Ústavní soud vymezil postavení rozhodce tak, že „rozhodce nenalézá právo, ale tvoří závazkový vztah v zastoupení stran, přičemž jeho moc není delegována svrchovanou mocí státu, ale pochází od soukromé vlastní moci stran určovat si svůj osud“¹⁶.

S poukazem na ustanovení § 1 písm. a) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**ZŘ**“), autor pro účely této diplomové práce vymezí rozhodčí řízení především jako „rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodčí“.

Pojem majetkový spor lze charakterizovat jako spor, jehož předmětem je majetkové právo, kterým „je třeba rozumět jak právo na majetkové plnění, tj. plnění ocenitelné v penězích, tak i určovací návrh, který se vztahuje na určení existence či neexistence takového práva. Majetkem, resp. majetkovým právem, je nutno rozumět i obchodní podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným“.¹⁷

Pro majetkový spor tak budou charakteristické především tyto znaky:

- kontradiktornost,
- majetkové právo, resp. majetkový vztah,
- rovnost stran v procesních právech.

Ačkoli má právní jednání spočívající v uzavření rozhodčí smlouvy soukromoprávní charakter, samo rozhodčí řízení vykazuje některé veřejnoprávní prvky, které spočívají v určité participaci obecných soudů prostřednictvím jejich pomocných a kontrolních funkcí a dále také v právních účincích pravomocného rozhodčího nálezu. Veřejnoprávní aspekt řízení spočívá také v dalších garancích, které stát účastníkům řízení poskytuje jako je nemožnost projednat spor v řízení vedeném obecným soudem, namítne-li některá ze stran existenci rozhodčí smlouvy.¹⁸

¹⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 42

¹⁵ Trávníčková, Simona: *Polodenní seminář pro koncipienty*, ČAK Praha, 9. října 2014

¹⁶ Usnesení Ústavního soudu ze dne 15. července 2002, sp. zn. IV. ÚS 174/02, publikované ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu

¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze 10 Cmo 414/95 z 15. listopadu 1995

¹⁸ Ustanovení § 106 odst. 1 OSŘ

Samotná množina věcí, v nichž strany mohou dohodou derogovat pravomoc obecných soudů a případný spor předložit k rozhodnutí, je vymezena nejen zákonem, ale současně také vůlí stran. Jedná se o tzv. arbitrabilitu sporu, což je vlastnost sporu odpovídající možnosti být řešen rozhodčím řízením.¹⁹

2.2.1 Arbitrabilita sporu

Primární podmínkou pro řešení sporu formou rozhodčího řízení je tedy arbitrabilita sporu z pohledu dotčených právních řádů a platná dohoda stran o podřízení řešení sporu rozhodcům. Rozeznáváme arbitrabilitu objektivní a subjektivní.²⁰

a) Objektivní arbitrabilita

Objektivní arbitrabilita sporu je dána konkrétním právním řádem, který vymezuje zákonný rámec pro rozhodčí smlouvu, přičemž zejména určuje její přípustnost, rozsah, minimální obsah, jakož i další podmínky.²¹ Jedná se o jak pozitivní, tak negativní vymezení sporů, u kterých zákonodárce chtěl dát stranám možnost přenést pravomoc k rozhodování z obecných soudů na rozhodce. ZRŘ, upravuje arbitrabilitu v ustanovení § 2²².

Pozitivní vymezení objektivní arbitrability tedy stanovuje kumulativní splnění těchto podmínek:

- 1) Předmětem sporu je majetkoprávní vztah (viz výše).
- 2) O předmětu sporu lze uzavřít smír. Možnost uzavření smíru je upravena v ustanovení § 99 OSŘ. Jedná se zejména o věci, kde jsou účastníci vztahu v typicky dvoustranném poměru a hmotněprávní úprava nevyklučuje, aby si mezi

¹⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 8

²⁰ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 116

²¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 8.

²² "(1) Strany se mohou dohodnout, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o nichž to stanoví zvláštní zákon, má rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva).

(2) Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít, jestliže strany by mohly o předmětu sporu uzavřít smír. 1)

(3) Rozhodčí smlouva se může týkat

a) jednotlivého již vzniklého sporu (smlouva o rozhodci), nebo

b) všech sporů, které by v budoucnu vznikly z určitého právního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů (rozhodčí doložka).

(4) Není-li v rozhodčí smlouvě uvedeno jinak, vztahuje se jak na práva z právních vztahů přímo vznikající, tak i na otázku právní platnosti těchto právních vztahů, jakož i na práva s těmito právy související.

(5) Rozhodčí smlouva váže také právní nástupce stran, pokud to strany v této smlouvě výslovně nevyloučí."

sebou upravili právní vztahy dispozitivními úkony.²³ Tomuto požadavku neodpovídají mimo jiné věci, které se projednávají v tzv. nesporném řízení, tzn. věci, v nichž je subjektům práv odňata dispozice se subjektivním právem, které by bylo předmětem řízení či věci, které lze zahájit i bez návrhu, kde je rozhodováno o osobním stavu; případy, kdy dohoda vyžaduje ke své platnosti souhlas soudu a věci, ve kterých není hmotným právem připuštěna dohoda²⁴.

- 3) Jedná se o spory, k jejichž projednání a rozhodnutí v meritu by jinak byl příslušný obecný soud. Předmětem takového řízení jsou spory vyplývající ze soukromoprávních vztahů.²⁵

Negativní vymezení objektivní arbitrability znemožňuje platně uzavřít rozhodčí smlouvu ve sporech, které vznikly v souvislosti s výkonem rozhodnutí²⁶ a incidenčních sporů²⁷.

b) Subjektivní arbitrabilita

Subjektivní arbitrabilita sporu je dána dohodou stran obsaženou v rozhodčí smlouvě, která může mít podobu smlouvy o rozhodci nebo rozhodčí doložky.²⁸ Strany si svou autonomní vůlí vymezi okruh sporů, které se budou řešit před rozhodcem.²⁹

Vztah objektivní a subjektivní arbitrability lze charakterizovat jako vztah množiny a podmnožiny nebo spíše tak, že objektivní arbitrabilita je právním mantinelem, v rámci kterého se strany pohybují, a proto rozsah arbitrability subjektivní nemůže přesáhnout rozsah arbitrability objektivní.

Arbitrabilitu je třeba posuzovat nejen z pohledu právního řádu sudiště, ale také z pohledu právního řádu místa výkonu rozhodčího nálezu, neboť při splnění zákonem stanovených podmínek mu stát propůjčuje stejné účinky jako soudnímu rozhodnutí.³⁰

²³ DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 644

²⁴ Taxativní výčet typů řízení je uveden v ustanovení § 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a dále se jedná o řízení vedená ve smyslu ustanovení § 78 a § 79 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Ustanovení § 2 a 7 OSŘ

²⁶ Ustanovení § 267, § 268 odst. 1 písm. g) a h) OSŘ

²⁷ Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)

²⁸ Ustanovení § 2 odst. 3 ZRŘ

²⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 116

³⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 106

2.2.2 Typy rozhodčího řízení

Jednotlivé typy rozhodčího řízení je možné rozlišovat podle různých hledisek. Jedno z nich reflektuje vazbu mezi rozhodčím řízením a alternativními způsoby řešení sporů. Na jeho základě lze rozlišovat řízení tzv. čisté, tzn. bez nutného předstupně, a řízení s předstupněm, kterým může být mediace či konciliace, ale také jen závazek strany jednat o smírném řešení před podáním návrhu na vydání rozhodčího nálezu.³¹

K dalšímu rozlišení mezi druhy rozhodčího řízení může sloužit také kritérium času, respektive existence závazku rozhodců rozhodnout v určitém čase. Při použití tohoto hlediska členění lze rozlišovat rozhodčí řízení na **řízení časově neomezené** a **řízení s časovým omezením**, které je stranami dáno. Některé rozhodčí řády znají pojem zrychlené rozhodčí řízení.³² Rozhodčí soud při HK ČR a AK ČR předpokládá možnost urychleného řízení v ustanovení.³³

V poslední době se vzhledem k rozvoji sdělovací a kryptografické techniky začíná používat také **on-line rozhodčí řízení**³⁴, které na rozdíl od **tradičního rozhodčího řízení** skýtá zvláštnosti týkající se místa realizace tohoto řízení, aplikace norem, komunikace, atd.³⁵ Vzhledem k tomu, že dnes jsou již běžné videokonference, jejichž účastníci se mohou nacházet nejen v různých státech, ale také na různých kontinentech, nelze se divit, že vliv těchto technologií proniká i do procesní oblasti, kde otevírá nové možnosti jak řízení zrychlit a dále snížit jeho náklady.

V případě, kdy na straně žalované nebo žalující vystupuje několik jinak samostatných subjektů, lze hovořit o tzv. **mnohostranné arbitráži**. Rozhodčí řízení je koncipováno zpravidla pouze pro dva subjekty stojící proti sobě, proto při řízení s větším počtem subjektů může dojít k problémům při nominaci

³¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 64

³² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 65

³³ Ustanovení § 30 ŘÁDU ROZHODČÍHO SOUDU PŘI HOSPODÁŘSKÉ KOMOŘE ČESKÉ REPUBLIKY A AGRÁRNÍ KOMOŘE ČESKÉ REPUBLIKY (účinný od 1.3.2011) [online]. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.soud.cz/rady/rad-rozhodciho-soudu-01-07-2012>

³⁴ Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád on-line) účinný od 1.6.2004 [online]. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.soud.cz/rady/zvlastni-dodatek-radu-pro-rozhodci-rizeni-on-line-2007>

³⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 65

rozhodců, které mohou vyústit až v porušení zásady rovnosti při jmenování rozhodců.³⁶

Členění rozhodčího řízení na **fakultativní** a **obligatorní** využívá jako rozlišovací kritérium nutnost existence vůle stran předložit věc rozhodci. Fakultativní rozhodčí řízení je řízení, kde je příslušnost rozhodce ve sporu rozhodnout založena autonomní vůlí stran, které se rozhodly uzavřít rozhodčí smlouvu a postoupit soud rozhodci. Obligatorní rozhodčí řízení je řízení, kde není nutná rozhodčí smlouva, neboť příslušnost rozhodce není obvykle dána vůlí stran, ale na základě mezinárodní smlouvy³⁷. Může se jednat o různé typy smluv, příkladmo je možné uvést off-setové obchody, dodávky investičních celků atd.³⁸

V návaznosti na skutečnost, zda rozhodčí řízení vykazuje cizí prvek, lze rozhodčí řízení dělit na **mezinárodní** a **vnitrostátní**.³⁹

Dalším členěním rozhodčího řízení je řízení vedené stálým rozhodčím soudem nebo řízení konané ad hoc.⁴⁰ Pro situaci, kdy řízení nevede stálý rozhodčí soude, bývá užíváno označení rozhodčí řízení ad hoc.⁴¹

a) Řízení konané stálým rozhodčím soudem

Ačkoli rozhodčí řízení realizované stálým rozhodčím autor této práce uvádí před řízením vedeným ad hoc, které je jeho vývojovým předstupněm a mělo by být tedy uváděno na prvním místě, tak s ohledem na obsah této práce je vhodnější uvést nejdříve rozhodčí řízení vedené před stálým rozhodčím soudem.

Potřeba institucionalizovat rozhodčí řízení je určena především stupněm vývoje společnosti a s tím spojenou potřebou jistoty existence soudu, stálosti, předvídatelnosti, existence řádů a statutů. Institucionalizace tak má do značné míry redukovat negativní vlastnosti, jež vykazuje rozhodčí řízení ad hoc. Pro stálé rozhodčí soudy jsou typické tyto znaky:

- sídlo,
- statut,

³⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 65

³⁷ Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí 420/1992 Sb., úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

³⁸ RŮŽIČKA, Květoslav. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, s. 27

³⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 49

⁴⁰ Viz ustanovení § 2 odst. 1 ZRŘ ve kterém je uvedeno, že spor může rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud.

⁴¹ KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, s. 423

- statutární orgány jednající jeho jménem,
- předem vyhotovená pravidla o nákladech,
- předem připravená pravidla řízení,
- stálý administrativní aparát.⁴²

Stálé rozhodčí soudy se sídlem na území České republiky mohou být zřízeny jen na základě zákona nebo pouze tehdy, pokud jejich zřízení zvláštní zákon výslovně připouští.⁴³ Mohou se objevovat útvary, které mají trvalou povahu, avšak jedná se spíše o servisní organizace poskytující administrativní podporu pro rozhodce ad hoc. Tyto subjekty by neměly být zaměňovány se stálými rozhodčími soudy, přičemž k tomuto má také přispět zákaz užívání označení, které by vyvolávalo klamavou představu, že se jedná o stálý rozhodčí soud ve smyslu ZRŘ.⁴⁴

Zákon umožňuje, aby stálé rozhodčí soudy vydávaly své statuty a řády, jež musí být uveřejněny v Obchodním věstníku. V těchto předpisech může být upraven způsob jmenování rozhodců, jejich počet, případně mohou výběr rozhodců vázat na seznam vedený u stálého rozhodčího soudu. Dále mohou také určit způsob řízení a rozhodování nebo i jiné otázky související s činností stálého rozhodčího soudu a rozhodců, a to včetně pravidel o nákladech řízení a odměňování rozhodců.⁴⁵ Statuty a řády lze dle názoru autora označit za podzákonnou normu, k jejíž platnosti není třeba souhlasu moci zákonodárné či výkonné.

Pro případ, že se strany v rozhodčí smlouvě dohodly na předložení případného sporu k rozhodnutí konkrétnímu stálému rozhodčímu soudu, zákon nevyvratitelnou právní domněnkou stanoví, že se strany podrobily statutům a řádům vydaným daným rozhodčím soudem, platným v době zahájení řízení. Z dispozitivního charakteru tohoto ustanovení je zřejmé, že se strany mohou dohodnout, že pro svůj spor aplikaci předmětných předpisů omezí nebo dokonce vyloučí.⁴⁶

ZRŘ stanoví stálým rozhodčím soudům „archivační“ povinnost, na jejímž základě jsou stálé rozhodčí soudy povinny po dobu 20 let uschovat rozhodčí nález opatřený doložkou o právní moci a veškeré listiny, jež by mohly osvědčovat

⁴² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 66

⁴³ Ustanovení § 13 odst. 1 ZRŘ

⁴⁴ Srov. Ustanovení §13 odst. 4 ZRŘ

⁴⁵ Ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ

⁴⁶ Ustanovení § 13 odst. 3 ZRŘ

průběh rozhodčího řízení.⁴⁷ Podle názoru autora této práce má předmětná povinnost sloužit mimo jiné také tomu, aby v případě soudního přezkumu rozhodčího nálezu byly soudu dostupné veškeré podklady, které byly pro rozhodčí řízení a vydání rozhodčího nálezu relevantní.

V současné době na území České republiky působí 3 stálé rozhodčí soudy, a to Rozhodčí soud při Hospodářské komoře ČR a Agrární komoře ČR⁴⁸ a dále dva burzovní rozhodčí soudy, kterými jsou Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno a Burzovní rozhodčí soud, který působí při společnosti Burza cenných papírů Praha, a.s.⁴⁹

b) Řízení konané ad hoc

Rozhodčím řízením ad hoc je řízení, kdy jsou rozhodce či rozhodci určeni pouze pro rozhodnutí konkrétně určené věci a po skončení řízení funkce rozhodce či rozhodců zaniká. Rozhodci mohou být jmenováni buď přímo stranami sporu nebo jimi dohodnutou osobou.⁵⁰ V této souvislosti je vhodné upozornit na právní názor Nejvyššího soudu ČR vyjádřený v jeho rozsudku ze dne 31. ledna 2008, sp. zn. 33 Odo 135/2006, dle něhož se jeví jako nevhodné určení osoby rozhodce jako konkrétní fyzické osoby (tedy jménem, bydlištěm, datem narození apod.) bez stanovení náhradního rozhodce, případně mechanismu jeho výběru pro případ, že by v rozhodčí smlouvě určený rozhodce tuto funkci nevykonával nebo vykonávat nemohl. Za situace, že stranami jmenovaná osoba odmítne funkci vykonávat nebo nebude schopna takovou funkci vykonávat, není možné, aby rozhodce jmenoval soud.⁵¹ Tento svůj právní závěr Nejvyšší soud ČR opírá zejména o argument, že dohodou smluvních stran o tom, že jejich případné spory bude rozhodovat jediný individuálně určený rozhodce, čímž daly strany najevo, že jsou ochotny podrobit se rozhodnutí jen této jediné osobě.

Dále Nejvyšší soud ČR došel také k závěru, že za výše uvedené situace se rozhodčí smlouva stává obsoletní, a proto zaniká. V opačném případě by rozhodčí

⁴⁷ Ustanovení § 29 odst. 1 ZRŘ

⁴⁸ Zákon č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky a o změně a doplnění zákona ČNR č. 301/1992 Sb., o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁹ Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁰ Ustanovení § 7 ZRŘ

⁵¹ Nejvyšší soud ČR vyjádřil právní názor, že pokud se rozhodčí smlouvou „(...)jediný určený rozhodce v průběhu rozhodčího řízení vzdá funkce rozhodce, potom platně sjednaná rozhodčí doložka pozbývá účinnosti (zaniká) a je vyloučeno, aby soud analogicky podle § 9 odst. 2 ZRŘ jmenoval na místo odstoupivšího rozhodce nového žalobcem označeného rozhodce.“

smlouva neumožňovala zahájení řízení a rozhodnutí ve věci obecnému soudu⁵². Patová situace v podobě neexistence subjektu, který by disponoval pravomocí takový spor autoritativně rozhodnout, by ve svém důsledku znamenala odmítnutí spravedlnosti (*denegatio iustitiae*), jenž je v českém právním řádu nepřipustné.

Rozhodčí řízení se tak jeho institucionalizací přiblížilo řízení soudnímu, a to především tím, že se strany mohou předem seznámit s aspekty řízení u konkrétního stálého rozhodčího soudu⁵³. Nevýhodou institucionalizace rozhodčího řízení jsou vyšší náklady řízení.⁵⁴

2.3 Alternativní řešení sporů

Termín „alternativní způsoby řešení sporů“ (dále jen „ADR“) bývá používán pro všechny formy řešení sporů, které „v žádném ze svých prvků nebo fází řízení nevyužívají moci veřejné k zajištění pomocných či kontrolních funkcí“⁵⁵ a představují alternativu k soudnímu řízení. K tématu této práce se vztahují jen okrajově, avšak autor považuje za nutné se jim krátce věnovat.

Mezi alternativní způsoby řešení sporů patří řada různých prostředků, jako jsou mediace, konciliace, expertizy, mini-trial, pre-referee, atd.⁵⁶ V praxi je možné neustálé vytváření nových forem řešení sporů či kombinování stávajících, což je pochopitelné vzhledem k tomu, že většina těchto alternativních způsobů není příliš formalizována, to znamená, že si strany před vznikem sporu nebo až po jeho vzniku mohou dohodnout, jakou formu si zvolí, a to včetně případné modifikace pravidel dané formě vlastních, či zda vytvoří zcela nový způsob řešení vzniklé nepříznivé situace.⁵⁷

Pro ADR je charakteristické kumulativní naplnění těchto znaků:

- dobrovolnost stran v podřízení se zvolenému způsobu
- jmenování osoby či osob, které zprostředkují jednání stran
- pohyb řízení a jeho účinků mimo přímý dosah právní regulace

⁵² To však platí za předpokladu, že by její existence byla dle ustanovení § 106 OSŘ namítnuta žalovaným.

⁵³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 66

⁵⁴ Toto tvrzení vyplývá z principu fixních nákladů, které se snižují v závislosti na jednotkovém množství řešených věcí.

⁵⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 12

⁵⁶ TRÁVNÍČKOVÁ, Simina: Polodenní seminář pro koncipienty, ČAK Praha, 9. října 2014

⁵⁷ SOMR, Zděnek, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopadu 2014

- existence smluvního vztahu mezi stranami a osobou či osobami provádějícími smírčí činnost
- cílem alternativního způsobu řešení sporu není vydání exekučního titulu, ale dohoda.⁵⁸

Z výše uvedeného je patrné, že pro alternativní způsob řešení sporu je nezbytná vůle sporných stran najít smírné, respektive kompromisní východisko, jež budou sporné strany akceptovat, neboť akcentuje jednacím nikoli rozsuzovací povahu řízení, protože smyslem takového řízení není rozsouzení o vině či nevině, ale vyřešení problému tak, aby nedošlo k poškození vztahů mezi stranami nebo ke ztrátě důvěry s ohledem na hospodářské zájmy stran, které mají při volbě alternativního řešení často zájem na pokračování smluvního vztahu. Může se tak stát, že výsledkem bude adaptace stávajícího smluvního vztahu na nové podmínky.⁵⁹

Zvolení ADR má řadu výhod, které ho činí značně atraktivní pro jednotlivé strany sporu. V první řadě jsou to nižší náklady jak na samotné řízení, tak i na právní zastoupení. Dále umožňují úsporu času, protože není nutné zachovávat žádné formality ani lhůty typické pro řízení před obecnými soudy. Odpadá také potřeba řešit otázky rozhodného práva a zkoumat obsah zahraničního práva, což bývá náročné časově i finančně.⁶⁰

Je ale třeba pamatovat i na rizika s ADR spojená, která je třeba při rozhodování zvažovat. Vzhledem k absenci donucovacích prostředků ze strany veřejné moci může docházet k průtahům účastníkem, který se tak může snažit oddalovat postoupení sporu k obecnému soudu či rozhodci. Dalším rizikem je také odhalení případné strategie, která by byla použita při soudním či rozhodčím řízení, již v průběhu alternativního způsobu řízení.⁶¹

2.3.1 *Konciliace a mediace*

Rozlišení těchto dvou termínů je obtížné, neboť jejich obsah může být vnímán odlišně v závislosti na ekonomicko - právní kultuře určité oblasti. Snahy o

⁵⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 18

⁵⁹ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopadu 2014

⁶⁰ TRÁVNÍČKOVÁ, S.: Polodenní seminář pro koncipienty, ČAK Praha, 9. října 2014

⁶¹ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopadu 2014

odlišení těchto alternativních forem řešení sporů pak narážejí na problém odlišné intenzity vnímání v závislosti na geografické oblasti.⁶²

Nutné je však odlišit konciliaci respektive mediaci od negociace, kde odlišně od předchozích dvou nefiguruje třetí neutrální osoba a o rozdílných stanoviscích komunikují strany samy. Z výše uvedeného je patrné, že konciliace a mediace jsou procesy, ve kterých se strany za asistence třetích osob snaží vyřešit rozpory, ke kterým mezi nimi došlo.

Rozlišení konciliace a mediace je pak relativně obtížné. Cílem činnosti konciliátora je „pomoci stranám uvědomit si výhody, které mohou získat tím, že jejich spor bude vyřešen mimo obecné soudy“⁶³ a tím dosáhnout pro obě strany přijatelného řešení, které má charakter soukromoprávní dohody. Cíl mediátora je však odlišný, a to působením na jednotlivé strany sporu dosáhnout dohody tak, že se každá ze stran vzdá části svého nároku výměnou za jinou výhodu.⁶⁴

Nepatrnost odlišností mezi oběma termíny je zřetelná z tvrzení, „že konciliátor je neobvykle aktivní mediátor“⁶⁵. Z toho lze dovodit, že rozsah činností konciliátora je širší a jeho přístup k vyřešení věci je aktivnější než rozsah činností mediátora.

Jednotlivými fázemi konciliace/mediace zpravidla je:

- a) uzavření dohody zavazující strany k řešení již existujícího nebo budoucího sporu prostřednictvím konciliace respektive mediace, a to buď řízením ad hoc nebo institucionalizovaným řízením, které nabízejí různé instituce;
- b) výběr mediátora/konciliátora není nijak omezen, avšak v některých právních úpravách je nepřipustné, aby tato osoba působila dále v této věci jako rozhodce, svědek nebo znalec;
- c) příprava jednání spočívá v seznámení s problémem po stránce skutkové i právní;
- d) vlastní jednání akcentuje jednání mezi stranami, rozvoj porozumění a posléze dosažení kompromisu.⁶⁶

⁶² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 26

⁶³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 25

⁶⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 25

⁶⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 26

⁶⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 27

Mediace je opravena zákonem č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci), ve znění pozdějších předpisů.

2.3.2 *Mini-trial*

Tento typ alternativního řešení sporu bývá také označován jako „*simulated trial*“, přičemž toto označení napovídá, že se jedná jakousi hybridní formu arbitráže a mediace. Smyslem je pomoci stranám najít rychlé a méně nákladné řešení, než by bylo řízení před soudem. Cílem této formy je nejen najít řešení vyhovující všem stranám, ale také nastítnit pravděpodobný výsledek soudního řízení. Účast členů vyššího managementu je pro tuto formu klíčová. Lze předpokládat, že vrcholový manažer si spíše uvědomí možné důsledky celého sporu.⁶⁷

2.3.3 *Technické expertízy, Dispute Review Board, expert*

Oproti předcházejícím alternativním způsobům řešení sporů, které se podobaly klasickému řízení před obecným soudem či rozhodcem, má tato forma odlišnou povahu. Spíše než právní otázky se řeší otázky technického nebo faktického charakteru. Dle názoru autora této diplomové práce lze určitou podobnost vzdáleně spatřovat v podobě institutu soudního znalce, který řeší technické otázky.

Využívá se především v případech, kde by soudní spor mohl ohrozit práce na velkém investičním celku. Dispute Review Board (dále jen „*Rada*“) pak v průběhu existence smlouvy, respektive projektu řeší spory, které nedokáží vyřešit strany samy. Je možné připuštění stanovisek Rady jako důkazu v následném arbitrážním nebo soudním řízení.⁶⁸

Zajímavou modifikací této formy je nezávislý expert, jehož pravomoc a působnost je vymezena smlouvou, jejímž prostřednictvím na něj smluvní strany delegují některé své pravomoci. Tento nezávislý expert svou pozici zaujímá již na počátku smluvního vztahu. Ani v tomto případě stanovisko experta, tedy pokud je této formy použito samostatně, není autoritativním rozhodnutím majícím povahu exekučního titulu. Avšak tuto formu je dále možné kombinovat s dalšími formami

⁶⁷ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona: Polodenní seminář pro koncipienty, ČAK Praha, 9. října 2014

⁶⁸ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 33

řízení ať alternativními nebo klasickými, kde experti mohou současně vystupovat jako rozhodci.⁶⁹

Tyto formy řešení sporů umožňují rychle určit, jaká je příčina technického či ekonomického problému a najít řešení. Samozřejmě je třeba volit jednotlivé experty/členy Rady s ohledem na jejich specializaci a úroveň odbornosti s přihlédnutím k požadavku uznání jeho autority u obou stran.⁷⁰

2.3.4 *Smíšené a stupňovité formy*

Snahy nalézt způsob řešení sporu, který by vyhovoval oběma stranám, může vést ke kombinování alternativních forem řešení sporu a rozhodčího řízení. Tyto hybridní formy mají své silné i slabé stránky. Mohou sice napomoci rychlému vyřešení sporu tím, že umožňují rychlý přechod z fáze jednací k fázi rozhodovací.⁷¹

Rozehnalová příkladmo uvádí dvě tyto hybridní formy, a to „med-arb“ (mediation-arbitration) a „medaloo“ (mediation and last offer arbitration).⁷²

První typ, tedy med-arb, je spojení mediace/konciliace a rozhodčího řízení, avšak nemusí nutně následovat v pořadí, které napovídá název, např. k mediaci může dojít i v průběhu řízení nebo po něm v závislosti na stranami zvolené variantě.⁷³

Druhý typ, tedy medaloo, je také spojením mediace/konciliace a rozhodčího řízení, avšak s tím, že strany vymezují rozhodci prostor pro rozhodování. V prvním stupni, pokud třetí osoba nemůže najít řešení, vyzve sporné strany, aby každá předložila poslední nejlepší nabídku. Nabídky posléze zhodnotí a předloží stranám možné řešení. Pokud nedojde k vyřešení sporu, je řízení prodlouženo do druhého arbitrážního stupně, kde je zkoumáno, zda je

⁶⁹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 34

⁷⁰ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopad 2014

⁷¹ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopad 2014

⁷² ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 36

⁷³ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopad 2014

některá z předložených nabídek dostatečná, přičemž ta je následně zapracována do rozhodčího nálezu.⁷⁴

2.3.5 Komparace rozhodčího řízení a ADR

Společné těmto způsobům řešení sporů je dobrovolnost stran v podrobení se jim. Rozdíly lze pak spatřovat v cílech řízení, kdy cílem rozhodčího řízení je autoritativní rozsouzení sporu a vydání vykonatelného rozhodnutí, avšak cílem ADR je dosažení dohody akceptovatelné pro obě strany.⁷⁵

S ohledem na absenci právní úpravy ADR tak zpravidla na tyto typy řízení nemá vliv první řád sudiště. Zatímco pro zahájení rozhodčího řízení stejně jako pro řízení soudní je nutná existence sporu, pro zahájení ADR je dostatečná pouhá existence odlišného názoru.⁷⁶

Dalším rozdílem je, že rozhodčí řízení akcentuje zachování právních principů, avšak ADR akcentuje zájem stran. S tím souvisí také požadavek na rozhodce, že musí jít o nestrannou a nezávislou osobu, zatímco v ADR tomu tak být nemusí. Charakteristickým rozdílem je schopnost stran disponovat řízením, neboť ADR může ukončit kterákoli ze stran, zatímco rozhodčí řízení ovládá zásada, že žalobce je dominus litis⁷⁷, tedy řízení je v jeho dispozici.⁷⁸

⁷⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 38

⁷⁵ RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 42

⁷⁶ SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: *Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům*. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopad 2014

⁷⁷ Obdobně jako dle ustanovení § 95 a § 96 OSŘ

⁷⁸ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona: *Polodenní seminář pro koncipienty*. ČAK Praha, 9. října 2014

3. Rozhodčí řízení a spotřebitel

Rozhodčí řízení může být relativně efektivním způsobem pro řešení sporů, který je často používán nikoli výlučně v mezinárodních, ale také ve vnitrostátních obchodních transakcích.⁷⁹ A jak bylo naznačeno v předchozí části této diplomové práce, obchodníci mají tendenci velmi pružně využívat veškerých možností, jaké jim právní řád nabízí a zdoluhavost soudních řízení vedla některé podnikatele k nalezení efektivnějších způsobů autoritativního rozhodování sporů.

Důsledkem značného užívání institutu rozhodčího řízení ve spotřebitelských sporech byla novelizace ZRŘ, a to zejména⁸⁰ přijetím zákona č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „*Spotřebitelská novela*“), čímž vznikly určité rozdíly mezi úpravou pro „*standardní*“ spory, resp. spory vyplývající ze vztahů, které nelze subsumovat pod pojem spotřebitelské, a spory spotřebitelské.

V této kapitole se autor této práce bude věnovat některým zvláštnostem rozhodčího řízení v případech, kdy účastníkem řízení je osoba v postavení spotřebitele.

3.1 Spotřebitelský spor

Spotřebitelským sporem je tedy spor, který vyplývá ze spotřebitelského vztahu založeného spotřebitelskou smlouvou, tj. právního vztahu mezi spotřebitelem a podnikatelem, v němž je spotřebiteli poskytována určitá vyšší míra ochrany. Různost předmětů spotřebitelského sporu odpovídá pestrosti spotřebitelských vztahů, zejména se mohou spory týkat reklamací, odstoupení od spotřebitelské smlouvy či náhrada škody⁸¹.

⁷⁹ viz spory vedené v rámci rozhodčího řízení ve věci tunelu Blaka

⁸⁰ ZRŘ byl již několikrát novelizován, a to zákonem č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních a o změně některých zákonů, zákonem č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím, zákonem č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákonem č. 466/2011 Sb., kterým se zrušuje zákon č. 245/2006 Sb., o veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízeních a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a mění související zákony, zákonem č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

⁸¹ Viz Příloha č. 6

U právních vztahů mezi podnikateli v rámci jejich podnikatelské činnosti se předpokládá určitá míra odbornosti vzhledem k tomu, že otázky týkající se nejrůznějších aspektů jejich činností musí tyto subjekty řešit každý den. Vyšší míra zkušeností, znalostí i finanční síly zakládá do určité míry faktickou nerovnost v případě vztahů mezi podnikatelem a spotřebitelem.⁸² U spotřebitele nelze a priori předpokládat, že by byl v určité konkrétní oblasti odborníkem, neboť s největší pravděpodobností nikdo nemůže být odborníkem ve všech oblastech lidského vědění. Zákonodárce řeší výše uvedenou nerovnost přísnější regulací spotřebitelských vztahů, jež je pro tuto právní oblast charakteristická, a která má za cíl uvedenou reálnou nerovnováhu eliminovat či alespoň minimalizovat.

Na druhou stranu autor považuje za nezbytné upozornit na možnost, že přílišná regulace by se mohla stát stejně vážným problémem jako regulace nedostatečná, a proto je třeba, klást velký důraz především na legislativní proces, aby vytvářel vyvážené normy zajišťující přiměřenou míru regulace a přitom poskytoval relativně dostatečnou smluvní volnost zajišťující stranám komfort v podobě možnosti upravit právní vztah dle jejich požadavků a s přihlédnutím k jejich aktuálním i v budoucnu očekávaným potřebám. Dosažení takového stavu právní úpravy pravděpodobně nelze bez rozsáhlé veřejné diskuze dosáhnout.

Pro kompletnost a také s ohledem na obsah následujících částí této práce autor uvádí, že dle NOZ by bylo možné spotřebitelské vztahy charakterizovat jako vztahy vzniknuvší na základě smlouvy, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel⁸³, přičemž spotřebitelem je každý člověk, který mimo rámec své podnikatelské činnosti nebo mimo rámec samostatného výkonu svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jinak jedná⁸⁴, a podnikatelem je ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku⁸⁵. Za podnikatele je pro účely ochrany spotřebitele považována také každá osoba uzavírající smlouvy vztahující se k vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samostatném výkonu svého povolání, případně osoba jednajícím jménem či na účet podnikatele.⁸⁶ Krom

⁸² SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2008, s. 9

⁸³ Ustanovení § 1810 NOZ

⁸⁴ Ustanovení § 419 NOZ

⁸⁵ Ustanovení § 420 odst. 1 NOZ

⁸⁶ Ustanovení § 420 odst. 2 NOZ

faktického chování určité osoby NOZ stanoví také sekundární kritérium pro vymezení podnikatele⁸⁷, kterým je zápis osoby v obchodním rejstříku⁸⁸ a nebo živnostenské či jiné oprávnění k podnikání⁸⁹.

Obdobnou charakteristiku spotřebitelské smlouvy lze nalézt ve Směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 (dále jen „*směrnice 93/13/EHS*“), dle níž se jedná o smlouvy uzavírané mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb na straně jedné a spotřebitelem na straně druhé⁹⁰, přičemž spotřebitelem je opět toliko fyzická osoba jednající pro účely, které nespádají do rámce její obchodní nebo výrobní činnosti nebo povolání⁹¹, a prodávajícím nebo poskytovatelem je fyzická či právnická osoba, a to bez ohledu zda je vlastněna veřejnoprávně či soukromoprávně, jež jedná pro účely související s její obchodní nebo výrobní činností nebo povoláním⁹².

3.2 *Rozhodčí smlouvy ve spotřebitelských vztazích*

Pravomoc rozhodce autoritativně rozhodnout spor je dána na základě platně uzavřené rozhodčí smlouvy, která deroguje jurisdikci obecného soudu projednat již vzniklý nebo teprve v budoucnu vznikuvší spor a deleguje ji na rozhodce. Smlouva o rozhodci je projevem vůle obou stran řešit spor jinak než soudně. ZRŘ legální definici rozhodčí smlouvy neobsahuje, nicméně lze ustanovení čl. 7 Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži, jenž byl přijat dne 21.6.1985, a které uvádí, že „*Rozhodčí smlouva je dohoda stran, že všechny nebo určité spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu, ať již smluvního nebo mimosmluvního, budou řešeny v rozhodčím řízení.*“⁹³

Rozhodčí smlouva může mít podobu:

- a) **smlouvy o rozhodci**⁹⁴, kterou mohou strany uzavřít pro řešení jednotlivého již vzniklého sporu⁹⁵, nebo

⁸⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění) - LIT38253CZ [citováno dne 6.3.2015]: K 420 až 422

⁸⁸ Ustanovení § 421 odst. 1 NOZ

⁸⁹ Ustanovení § 421 odst. 1 NOZ

⁹⁰ Ustanovení čl. 1. odst. 1 směrnice 93/13/EHS

⁹¹ Ustanovení čl. 2. odst. b směrnice 93/13/EHS

⁹² Ustanovení čl. 2. Písm. c směrnice 93/13/EHS

⁹³ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 101

⁹⁴ Viz. Např. Příloha č. 5

⁹⁵ Ustanovení § 2 odst. 3. písm. a) ZRŘ

b) **rozhodčí doložky**⁹⁶, která se může týkat všech sporů v budoucnu vzniknuvších z určitého smluvního vztahu nebo z vymezeného okruhu právních vztahů⁹⁷.

Pro rozhodčí smlouvu je pod sankcí neplatnosti obligatorně předepsaná písemná forma, přičemž tato je však zachována také v případě sjednání distančně prostřednictvím technických prostředků, avšak tyto musí umožňovat zachycení obsahu rozhodčí smlouvy a určení osob, které ji sjednaly.⁹⁸

3.2.1 *Relevantní obecná ochrana slabší strany a ochrana spotřebitele dle NOZ*

Ve spotřebitelských vztazích je typické především uzavírání tzv. adhezních smluv, tedy uzavírání smluv, jejichž návrh, který může mít podobu vzorového dokumentu či formuláře, byl vypracován podnikatelem, aniž měl spotřebitel skutečnou příležitost obsah těchto základních podmínek ovlivnit.⁹⁹ Součástí takových smluv jsou nezřídka tzv. všeobecné obchodní podmínky, na něž hlavní smlouva odkazuje¹⁰⁰. Autor se domnívá, že v této souvislosti je také nutné upozornit na ustanovení NOZ upravující některé zvláštnosti, které je nezbytné mít na paměti při uzavírání takových smluv¹⁰¹, v jejichž intencích je třeba posuzovat všechny vztahy, v nichž vystupuje slabší strana, tedy nejen vztahy spotřebitelské. Autor se tedy domnívá, že pojem slabší strana je širší nežli pojem spotřebitel, jehož je nezbytné do tohoto pojmu zahrnovat.¹⁰²

Ochrana generální povahy spočívá v zákazu, aby podnikatel v rámci hospodářského styku vůči dalším osobám zneužil svou kvalitu odborníka nebo své hospodářské postavení k vytváření nebo k využití závislosti slabší strany a k dosažení zřejmé a nedůvodné nerovnováhy ve vzájemných právech a povinnostech stran. NOZ dále stanoví vyvrátitelnou právní domněnku, že slabší stranou je vždy osoba vystupující vůči podnikateli v rámci hospodářského styku nikoli v souvislosti s vlastním podnikáním.¹⁰³ Od této základní úrovně ochrany se odvíjí další úprava.

⁹⁶ Viz Příloha č. 4

⁹⁷ Ustanovení § 2 odst. 3. písm. b) ZRŘ

⁹⁸ Ustanovení § 3 odst. 1 ZRŘ

⁹⁹ Ustanovení § 1798 NOZ

¹⁰⁰ Např. obchodní podmínky dle § 1751 NOZ

¹⁰¹ Ustanovení § 1798 až § 1801 NOZ

¹⁰² Srov. Ustanovení § 419 a § 433 NOZ

¹⁰³ Ustanovení § 433 NOZ

V případě smluv uzavíraných adhezním způsobem je slabší straně poskytována ochrana v podobě povinnosti jedné strany informovat stranu slabší o významu ustanovení odkazujícího na podmínky uvedené mimo vlastní text smlouvy¹⁰⁴, přičemž nesplnění uvedené povinnosti má za následek neplatnost takového ujednání, ledaže se prokáže, že význam ujednání musela slabší strana znát.¹⁰⁵ Důraz je také kladen na čitelnost a srozumitelnost¹⁰⁶ jednotlivých ujednání, kdy v případě opaku bude takové ustanovení platné, nepůsobí-li slabší straně újmu nebo jestliže druhá strana prokáže, že slabší straně byl význam doložky dostatečným způsobem vysvětlen.¹⁰⁷

Jestliže je některá doložka v adhezní smlouvě pro slabší stranu zvláště nevýhodná, aniž pro takovou skutečnost existuje rozumný důvod, zejména za situace, odchyluje-li se smlouva závažně a bez relevantního důvodu od obvyklých podmínek sjednávaných v analogických případech, je toto ujednání neplatné. Soud může na návrh strany uspořádat práva a povinnosti stran tak, aby odpovídaly spravedlivému uspořádání, přičemž soud není vázán podaným návrhem, avšak při rozhodování zváží, jestli by strana k jednání přistoupila, kdyby si neplatnost uvědomila včas.¹⁰⁸

Příslušná ustanovení NOZ jsou kogentní a nelze se od nich odchýlit, ledaže se jedná o vztah mezi podnikateli, avšak i zde je poskytována ochrana pro případ, že ustanovení uvedené mimo samotný text smlouvy a navržené druhou smluvní stranou hrubě odporuje obchodním zvyklostem a zásadě poctivého obchodního styku.¹⁰⁹

Vzhledem k tomu, že lze důvodně předpokládat, že rozhodčí smlouva bude taktéž uzavírána adhezním způsobem, měla by při jejím sjednávání být dodržena i ustanovení o smlouvách, sjednávána adhezním způsobem jakožto *lex generalis*, neobsahuje-li ZRŘ úpravu speciální k příslušnému obecnému ustanovení.

Užší skupině subjektů v postavení spotřebitele je poskytován vyšší stupeň ochrany ustanoveními kogentního charakteru¹¹⁰ upravující zejména v povinnosti podnikatele poskytovat spotřebiteli jasná a srozumitelná sdělení v jazyce smlouvy,

¹⁰⁴ Např. obchodní podmínky dle § 1751 NOZ

¹⁰⁵ Ustanovení § 1799 NOZ

¹⁰⁶ NOZ jako kritérium srozumitelnosti užívá osobu průměrného rozumu.

¹⁰⁷ Ustanovení § 1800 odst. 1 NOZ

¹⁰⁸ Ustanovení § 1800 NOZ

¹⁰⁹ Ustanovení § 1801 NOZ

¹¹⁰ Ustanovení § 1812 NOZ

obligatorní povinnost¹¹¹ s dostatečným předstihem před uzavřením smlouvy sdělit spotřebiteli okruh informací, pokud tyto nejsou zřejmé ze souvislostí vplynuvších před či v průběhu kontraktačního procesu¹¹², přednost výkladu pro spotřebitele nejpriznivějšího¹¹³, zákazu ujednání zakládajících významnou nerovnováhu práv či povinností stran v neprospěch spotřebitele s výjimkou ujednání o předmětu plnění a ceně¹¹⁴.

NOZ stanoví demonstrativní výčet zakázaných ujednání, z nichž by autor s ohledem na téma této diplomové práce upozornil především na zákaz ujednání zbavujících spotřebitele práva podat žalobu nebo použít odlišný procesní prostředek či mu v uplatnění takového práva brání, či ukládají spotřebiteli povinnost uplatnit právo výlučně u rozhodčího soudu nebo rozhodce, jenž není povinen aplikovat právními předpisy upravujícími ochranu spotřebitele.¹¹⁵ Soud by tedy v případě posuzování platnosti rozhodčí doložky dle tohoto ustanovení musel posuzovat, zda rozhodčí soud či rozhodce při řešení sporu bude či nebude vázán předpisy upravujícími ochranu spotřebitele. Autor se domnívá, že tedy není možné, aby v rozhodčí doložce bylo sjednáno rozhodování podle zásad spravedlnosti.

3.2.2 *Ochrana spotřebitele obsažená v ZRŘ*

Je-li rozhodčí doložka implementována v podmínkách, kterými se řídí smlouva hlavní, k níž se rozhodčí smlouva vztahuje, je rozhodčí doložka platně sjednána i tehdy, byl-li písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou druhou smluvní stranou přijat takovým způsobem, z něhož je patrný její souhlas i s obsahem rozhodčí smlouvy.¹¹⁶ V tomto případě je nutné vnímat poměr mezi předmětným ustanovením a ustanovením § 1799 NOZ jako poměr *lex generalis* k *lex specialis*.

Autor si také dovolí pozastavit se nad skutečností, že zákonodárce použil sousloví „*i tehdy*“, když toto spojení svým významem spíše budí pocit, že množina situací, kdy je rozhodčí doložka platně uzavřena se rozšiřuje, zatímco

¹¹¹ Výjimkou z této povinnosti je stanovena v ustanovení § 1811 odst. 3 NOZ pro smlouvy uzavírané k vyřizování záležitostí každodenního života, pokud má dojít k plnění bezprostředně po jejím uzavření, a pro smlouvy o dodání digitálního obsahu dodávaném na hmotném nosiči.

¹¹² Ustanovení § 1811 NOZ

¹¹³ Ustanovení § 1812 odst. 1 NOZ

¹¹⁴ Ustanovení § 1813 NOZ

¹¹⁵ Ustanovení § 1814 písm. j) NOZ

¹¹⁶ Ustanovení § 3 odst. 2 ZRŘ

předmětné ustanovení spíše zpřesňuje ustanovení § 3 odst. 1 ZRŘ, pokud množinu těchto případů spíše naopak nezužuje.

V případě, že je smluvní stranou spotřebitel, pak nelze rozhodčí smlouvu pod sankcí neplatnosti sjednat jako součást smluvních podmínek, nýbrž musí být sjednána samostatně¹¹⁷, přičemž není explicitně stanoveno, že se musí jednat o fyzické oddělení na samostatné listině, nicméně by mělo být nade vší pochybnost zřejmé, že se jedná o zcela odlišné právní jednání, jež bylo řádně projednáno a uzavřeno dle svobodné vůle stran.¹¹⁸ Vzhledem k problémům rozlišit dvě odlišná právní jednání hmotně zachycená na téže listině, lze spíše očekávat, že s ohledem na zásadu opatrnosti a jistoty platnosti smlouvy o rozhodci bude tato zachycena na samostatné listině. K tomuto výkladu se lze přiklonit s ohledem na Důvodovou zprávu k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení (dále jen „*Důvodová zpráva*“), která se v jiné části o požadavku samostatné listiny zmiňuje.¹¹⁹

V návaznosti na výše uvedené stojí za povšimnutí, že zákonodárce neřeší, zda rozhodčí smlouva může být se spotřebitelem uzavřena pouze pro již vzniklý spor nebo pouze pro spor, jenž vznikne v budoucnu, jak požadovali někteří odborníci¹²⁰, je tedy zřejmé, že se spotřebitelem může být uzavřena jak smlouva o rozhodci, tak rozhodčí doložka. Ve prospěch tohoto závěru dle mínění autora, hovoří také znění ustanovení § 3 odst. 4, 5, a 6 ZRŘ vztahující se explicitně k rozhodčím doložkám, jak bude pojednáno dále.

Autor by také rád poukázal skutečnost, že zákon stanoví, že rozhodčí smlouva nesmí být sjednána jako součást podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní. Z důvodové zprávy Spotřebitelské novely vyplývá, že zákonodárce měl v úmyslu omezit uzavírání rozhodčí doložky jako silnější stranou určené podmínky sine qua non. V tomto světle se autorovi text ustanovení zdá být poněkud nešťastným, neboť, jestliže by měl vykládat pojem „*podmínky, jimiž se řídí smlouva hlavní*“ obdobně jako v ustanovení § 3 odst. 2 ZRŘ, pak by došel k závěru, že obsah tohoto spojení odpovídá obsahu pojmu „*obchodní podmínky*“ ve smyslu

¹¹⁷ Ustanovení § 3 odst. 3 ZRŘ

¹¹⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 251.

¹¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: Část 3.1 a v části K bodu 2 (§ 3 odst. 3 až 6)

¹²⁰ např. PALLA, Tomáš: 60076. Zneužívání rozhodčích doložek – stále nevyřešený problém [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 10.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015].

Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zneuzivani-rozhodcich-dolozek-stale-nevyreseny-problem-60076.html>

ustanovení § 1751 odst. 1 NOZ, tj. soubor ustanovení upravující práva a povinnosti smluvních stran, jež je nejčastěji *pro futuro* vzorově vypracován jednou ze smluvních stran pro určitou oblast právních vztahů. Vycházejí z doslovného výkladu zákona je, dle názoru autora, možné učinit právní závěr, že rozhodčí doložka uzavřená pro řešení sporů ze spotřebitelské smlouvy, která bude jakožto dílčí ujednání přímo součástí smlouvy hlavní a nikoli tzv. obchodních podmínek, bude platná. Tento závěr však s největší pravděpodobností nemůže obstát při aplikaci teleologického výkladu, neboť z důvodové zprávy jasně plyne záměr zákonodárce promítající se do ducha zákona.¹²¹ Soudy by tak měly při aplikaci předmětného ustanovení používat restriktivní výklad, dle něhož nelze rozhodčí doložku uzavřít ani jako dílčí ustanovení hlavní smlouvy a případná judikatura vztahující se k uvedenému problému by měla směřovat k tomuto výkladu. Nadto je nezbytné poukázat na skutečnost, že v případě, že by se na rozhodčí doložku umístěnou přímo v textu hlavní smlouvy nevztahovala ochrana spotřebitele dle ustanovení ZRŘ, jakožto speciální úprava, pak by bylo nezbytné aplikovat ustanovení § 1814 písm. j) NOZ.

Z hlediska *de lege ferenda* se tedy dle názoru autora nabízí možnost změny zákona tak, že dojde ke zpřesnění ustanovení § 3 odst. 3. ZRŘ změnou jeho textace např. následujícím způsobem:

„Sjednává-li se rozhodčí smlouva pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně a nikoliv jako součást hlavní smlouvy nebo podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní; jinak je neplatná.“

Takto by mohlo dojít k vyloučení nežádoucí interpretace předmětného zákonného ustanovení.

V souvislosti s problematikou rozhodčích doložek i pojmový problém spočívající v užití slovního spojení „*rozhodčí doložka*“, který ZRŘ používá pro

¹²¹ Navrhuje se vycházet z německého modelu ochrany spotřebitele. Podepsáním rozhodčí smlouvy se smluvní strany vzdávají práva na to, aby jejich spor ve věci samé projednal soud a delegují tuto pravomoc na soukromý subjekt. V praxi se často stává, že některá ze stran nemá vůli rozhodovací pravomoc delegovat, avšak silnější strana stanoví toto jako podmínku sine qua non k uzavření smlouvy. Jedná se o případy rozhodčích doložek, které bývají upraveny v adhezních smlouvách, při jejichž sjednávání nedochází k možnosti modifikace jednou ze stran, tedy slabší strany, zpravidla spotřebitele. Takový projev vůle lze jen stěží považovat za dostatečný v případě, že důsledkem je vzdání se práva na přístup k soudu. S ohledem na ochranu slabší smluvní strany - spotřebitele - se navrhuje zakázat sjednávání rozhodčích smluv jako součástí podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní. Platná bude pouze taková rozhodčí smlouva, která bude sjednaná samostatně a bude jednoznačně obsahovat projevy vůle obou smluvních stran. Z výše uvedeného je patrné, že spotřebitel bude mít při vyjednávání s podnikatelem daleko lepší pozici než doposud. Rozhodčí smlouva tak bude individuálně sjednanou podmínkou a spotřebitel bude mít na výběr, zda ji podepíše či nikoliv. Toto ustanovení míří pouze na ochranu spotřebitelů, jakožto slabší smluvní strany, a nebude tudíž platit obecně. Důvodová zpráva k 19/.....

rozhodčí smlouvu, jež se týká všech sporů, které v budoucnu vzniknou. Použité slovní spojení je totiž vhodné spíše v případě, uvažujeme-li o klauzuli či části smlouvy.¹²² Přitom z ustanovení ZRŘ vyplývá, že v případě spotřebitele rozhodčí smlouva nesmí být součástí podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní.¹²³ Dohodne-li se podnikatel se spotřebitelem, že své spory nastanuvší v budoucnu v souvislosti se spotřebitelskou smlouvou předloží k řešení rozhodci, a rozhodčí smlouva bude podepisována na fyzicky samostatné listině, pak by vzato *stricto sensu* tato měla být v záhlaví označena jako rozhodčí doložka, což by na někoho mohlo působit poněkud ne zcela dobrým dojmem. Alespoň autor této práce by pravděpodobně raději pro takovou listinu použil pojem širší a označil ji jako rozhodčí smlouvu, když v úvahu nepřipadá ani označení smlouva o rozhodci, která se dle ZRŘ týká sporu již vzniklého.

Otázkou zůstává, zda spotřebitel bude rozhodčí smlouvu jemu předloženou na fyzicky samostatné listině opravdu číst, když je zcela běžné, že řada spotřebitelů listiny jim podnikatelem předložené nečte či je čte jen povrchně.¹²⁴ Vzhledem k tomu zákonodárce uložil podnikateli povinnost náležitě informovat spotřebitele o důsledcích podpisu rozhodčí doložky v dostatečném předstihu před tím, než je taková doložka podepsána, přičemž náležitým vysvětlením se rozumí vysvětlení veškerých následků, jež uzavření rozhodčí doložky přináší.¹²⁵ Důvodová zpráva k tomuto ustanovení uvádí, že důvodem zavedení povinnosti poskytnout spotřebiteli tyto informace je obecně nízká úroveň znalostí spotřebitelů o důsledcích, které pro ně může mít podpis rozhodčí doložky, neboť včasné a úplné informace jsou elementární podmínkou pro to, aby byl schopen správně posoudit důsledky podpisu rozhodčí doložky a mohl tak činit kvalifikované rozhodnutí.¹²⁶ Z hlediska unesení důkazního břemene je zajímavým problémem, jak případný podnikatel prokáže, že spotřebiteli poskytl náležité vysvětlení veškerých důsledků akceptace ujednání rozhodčí doložky. Opět z důvodů opatrnosti lze doporučit, aby podnikatel v případě uzavírání rozhodčí

¹²² **doložka**, -y ž. (2. mn. -žek) *dobře připojená část projevu; dodatek, klauzule*: d. ke spisu, k zákonu, k protokolu; účetní, cenová d.; d. avizová; d. ověřovací, saldovací, vidovací, povolovací, přijímací; d. schvalovací *imprimatur*; rozhlasová relace doplňovaná pětiminutovou d-ou [online]. Ústav pro Jazyk Český Akademie věd, Jazyková poradna ÚJČ AV ČR [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://prirucka.ujc.cas.cz/?slovo=dolo%C5%BEka&Hledej=Hledej>

¹²³ Ustanovení § 3 odst. 3 ZRŘ

¹²⁴ Bohužel i autor se občas řadí do této skupiny spotřebitelů, zejména při sjednávání smluv o účtu uzavíraných s bankou.

¹²⁵ Ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ

¹²⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: Ke změně ustanovení § 3 odst. 4 ZRŘ

doložky se spotřebitelem po něm požadoval prohlášení v písemné formě, z něhož by bylo patrné, že podnikatel podmínku náležitého poučení splnil. Lze si tedy představit, že v praxi může nastat poněkud absurdní až úsměvná situace, kdy spotřebiteli bude předložena jedna listina, na níž je zachycena smlouva hlavní, druhá listina bude obsahovat obchodní podmínky vztahující se k hlavní smlouvě, třetí listinou bude rozhodčí doložka, jež bude v záhlaví označena jako rozhodčí smlouva a na závěr listina obsahující prohlášení spotřebitele o tom, že byl náležitě poučen o následcích uzavření rozhodčí smlouvy.

Je-li rozhodčí doložka sjednávána pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, stanoví ZRŘ informace, jež musí být v rozhodčí doložce obligatorně uvedeny, přičemž se musí jednat o pravdivé, přesné a úplné informace o

- a) *„rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud,*
- b) *způsobu zahájení a formě vedení rozhodčího řízení,*
- c) *odměně rozhodce a předpokládaných druzích nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání,*
- d) *místu konání rozhodčího řízení,*
- e) *způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a*
- f) *tom, že pravomocný rozhodčí nález je vykonatelný.*¹²⁷

Zákonodárce však odlišně k informační povinnosti podnikatele přistupuje v případě, odkazuje-li rozhodčí doložka na statut stálého rozhodčího soudu, pokud má takový rozhodčí soud spor také rozhodovat, neboť za takových okolností je povinnost informovat spotřebitele splněna také odkazem na statuty a řády stálých rozhodčích soudů, neboť ty mají pravidla, jimiž se řízení řídí, upraveny poměrně podrobně, a tato pravidla jsou povinně zveřejněna v Obchodním věstníku, není tedy nezbytné, aby byla smluvními stranami sjednána v samotném v textu rozhodčí doložky.¹²⁸ Ve světle uvedeného se nabízí otázka, proč není informační povinnost podnikatele alespoň z části splněna odkazem na statut a řád některého stálého rozhodčího soudu, přestože konkrétní spor tento soud rozhodovat nebude s tím, že podnikatel v rámci své informační povinnosti doplní jen informace, které vyplývají ze skutečnosti, že spor bude rozhodovat jiná osoba či instituce, tj. informace uvedené zejména pod písmeny a) a d) výše, avšak zákon toto neumožňuje. Tuto skutečnost osvětluje Důvodová zpráva tak, že vzhledem

¹²⁷ Ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ

¹²⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: K bodu 2 (§3 odst. 3 až 6)

k vyjasnění postavení stálých rozhodčích soudů není možné předpokládat, že by úmyslem svěřením pravomoci k rozhodnutí sporu stálému rozhodčímu soudu bylo poškodit spotřebitele.¹²⁹ Z textu důvodové zprávy plyne předpoklad zákonodárce, že je-li rozhodnutí sporu svěřeno rozhodci či senátu ad hoc, pak lze usuzovat na úmysl poškodit spotřebitele, což může signalizovat určitou předpojatost zákonodárce k rozhodčímu řízení ad hoc. Tento postoj je sice pochopitelný, nicméně nelze jej považovat za systémový a spotřebiteli by měla být poskytnuta stejná míra ochrany bez ohledu na skutečnost, zda spor má být řešen prostřednictvím stálého rozhodčího soudu nebo řízení ad hoc. Lze totiž předpokládat, že po poskytnutí poučení o důsledcích uzavření rozhodčí doložky spotřebiteli, tento pravděpodobně následně i tak nevyhledá statut a řád příslušného stálého rozhodčího soudu, aby získal nezbytné relevantní informace v rozsahu odpovídajícím informační povinnosti dle § 3 odst. 5 ZRŘ. Pokud je tedy argumentováno nutností ochrany spotřebitele v rámci rozhodčího řízení jako takového prostřednictvím jeho zvýšené informovanosti, neboť se podrobením rozhodnutí sporu rozhodci spotřebitel vzdává určitých práv do budoucna, pak by neměl být činěn rozdíl mezi jednotlivými typy rozhodčí smlouvy, jinak je možné takovou argumentaci považovat za lichou a účelovou s cílem zvýhodnit jeden typ řízení na úkor druhého, jak vyplývá z důvodové zprávy. Může být namítnut argument, že se jedná pouze o drobnou rozdílnost a taková námitka má jistě své opodstatnění, ovšem to nic nemění na nesystémovosti přístupu zákonodárce.

Autor této diplomové práce si na tomto místě opět dovolí upozornit na skutečnost, kterou považuje za závažný nedostatek ve znění zákona, a tou je, že ustanovení § 3 odst. 4, 5, 6¹³⁰ se tentokrát již výslovně vztahují pouze k rozhodčím doložkám a nikoli k rozhodčím smlouvám.¹³¹ Těmito ustanoveními je tak zcela nepokryt okruh vztahů spotřebitelských, kde již spor vznikl a dle zákona se má v takovém případě uzavřít smlouva o rozhodci. To by však umožňovalo takový výklad, že v případě uzavírání smlouvy o rozhodci není spotřebitel chráněn ve stejném rozsahu jako je tomu v případě rozhodčí doložky, v důsledku čehož není podnikatel povinen sjednávat smlouvu o rozhodci na samostatné listině, náležitě spotřebitele poučovat o důsledcích uzavření smlouvy o rozhodci, přičemž tato nemusí ani obsahovat ani oněch předepsaných 6 okruhů informací, jež musí

¹²⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: K bodu 2 (§3 odst. 3 až 6)

¹³⁰ V případě ustanovení § 3 odst. 6 ZRŘ je uvedený problém zcela zanedbatelný.

¹³¹ Ovšem ustanovení § 31 písm. h) ZRŘ se vztahuje k rozhodčí smlouvě a nikoli rozhodčí doložce. Viz část 5.1.2 Zrušení rozhodčího nálezu.

rozhodčí doložka obligatorně obsahovat. Má to znamenat, že v případě smluv o rozhodci zákonodárce rezignoval na poskytnutí identických prostředků ochrany spotřebitele k těm, jaké poskytuje v případě uzavírání rozhodčích doložek? Je to z toho důvodu, že v případě již vzniklého sporu je spotřebitel informovanější či uvědomělejší a nemusí být tedy tolik chráněn? Nebo je to z toho důvodu, že v případě již vzniklého sporu lze předpokládat, že spotřebitel nebude mít vůli uzavřít smlouvu, na jejímž základě by se spor předložil rozhodci, který by pravděpodobně rozhodl rychleji. Dle názoru autora není na místě ani předpoklad, že smlouva o rozhodci musí být vždy uzavřena jako samostatná smlouva na fyzicky samostatné listině. Vždyť jak bylo uvedeno v rámci výše naznačeného pojmového problému, pokud je možné uzavřít rozhodčí doložku jako samostatnou dohodu, pak ze stejného důvodu je nepochybně možné uzavřít smlouvu o rozhodci jakožto součást jiného právního jednání¹³², přičemž příkladmo je možné uvést uznání dluhu¹³³, novace¹³⁴ či dohody o narovnání¹³⁵. I když u posledních dvou jmenovaných příkladů by se s ohledem na to, že se svou povahou jedná o jednání, jímž dochází ke změně obsahu závazků a v případě, že by v nich byla obsažena rozhodčí smlouva, měla by být nejspíše posuzována jako rozhodčí doložka a nikoli smlouva o rozhodci.

Lze si jen obtížně představit možnost, že by zákonodárce měl přímo v úmyslu v případě smlouvy o rozhodci spotřebiteli náležitou ochranu neposkytnout. Pravděpodobně tak lze zmíněné nedostatky označit za špatnou práci zákonodárce řešícího aktuální problémy, avšak opomíjícího komplexní a systémové řešení této problematiky. Autor se s ohledem na důvody přijetí Spotřebitelské novely¹³⁶ domnívá, že ke vzniku zvedených problému došlo pravděpodobně v důsledku snahy zákonodárce odstranit především medializovaný problém s rozhodčími doložkami¹³⁷ a institutu smlouvy o rozhodci pozornost příliš věnována nebyla. Pro tento závěr svědčí i text důvodové zprávy, dle níž je motivací stran pro uzavírání rozhodčích doložek zpravidla rychlejší získání exekučního titulu za minimální náklady.¹³⁸

¹³² Pomineme-li předmětný pojmový problém.

¹³³ Ustanovení § 2053 NOZ

¹³⁴ Ustanovení § 1902 NOZ

¹³⁵ Ustanovení § 1903 NOZ

¹³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: Důvod předložení

¹³⁷ O těchto problémech se autor rozsáhleji zmíní v dalších částech této práce.

¹³⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015]: K bodu 3

Autor si dovoluje předpokládat, že k překlenutí výše uvedených nedostatků by mohlo dojít prostřednictvím argumentu nezbytnosti analogické aplikace ustanovení modifikující rozhodčí doložky pro spotřebitelské vztahy také na institut smlouvy o rozhodci. Bude zajímavé v tomto směru sledovat vývoj judikatury.

Z hlediska *de lege ferenda* je dle mínění autora na místě zvážit případnou změnu zákona tak, že dojde ke zpřesnění ustanovení § 3 odst. 4., 5. a 6.¹³⁹ ZRR změnou jeho textace např. tak, že by pojem „**rozhodčí doložka**“ byl v předmětných ustanoveních nahrazen pojmem obsahově širším, a to „**rozhodčí smlouva**“. Tímto způsobem by mohl být odstraněn výše uvedený problém v podobě nežádoucí interpretace předmětných zákonných ustanovení.

Spotřebitel se uzavřením rozhodčí smlouvy vzdává určitých práv do budoucna, zejména práva na projednání věci obecným soudem, což lze označit jako zákonem připuštěnou výjimku z práva domáhat se svého nároku u nezávislého a nestranného soudu¹⁴⁰ ve smyslu ustanovení čl. 36 odst. 1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*Listina*“), či nebýt odňat svému zákonnému soudci ve smyslu ustanovení čl. 38 odst. 1 a 2 Listiny.¹⁴¹ Procesním důsledkem uvedeného je pak skutečnost, že za situace, kdy by se některá ze stran sporu rozhodla předložit spor k rozhodnutí soudu a druhá strana nejpozději při prvním úkonu ve věci namítne nedostatek pravomoci soudu spor projednat, je tento povinen řízení zastavit.¹⁴²

3.3 *Osoba rozhodce vs. spotřebitelský spor*

Uzavřením rozhodčí smlouvy strany projevují vůli předložit spor k rozhodnutí jiné osobě odlišné od soudu a je tedy také projevem jejich důvěry v určenou osobu, která má věc autoritativně rozhodnout, neboť se raději podřídí rozhodnutí této osoby než státem garantovaného soudce. Dle mínění autora by principiálně neměly být na osobu rozhodce kladeny žádné zvláštní kvalifikační předpoklady, neboť konkrétní požadavky stran na rozhodující osobu mohou být s ohledem na předmět sporu velmi specifické, a to zejména v případě, že vyřešení sporu vyžaduje, aby rozhodující osoba disponovala odborností v určitém oboru, a proto by strany neměly být ve volbě rozhodující osoby nijak omezovány

¹³⁹ U ustanovení § 3 odst. 6 platí dříve uvedená výhrada.

¹⁴⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 14

¹⁴¹ Srov. Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2744/10 ze dne 29. 9. 2010

¹⁴² Ustanovení § 106 odst. 1 OSŘ

zvláštními kvalifikačními kritérii stanovenými předpisem. Na osobu rozhodce jsou však kladeny různé požadavky v závislosti na tom, zda byla rozhodčí smlouva uzavřena ve formě smlouvy o rozhodci či rozhodčí doložky.

Funkci rozhodce může vykonávat občan České republiky, který je zletilý, splňuje podmínku bezúhonnosti a plné svéprávnosti, pokud zvláštní předpis¹⁴³ nestanoví jinak. Podmínka bezúhonnosti je negativně vymezena tak, že rozhodcem nemůže být osoba pravomocně odsouzená za trestný čin, jestliže se na ni nenahlíží, jako by nebyla odsouzena.¹⁴⁴ Tímto stát garantuje důvěryhodnost osoby rozhodce.¹⁴⁵

Speciálním obligatorním požadavkem na rozhodce určeného rozhodčí doložkou pro řešení spotřebitelských sporů je zápis v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti ČR dle ustanovení § 40a a násl. ZRŘ. Autor by rád upozornil na skutečnost, že zákonodárce tento požadavek klade opět pouze v případě rozhodčí smlouvy uzavřené ve formě rozhodčí doložky a nikoli v případě smlouvy o rozhodci. V tomto případě tedy opět bude nutné aplikovat zejména ustanovení § 1814 písm. j) NOZ.

Rozhodčím řízením je rozhodování sporů prostřednictvím nezávislých rozhodců. Jedním z prostředků rozhodčího řízení, jehož účelem je zajištění nezávislosti a nestrannosti osoby vykonávající funkci rozhodce rozhodujícího spor, je institut vyloučení rozhodce z projednávání a rozhodnutí věci. Důvody pro vyloučení rozhodce jsou vymezeny poměrně široce a dostatečnou pro vyloučení rozhodce je již pouhá pochybnost o jeho nepodjatosti, a to zejména se zřetelem na jeho poměr jakožto rozhodce k věci, účastníkům či jejich zástupcům.¹⁴⁶ Obdobně je upravenou také vyloučení soudců dle OSŘ.¹⁴⁷ Účastníkům řízení je tedy poskytnuta obdobná garance nepodjatosti, jako je tomu v případě soudců.

Ovšem v rámci rozhodčího řízení jde snaha zákonodárce o zajištění skutečné nestrannosti ještě dál a stanovuje osobě, která má být nebo byla určena nebo jmenována rozhodcem, povinnost bez odkladu stranám či soudu sdělit

¹⁴³ Například § 80 odst. 5 písm. b) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů, § 4 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁴ § 4 odst. 1 a 2 ZRŘ

¹⁴⁵ Obdobně jako je tomu v ustanovení § 60 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁶ Ustanovení § 8 odst. 1 ZRŘ

¹⁴⁷ Ustanovení § 14 odst. 1 OSŘ

všechny skutečnosti, jež by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by mohl být jako rozhodce vyloučen.¹⁴⁸

V případě spotřebitelského sporu má rozhodce dokonce i povinnost ještě před zahájením projednávání věci účastníkům oznámit, jestli v posledních 3 letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu či zda je rozhodcem v dosud neskončeném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran.¹⁴⁹ Tato povinnost je důležitá zejména v případě rozhodování v rámci řízení ad hoc, a to v případě, že by jedna osoba byla opakovaně jmenována jakožto rozhodce ve věcech některého ekonomicky silného podnikatele poskytujícího spotřebitelům služby či produkty.

Rozhodce je z projednání věci vyloučený také tehdy, jestliže výše uvedené okolnosti vyjdou najevo dodatečně.¹⁵⁰ Pokud tyto informace vyjdou najevo u již určeného nebo jmenovaného rozhodce, je povinen se funkce rozhodce vzdát, a jestliže se funkce sám nevzdá, mohou se strany dohodnout na postupu při jeho vyloučení, přičemž kterýkoli účastník řízení může podat návrh soudu, aby rozhodl o vyloučení.¹⁵¹

Z výše uvedeného vyplývá, že zákonodárce věnoval zajištění nezávislosti a nestrannosti mnoho pozornosti, a to včetně řešení případů, kdy rozhodce často rozhoduje ve sporech jednoho subjektu. Je zřejmé, že účelem úpravy bylo chránit spotřebitele především v případech sjednání rozhodčí doložky zakládající pravomoc rozhodce ad hoc. Taková osoba by totiž mohla být motivována finančním prospěchem, aby stranila tomuto podnikateli. Spotřebitel se pak na základě zjištěných informací může pokusit dohodnout s protistranou na jiném rozhodci, a pokud se účastníci nedohodnou, může spotřebitel podat soudu návrh na jeho vyloučení¹⁵² nebo vydá-li rozhodce rozhodčí nález, pak podat soudu návrh na zrušení nálezu¹⁵³, kterému se bude autor věnovat v jiné části této práce. Bylo by zajímavé, kdyby obdobnou ochranu zákon poskytoval i v případě soudců, kdy by argumentem pro zavedení takové garance mohla být skutečnost, že v případě velkých subjektů vedoucích velké množství sporů se může stát, že jeden konkrétní soudce opakovaně rozhoduje ve věcech, kde účastníkem je jeden takový subjekt. Ovšem na tento argument je nutno namítnout, že u soudce není tak vysoké riziko

¹⁴⁸ Ustanovení § 8 odst. 2 ZRŘ

¹⁴⁹ Ustanovení § 8 odst. 3 ZRŘ

¹⁵⁰ Ustanovení § 11 ZRŘ

¹⁵¹ Ustanovení § 12 ZRŘ

¹⁵² Ustanovení § 12 odst. 2 ZRŘ

¹⁵³ Ustanovení § 31 ZRŘ

podjatosti, neboť jeho pravomoc rozhodnout je dána zákonem a rozvrhem věci nikoli dohodou stran. Není proto vyhlídkou na častější rozhodování motivován k favorizování jedné ze stran.

Týká-li se spor spotřebitelské smlouvy, může být námitka nedostatku pravomoci, jež se zakládá na neexistenci, neplatnosti nebo zániku rozhodčí smlouvy vznesena účastníkem kdykoli během řízení. Pokud bude vznesená námitka důvodná, rozhodne rozhodce usnesením.¹⁵⁴

3.4 Seznam rozhodců

Jedním z klíčových institutů zavedených Spotřebitelskou novelou¹⁵⁵ je seznam rozhodců (dále jen „*Seznam*“) vedený Ministerstvem spravedlnosti ČR (dále jen „*Ministerstvo*“)¹⁵⁶. Jen osoby zapsané v tomto Seznamu mohou být určení rozhodčí doložkou pro projednávání a rozhodování spotřebitelských sporů.¹⁵⁷ V Seznamu je možné najít údaje o každém rozhodci, a to kromě jména, příjmení a kontaktní adresy také číslo osvědčení, den zápisu a především případný záznam o vyškrtnutí ze Seznamu včetně dne, kdy se tak stalo.

S ohledem na to, že podmínky pro rozhodce obecně stanovuje také ustanovení § 4 odst. 1 ZRŘ nabízí se zajímavá komparace se speciálními požadavky kladenými zákonodárcem pro zápis do Seznamu v ustanovení § 40b odst. 1 ZRŘ. Porovnáním těchto dvou ustanovení zjistíme, že zákonodárce nepožaduje, aby rozhodce, který má zapsán do Seznamu a rozhodovat spotřebitelské spory, byl zletilý a plně svéprávný. Autor si tak dokáže představit situaci, kdy by do seznamu byla zapsána nezletilá osoba s omezenou svéprávností. Naštěstí by tato osoba i přes zápis v Seznamu nemohla funkci vykonávat, protože by nevyhověla všem ve smyslu ustanovení § 4 požadavkům, které musí být naplněny kumulativně a navíc by Ministerstvo osobu s omezenou svéprávností muselo následně ze Seznamu vyškrtnout na základě ustanovení § 40c odst. 1 písm. c) ZRŘ. Přesto se autor domnívá, že by zmíněný legislativní problém měl být odstraněn, a to buď tím, že ustanovení § 40b odst. 1 ZRŘ bude duplicitně opakovat stejné požadavky jako ustanovení § 4 odst. 1 ZRŘ nebo bude na toto

¹⁵⁴ Ustanovení § 15 ZRŘ

¹⁵⁵ Pro účely této práce bude autor uvádět, že tento institut byl zaveden Spotřebitelskou novelou, přestože byl zákonem č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, z důvodu legislativně technické chyby zrušen a znovu zaveden zákonem č. 303/2013 Sb., změna zákonů v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

¹⁵⁶ Dostupný na internetové adrese <http://rozhodci.justice.cz/>

¹⁵⁷ Ustanovení § 4 odst. 3 a § 40a odst. 1 ZRŘ

ustanovení odkazovat např. tak že „*může být rozhodcem*“. Správná legislativní konstrukce by dle mínění autora měla být taková, že k obecným požadavkům přistupuje další zvláštní kvalifikační předpoklad a nikoli stanovení podmínek pro zápis do Seznamu způsobem, jenž zcela nekoresponduje s obecnými nároky na osobu rozhodce. V souvislosti s uvedeným si autor dovoluje podotknout, že podle důvodové zprávy původní návrh Spotřebitelské novely počítal s institutem Seznamu, a však po projednávání návrhu v legislativních komisích vlády došlo k jeho vypuštění. Tento institut tedy byl přidán až v rámci pozměňovacího návrhu při projednávání v parlamentu, což pravděpodobně vysvětluje výše uvedené nedostatky.

Fyzická osoba, která chce být zapsána v Seznamu, musí kromě požadavku svéprávnosti a bezúhonnosti splňovat také podmínku vysokoškolského vzdělání v oboru právo.¹⁵⁸ Specifikace vzdělání je obdobná jako požadavky na vzdělání, jež kladou předpisy upravující jednotlivé právnické profese.¹⁵⁹

Další podmínkou pro provedení zápisu je, aby osoba podávající žádost o zápis do Seznamu nebyla v posledních 5 letech na základě rozhodnutí Ministerstva vyškrtuta ze Seznamu.¹⁶⁰ Vyškrtnutí ze seznamu se tak dle mínění autora svými účinky blíží dočasnému zákazu činnosti na dobu určitou¹⁶¹.

Vyjma obecných důvodů pro vyškrtnutí ze Seznamu jako je smrt, pravomocné odsouzení za trestný čin, pravomocné omezení ve svéprávnosti, žádost zapsané osoby o vyškrtnutí, atd.¹⁶², může být osoba vyškrtuta na základě rozhodnutí Ministerstva, jakožto správního orgánu, z důvodu závažného nebo opakovaného porušení povinnosti stanovené ZRŘ¹⁶³. Z preventivních důvodů je možné, aby Ministerstvo rozhodlo, že určitá osoba bude vyškrtuta pouze dočasně v případě, že bylo proti ní zahájeno trestní stíhání nebo řízení o omezení její svéprávnosti. Dočasné vyškrtnutí pak trvá nejdéle do dne následujícího po dni, v němž bylo Ministerstvu doručeno pravomocné rozhodnutí, kterým jsou tato řízení skončena a s ohledem na výsledek řízení Ministerstvo osobu vyškrtne trvale na

¹⁵⁸ Ustanovení § 40b odst. 1 písm. c) ZRŘ

¹⁵⁹ Ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, nebo ustanovení § 7 odst. 1 b) zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů,

¹⁶⁰ Ustanovení § 40b odst. 1 písm. d) ZRŘ

¹⁶¹ Ustanovení § 73 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, nebo ustanovení § 14 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

¹⁶² Ustanovení § 40c odst. 1 ZRŘ

¹⁶³ Ustanovení § 40c odst. 2 ZRŘ

základě ustanovení § 40c odst. 1 písm. b) ZRŘ, byla-li odsouzena, nebo § 40c odst. 1 písm. b) ZRŘ, jestliže byla ve svéprávnosti omezena.

Rozhodce má mimo dříve uvedených informačních povinností vůči stranám řízení také povinnosti vůči Ministerstvu, jakožto správnímu orgánu vedoucímu Seznam, přičemž tato spočívá v povinnosti bez zbytečného odkladu, nejdéle však do 8 dnů, sdělit veškeré změny v Seznamu zapsaných údajů a změny všech skutečností relevantních pro zápis do Seznamu.¹⁶⁴

¹⁶⁴ Ustanovení § 40d ZRŘ

4. Vhodnost institutu rozhodčího řízení pro spotřebitelské spory

V této části se autor bude věnovat polemice a uvedení některých argumentů hovořících ve prospěch či proti řešení spotřebitelského sporu prostřednictvím rozhodčího řízení.

Úvodem autor uvede několik důvodů hovořících v neprospěch řešení spotřebitelských sporů prostřednictvím rozhodčího řízení, neboť je toho názoru, že uvedení problémů, které rozhodčí řízení v rámci spotřebitelských právních vztahů způsobovalo, je nezbytné pro následné objektivní zhodnocení vhodnosti dalšího používání rozhodčího řízení pro tuto oblast vztahů.

V dalších částech se bude autor věnovat některým příkladům, kdy bylo rozhodčí řízení či řízení do jisté míry využívající podobné principy užito právě se záměrem rychle vyřešit spor a současně garantovat ochranu spotřebitelských práv.

4.1 *Problémy praxe rozhodčího řízení při řešení spotřebitelských sporů*

Autor této diplomové práce se domnívá, že rozhodčí řízení může být účinnou formou řešení sporů, a to jak sporů pramenících z mezinárodních, tak i z vnitrostátních obchodních vztahů.¹⁶⁵ Jak uvádím v předchozí části této práce, podnikatelé jsou zpravidla schopni využít veškeré možnosti, které jim právní řád nabízí. Leckdy nepřiměřená délka soudních řízení je pak vedla k hledání účinnějších způsobů docílení vykonatelného rozhodnutí. V důsledku toho došlo k nárůstu využívání rozhodčího řízení rovněž v oblasti spotřebitelského práva. Leckdy až zneužívání rozhodčího řízení podnikateli na úkor spotřebitelů byl argumentem skupiny poslanců vedených snahou učinit některé spotřebitelské spory zcela nearbitrabilními.¹⁶⁶

¹⁶⁵ viz například rozhodčí řízení ve věci tunelového komplexu Blanka

¹⁶⁶ „Navrhuje se, aby k řešení sporů vzniklých ze smluv o spotřebitelském úvěru nebo úvěru ze stavebního spoření nebylo možno použít zákona o č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Zejména rozhodčí doložky jsou totiž masivně zneužívány podnikateli poskytujícími spotřebitelský úvěr, ale i stavebními spořitelny. Žadatelům o úvěr je v předem připravených formulářích smluv předkládán i jejich souhlas s řešením právních sporů prostřednictvím podnikatelem či stavební spořitelnou nominovaného rozhodce či jiné rozhodčí instituce na základě rozhodčí doložky. To vede v praxi k tomu, že jsou v mnoha případech vydávána rozhodnutí rozhodců, která jsou krajně nevýhodná pro spotřebitele, jsou v příkrém rozporu s judikaturou soudů, a která jsou mnoho let spotřebitele zatíží vysokými dluhy. Tato praxe přitom nabývá až organizovaného charakteru, zprostředkovaně zatěžuje sociální systém, přispívá k nárůstu kriminality a sociálního vyloučení. Rozhodčí doložky jsou svou konstrukcí pro uvedené úvěrové smlouvy zcela nevhodné a navrhuje se je proto nadále právem nepřipouštět. Je na vládě,

Autor se domnívá, že je nezbytné si v návaznosti na uvedené položit otázku, proč samotný fakt, že jsou spotřebitelské pře rozhodovány rozhodci, vyvolával značné množství negativních reakcí, když v obchodních věcech se rozhodčí řízení naopak ukázalo jako relativně efektivní způsob řešení.¹⁶⁷ Dle mého názoru je třeba odpověď na uvedenou otázku hledat v případech vybočujících z očekávání široké veřejností, na které můžeme při náhledu na praxi narazit. Na podporu uvedeného názoru lze uvést například upozornění České advokátní komory, která v souvislosti se svým komentářem k případu paní Sandry Svobodové a sdružení Vnitrostátní a mezinárodní arbitráž ad hoc výslovně uvádí, že tato kauza (cit.) „otřásla důvěrou mnohých osob a firem, které zvažovaly možnost řešit problémy přes rozhodce ad hoc.“¹⁶⁸. Důsledkem bylo přijetí Spotřebitelské novely.

V této části se dále budu detailněji zabývat rozborem vybraných problémů, které vykazovala praxe za účinnosti právní úpravy rozhodčího řízení před nabytím účinnosti Spotřebitelské novely. Dle názoru autora lze za nejvýznamnější problém označit cílené potlačování práv spotřebitele, dále zejména vytváření takzvaných soukromých arbitrážních center¹⁶⁹, jenž se zpravidla snažila navenek působit jako stálý rozhodčí soud a vytvářet seznamy rozhodců ad hoc, kteří byli určení na základě mechanismů obsažených ve vnitřních předpisech arbitrážního centra.

Na tomto místě je nutné uvést, že výše zmíněné obtíže nastaly před rekonstrukcí občanského práva¹⁷⁰, tj. za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“), a zákona č. 513/1991 Sb.,

aby v rámci transpozice směrnice 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru navrhla případně zvláštní systém mimosoudního řešení sporů vzniklých ze smluv o spotřebitelských úvěrech, který nebude v praxi jednostranně výhodný jen pro poskytovatele úvěrů. Do té doby se navrhuje, aby o sporech vznikajících z těchto úvěrových smluv mohli rozhodovat jen soudy.”

Návrh na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru a o změně zákona č. 64/1986 Sb., a zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Sněmovní tisk 808 [online]. Praha: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky, 17.4.2009 [cit. 27.1.2015]. Dostupné na: <http://www.snem.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=808&CT1=0>

¹⁶⁷ PALLA, Tomáš: 60076. Zneužívání rozhodčích doložek – stále nevyřešený problém [online]. EPRAVO.CZ – Sbírnka zákonů, judikatura, právo 10.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zneuzivani-rozhodcich-dolozek-stale-nevyreseny-problem-60076.html>

¹⁶⁸ *Jak se bránit podvodné arbitráži, [online]. Česká advokátní komora [citováno dne 27.1.2015]. Dostupné na WWW:*

www.cak.cz/scripts/detail.php?id=695

¹⁶⁹ např.: Arbitrážní centrum s.r.o., se sídlem v Ostrově, Staré náměstí 17, PSČ 363 01, IČ: IČ: 280 32 080, zapsáno v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Plzni v oddíle C, vložka 22060, [cit. 27.2.2015]. Dostupné na:

<http://www.arbitrazni-centrum.cz/o-rozhodcim-rizeni>

¹⁷⁰ Před 1.1.2014, kdy nabyl účinnosti zejména zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*ObchZ*“), kdy existovala tzv. dvojkolejnost občanského práva.

4.1.1 *Vliv rozhodčí smlouvy na ochranu práv spotřebitele*

Problémem v minulosti bylo, že k uzavírání rozhodčích smluv docházelo zejména nikoli však výlučně formou rozhodčí doložky jakožto *condicio sine qua non* implementované v některé části tzv. adhezních smluv, a to jak v některém z ustanovení samotné smlouvy či v ustanovení tzv. všeobecných obchodních podmínek¹⁷¹, ovšem právní úprava obsažená ve směrnici 93/13/EHS či OZ takový postup nijak explicitně nevylučovala.¹⁷² Rovněž z úpravy ZRŘ před spotřebitelskou novelou nebylo možné dovodit jakékoliv omezení arbitrability spotřebitelských sporů nebo okolností, za nichž lze uzavřít se spotřebitelem rozhodčí smlouvu. Klíčovou se v této souvislosti stala otázka nepřiměřenosti ustanovení delegující pravomoc k rozhodnutí případného sporu na rozhodce.

Podle směrnice 93/13/EHS „*Smluvní podmínka, která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou, jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.*“¹⁷³ Ze směrnice je tedy možné dovodit, že je nezbytné dbát na odlišování podmínek sjednaných individuálně a podmínky stanovené „*vzorově*“, když za takovou je vždy považována podmínka, *jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou.*“¹⁷⁴

V příloze citované směrnice 93/13/EHS lze dále nalézt demonstrativní výčet podmínek, jež je možné označit za nepřiměřené. V jejím ustanovení odst. 1. písm. q) je konkrétně uvedeno, že nepřiměřené jsou podmínky, jejichž cílem nebo následkem je „*zbavení spotřebitele práva podat žalobu nebo použít jiný opravný prostředek, zejména požadovat na spotřebiteli, aby předkládal spory výlučně rozhodčímu soudu, na který se nevztahují ustanovení právních předpisů, nebo bránění uplatnění tohoto práva, nepřiměřené omezování důkazů, které má*

¹⁷¹ PALLA, Tomáš: 55269. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách – ANO či NE? [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 23.10.2008 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-ve-spotrebitelskych-smlouvach-ano-ci-ne-55269.html>

¹⁷² Ustanovení § 52 a násl. OZ (§ 1810 a násl. NOZ)

¹⁷³ Ustanovení čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13/EHS

¹⁷⁴ Ustanovení čl. 3 odst. 2 směrnice 93/13/EHS

*spotřebitel k dispozici, nebo ukládání důkazního břemene, které by podle použitelných právních předpisů mělo příslušet druhé smluvní straně, spotřebiteli.*¹⁷⁵

Směrnice omezuje objektivní arbitrabilitu spotřebitelských sporů, přičemž jejím cílem je snaha o vyrovnání spotřebitelových nevýhod pramenících z jeho postavení slabší strany při uzavírání smlouvy.¹⁷⁶ Nicméně ani sama směrnice není v této otázce striktní.¹⁷⁷ Z jejího textu (včetně textu její přílohy) lze dovodit, že rozhodčí doložku nelze považovat za přiměřenou zásadně tehdy, odkazuje-li na rozhodčí soud, na který se nevztahuje úprava obsažená v právních předpisech, tedy např. v případě, kdy by mělo být rozhodováno podle zásad spravedlnosti.¹⁷⁸ Problematiku řešení sporu mezi spotřebitelem a obchodníkem řešil také Evropský soudní dvůr, přičemž se vyjádřil k povinnosti obecných soudů k přezkumu rozhodčí smlouvy, je-li podána žaloba na zrušení rozhodčího nálezu.¹⁷⁹

4.1.2 Rozhodování spotřebitelských sporů rozhodci ad hoc v rámci arbitrážního centra

Dalším problémem se ukázalo být rozhodování spotřebitelských sporů prostřednictvím rozhodce ad hoc určeného na základě předpisu vydaného arbitrážním centrem. Značné rozšíření rozhodčího řízení a tendence soukromoprávních subjektů participovat na trendové vlně častého využívání rozhodčího řízení vedlo k výskytu celé řady problémů, které vznikaly především

¹⁷⁵ Srov. ustanovení § 1814 písm. j) NOZ

¹⁷⁶ 59. PALLA, Tomáš: 55269. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách – ANO či NE? [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 23.10.2008 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-ve-spotrebitelskych-smlouvach-ano-ci-ne-55269.html>

¹⁷⁷ ESD se v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2004 ve věci C 237/02, Freiburger Kommunalbauten GmbH Baugesellschaft & Co. KG proti Ludgeru Hofstetterovi a Ulrike Hofstetter, C 237/02. [online] ASPI server [citováno 1. března 2015] konstatoval, že „...příloha, na níž odkazuje čl. 3 odst. 3 směrnice, obsahuje pouze informativní a nevyčerpávající seznam podmínek... Podmínka uvedená v tomto seznamu nemusí být nezbytně považována za nepřiměřenou a naopak, podmínka, která není v tomto seznamu uvedena, může být za nepřiměřenou prohlášena.“ ESD uvádí, že je věcí vnitrostátního soudu, aby určil, zda jsou splněna kritéria požadovaná k tomu, aby byla určitá podmínka kvalifikována jako nepřiměřená ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice. Rozsudek Evropského soudního dvora

¹⁷⁸ Ustanovení § 25 odst. 3 ZRŘ

¹⁷⁹ Rozhodnutí ESD z 26. října 2006 ve věci C 168/05, Elisa María Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL, přičemž právní závěr předmětného rozhodnutí lze zestručnit následovně: Obecný soud je povinen zkoumat, zda rozhodčí smlouva obsahuje zneužívající ustanovení ve smyslu směrnice č. 93/13/ES a zruší rozhodčí nález, pokud smlouva taková ustanovení obsahuje, přičemž za nepřiměřené se považuje podřízení řešení sporu výhradně rozhodčímu řízení, avšak pouze za podmínky, kdy by rozhodci neaplikovali ochranné spotřebitelské právo minimálně unijní úrovně.

z důvodu snahy arbitrážních center bez ohledu na právní úpravu co možná nejvíce eliminovat odlišnosti mezi nimi a stálými rozhodčími soudy.¹⁸⁰

Arbitrážní centra vydávala statuty a řády, vedla seznamy rozhodců¹⁸¹, z nichž byli k rozhodnutí určitého sporu vybíráni konkrétní rozhodci.¹⁸² Dřívější právní úprava tento problém výslovně neřešila.¹⁸³

Ovšem Vrchní soud v Praze se k této praxi vyjádřil odmítavě, když konstatoval, že *„neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce (rozhodců) ad hoc anebo konkrétního způsobu jeho určení, ale jen odkazuje ohledně výběru rozhodce (rozhodců) a stanovení pravidel rozhodčího řízení na právnickou osobu, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona a odkazuje na touto právnickou osobou stanovené statuty a řády ke jmenování a výběru rozhodců, jakož i způsobu vedení rozhodčího řízení a stanovení pravidel o nákladech řízení, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná pro obcházení zákona“*¹⁸⁴. Vrchní soud v Praze konstatoval, že uvedené rozhodčí doložky jsou neplatné¹⁸⁵, neboť soukromé subjekty nemohou vést seznamy a ani vydávat pravidla pro jmenování rozhodců, protože tato činnost náleží v souladu se ZRŘ pouze stálým rozhodčím soudům¹⁸⁶, proto je takové ujednání v rozporu se zákonem.¹⁸⁷

Toto rozhodnutí však směřovalo proti předchozím rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR¹⁸⁸, který uvádí, že *„I jiné soukromé subjekty než stálé*

¹⁸⁰ srov. PALLA, Tomáš: 60076. Zneužívání rozhodčích doložek – stále nevyřešený problém [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 10.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zneuzivani-rozhodcich-dolozek-stale-nevyreseny-problem-60076.html>

¹⁸¹ Ve smyslu ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ

¹⁸² LISSE, Luděk, 69770. Rozhodčí soud vs. arbitrážní centrum [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 12.1.2011 [citováno dne 10.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-soud-vs-arbitrazni-centrum-69770.html>

¹⁸³ TRÁVNÍČKOVÁ, Simona: 54315. Zřizování stálých rozhodčích soudů v České republice [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo - 2.5.2008 [citováno dne 10.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/zrizovani-stalych-rozhodcich-soudu-v-ceske-republice-54315.html>

¹⁸⁴ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. 12 Cmo 496/2008

¹⁸⁵ Ustanovení § 39 ObčZ

¹⁸⁶ Ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ

¹⁸⁷ ŽÍLA, Michal: 60447. Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch servisních organizací pro rozhodce ve světle rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo - 3.3.2010 [citováno dne 25.2. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-sjednane-ve-prospech-servisnich-organizaci-pro-rozhodce-ve-svetle-rozsudku-vrchniho-soudu-v-praze-sp-zn-12-cmo-4962008-60447.html>

¹⁸⁸ ŽÍLA, Michal: 60447. Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch servisních organizací pro rozhodce ve světle rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 [online].

*rozhodčí soudy zřízené ve smyslu ustanovení § 13 z.r.ř. mohou vést seznam rozhodců a vydávat pro účastníky rozhodčího řízení pravidla, kterými se rozhodci řídí. Pravidla těchto soukromoprávních subjektů pro určení rozhodců se považují za dohodu obsaženou v rozhodčí smlouvě ve smyslu ustanovení § 7 odst. 1 z.r.ř.*¹⁸⁹.

Nejvyšší soud ČR se od tohoto svého názoru neodchýlil ani v rozhodnutí pozdějšího data, než je výše citované rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sp.zn. 12 Cmo 496/2008, a shledal mechanismus určení rozhodce odkazem na pravidla a řády osob jiných než stálých rozhodčích soudů za platně sjednaný, např. rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn.: 23 Cdo 5129/2007 ze dne 29. 9. 2009, rozhodnutí sp. zn. 23 Cdo 1201/2009 ze dne 29. června 2010, nebo sp. zn. 23 Cdo 4743/2010 ze dne 23. března 2011.¹⁹⁰

Nesouhlasně se však k platnosti rozhodčích doložek a způsobu jmenování rozhodců vyjádřil Nejvyšší soud České republiky v rozhodnutí sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. května 2011, přičemž právní závěry tohoto rozhodnutí se promítly do stanoviska Velkého senátu Občanskoprávního a obchodněprávního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. května 2011 a následně pak také ve Spotřebitelské novele.

4.1.3 Nestrannost rozhodců ad hoc opakovaně určených ve věcech jedné strany

O nestrannosti rozhodců v arbitrážních centrech byla také vedena rozsáhlá diskuse.¹⁹¹ Na takovéto organizace se mnohdy obracely silné subjekty zejména finanční instituce, jež často mají enormní zájem na rychlém získání vykonatelného rozhodnutí. Dlouhodobá spolupráce rozhodčího centra a subjektu

EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo - 3.3.2010 [citováno dne 25.2. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-sjednane-ve-prospech-servisnich-organizaci-pro-rozhodce-ve-svetle-rozsudku-vrchniho-soudu-v-praze-sp-zn-12-cmo-4962008-60447.html>

¹⁸⁸ Usnesení NS ČR sp.zn.: 32 Cdo 2282/2008 ze dne 31. 7. 2008

¹⁸⁹ Usnesení NS ČR sp.zn.: 32 Cdo 2282/2008 ze dne 31. 7. 2008

¹⁹⁰ KOS, Jiří: 75637. Pohled na vývoj a změnu judikatury Nejvyššího soudu ČR týkající se rozhodčích doložek a postavení arbitrážních center [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 10.8.2011 [citováno dne 11.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/pohled-na-vyvoj-a-zmenu-judikatury-nejvyssiho-soudu-cr-tykajici-se-rozhodcich-dolozek-a-postaveni-arbitraznich-center-75637.html?mail>

¹⁹¹ SOKOL, Tomáš: 60444. Ještě k rozhodčím doložkám [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 19.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/clanky-a-komentare/jeste-k-rozhodcim-dolozkam-60444.html>

nepochybně měla pro obě strany významný ekonomický efekt.¹⁹² Z uvedených skutečností může vyvstat otázka o možné podjatosti či kvalitě práce některých rozhodců jmenovaných v závislosti na vůli pouze jedné strany.¹⁹³

4.2 Finanční arbitr

Označení pojmem finanční arbitr a některé aspekty řízení podle zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi (dále jen „ZFA“), budí dojem určité podobnosti s úpravou rozhodčího řízení dle ZRŘ. Autor této diplomové práce považuje instituci finančního arbitra za relativně zajímavou, a proto i s ohledem na téma této práce považuje za nezbytné se o její úpravě stručně zmínit. Úvodem je nutné poznamenat, že přes podobnost způsobenou trochu zavádějícím označením arbitr, není finanční arbitr rozhodcem a na rozdíl od rozhodčího řízení majícího převážně soukromoprávní charakter, je řízení před finančním arbitrem řízením veřejnoprávním.¹⁹⁴

Byla zřízena Kancelář finančního arbitra (dále jen „Kancelář“), jež je organizační složkou státu a účetní jednotkou¹⁹⁵, v jejímž čele stojí fyzická osoba, kterou je finanční arbitr, jenž za účelem úpravy organizace a úkolů Kanceláře vydává statut. V tomto atributu je možné spatřovat určitou podobnost se stálými rozhodčími soudy.¹⁹⁶ Účelem zřízení Kanceláře je plnit úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti arbitra.¹⁹⁷

Působnost finančního arbitra je dána rozsahem rozhodovaných sporů, jenž je vázán na zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, když rozhoduje spory mezi klienty finančních institucí, tedy všech osob využívajících jejich služeb, a finančními institucemi¹⁹⁸, jimiž jsou zejména banky, pojišťovny, směnárny, a investiční fondy.¹⁹⁹ Pravomoc finančního arbitra věc

¹⁹² Srov. POSPÍŠIL, Petr: 60981. K současné situaci v českém rozhodčím řízení [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 14.4.2010 [citováno dne 15.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-soucasne-situaci-v-ceskem-rozhodcim-rizeni-60981.html>

¹⁹³ PALLA, Tomáš: 55269. Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách – ANO či NE? [online]. EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo 23.10.2008 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-ve-spotrebitelskych-smlouvach-ano-ci-ne-55269.html>

¹⁹⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 59

¹⁹⁵ Její příjmy a výdaje jsou součástí rozpočtové kapitoly Ministerstva.

¹⁹⁶ Srov. Ustanovení § 13 odst. 2 ZRŘ

¹⁹⁷ Ustanovení § 1a odst. 1 až 3 ZFA

¹⁹⁸ Výčet institucí je uveden v ustanovení § 3 odst. 1 ZFA

¹⁹⁹ Ustanovení § 1 odst. 1 ZFA:

projednat a rozhodnout nevylučuje ani případné sjednání rozhodčí smlouvy.²⁰⁰ Obdobně jako soudce v řízení soudním²⁰¹, je arbitr povinen v průběhu řízení usilovat především o smírné vyřešení sporu.²⁰²

Předmětná právní úprava obsahuje vlastní definici spotřebitele²⁰³, kterým se rozumí fyzická osoba nejednající v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.²⁰⁴

Provedeme-li komparaci norem upravujících rozhodčí řízení a řízení vedeného finančním arbitrem, které je obdobně jako řízení před rozhodcem zvláštním druhem mimosoudního řešení sporu, lze mít za to, že některými svými specifiky se více blíží řízení soudnímu. Níže autor naznačí některé aspekty pro řízení před finančním arbitrem typické.

Základním rozdílem je rozdílnost mezi osobou rozhodce a finančního arbitra spočívající v tom, že zatímco rozhodce je určený dohodou stran, finanční arbitr a jeho zástupce jsou jmenováni vládou na návrh ministra financí na funkční období 5 let, což zajišťuje požadavek na nestrannost rozhodování.²⁰⁵

Obdobně jako rozhodci²⁰⁶ a soudci²⁰⁷ musí finanční arbitr a jeho zástupce kumulativně splňovat podmínky bezúhonnosti²⁰⁸, plné způsobilosti k právnímu

„K rozhodování sporu spadajícího jinak do pravomoci českých soudů je příslušný též finanční arbitr, jedná-li se o spor mezi

- a) poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb,
- b) vydavatelem elektronických peněz a držitelem elektronických peněz při vydávání a zpětné výměně elektronických peněz,
- c) věřitelem nebo zprostředkovatelem a spotřebitelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru,
- d) osobou obhospodařující nebo provádějící administraci fondu kolektivního investování nebo nabízející investice do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu a spotřebitelem při obhospodařování nebo provádění administrace fondu kolektivního investování nebo nabízení investic do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu,
- e) pojišťovnou nebo pojišťovacím zprostředkovatelem a zájemcem o pojištění, pojistníkem, pojištěným, oprávněnou osobou nebo obmyšleným při nabízení, poskytování nebo zprostředkování životního pojištění,
- f) provozovatelem směnářské činnosti a zájemcem o provedení směnářského obchodu nebo osobou, se kterou byl směnářský obchod proveden.”

²⁰⁰ Ustanovení § 1 odst. 2 ZFA

²⁰¹ Srov. ustanovení § 114c odst. 3 písm. c) OSŘ a ustanovení § 24 ZRŘ

²⁰² Ustanovení § 1 odst. 3 ZFA

²⁰³ Srov. Ustanovení § 419 NOZ

²⁰⁴ Ustanovení § 3 odst. 3 ZFA

²⁰⁵ K § 4 až 7 zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o finanční arbitráži (ve Sbírce zákonů jako zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

²⁰⁶ Obdobně jako je tomu v ustanovení § 4 ZRŘ ve spojení s ustanovením § 40b a násl. ZRŘ

²⁰⁷ Obdobně jako je tomu v ustanovení § 60 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁸ Ustanovení § 4 odst. 5 ZFA:

„Za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin, trestný čin proti majetku, hospodářský trestný čin nebo pro trestný čin spáchaný v souvislosti s

jednání²⁰⁹, mají dobrou pověst, dostatečnou kvalifikaci a zkušenosti. I finanční arbitr je povinen vykonávat svou funkci nezávisle a nestranně, s čímž souvisí povinnost zdržet se všeho, co by bylo s to vzbudit pochybnosti o jeho nepodjatosti, avšak na rozdíl od rozhodce za výkon své funkce odpovídá arbitr vládě a jednou ročně předkládá Poslanecké sněmovně a vládě zprávu o své činnosti, přičemž ta musí obsahovat mimo jiné informaci o nákladech vynaložených na zajištění výkonu činnosti, informace o projednávaných sporech bez uvedení identifikačních údajů navrhovatelů.²¹⁰ Další odlišnosti je zavedení neslučitelnosti funkce²¹¹ finančního arbitra s jinými veřejnými funkcemi či jinou výdělečnou činností²¹² a je konstruována obdobně jako u veřejného ochránce práv.²¹³

Z principu odpovědnosti vládě vyplývá také pravomoc vlády finančního arbitra odvolat, jestliže při výkonu funkce závažným způsobem či opakovaně poruší své povinnosti.²¹⁴

Jednou ze zvláštností řízení vedeného finančním arbitrem je, že je koncipováno „jednosměrně“ a řízení se tak zahajuje pouze na návrh navrhovatele, který je jediný aktivně legitimován, přičemž pro zjednodušení přístupu navrhovatelů k řízení lze návrh podat též na formuláři vydaném k tomuto účelu finančním arbitrem²¹⁵, jenž jej uveřejní také způsobem umožňujícím dálkový přístup.²¹⁶ Vzhledem k tomu, že ne všichni žadatelé jsou schopni kvalifikovaně formulovat svůj návrh a selektovat k tomu relevantní skutková tvrzení, poskytuje finanční arbitr za účelem zvýšení dostupnosti a eliminaci případných intelektuálních nedostatků navrhovatelů na jejich žádost nezbytnou pomoc, a to především při sepsání, podání nebo doplnění návrhu, a dále kdykoli v průběhu řízení.²¹⁷ Ve vztahu k promlčecí době má podání návrhu stejné právní účinky jako

financováním terorismu, pokud jeho odsouzení pro trestné činy nebylo zahlazeno anebo se na něj z jiného důvodu nehledí, jako by nebyl odsouzen.“

²⁰⁹ ZFA stále používá stále pojmu „právní úkon“, jenž je charakteristický pro právní úpravu obsaženou v OZ, avšak autor s ohledem na úpravu obsaženou v NOZ bude užívat pojmu „právní jednání“.

²¹⁰ Ustanovení § 5 ZFA

²¹¹ Ustanovení § 74 odst. 2 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů

²¹² Ustanovení § 6 ZFA

²¹³ K § 4 až 7 zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o finanční arbitráži (ve Sbírce zákonů jako zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

²¹⁴ Ustanovení § 7 odst. 2 ZFA

²¹⁵ Formulář ke stažení je dostupný na adrese [citováno dne 13.3. 2015]:

<http://www.finarbitr.cz/cs/reseni-sporu/formulare.html>

²¹⁶ Ustanovení § 8 ZFA ve spojení s ustanovením § 10 odst.3 ZFA

²¹⁷ Ustanovení § 20 odst. 1 ZFA

žaloba podána u soudu.²¹⁸ Podmínkou je, aby k návrhu byl připojen doklad o tom, že se navrhovatel marně pokusil o „*reklamaci*“ předmětu sporu u dotčené instituce, což je princip, jehož smyslem je poskytnout finanční instituci možnost zjednání nápravy a který by měl napomoci předcházet tomu, aby byly zbytečně zahajovány spory tam, kde je protistrana ochotna plnit, aniž by k tomu musela být nucena třetím subjektem.²¹⁹ Pokud vykazuje návrh vady či nedostatky, má arbitr povinnost vyzvat navrhovatele, aby tyto vady odstranil, a to ve lhůtě 15 dní.²²⁰

Při projednávání a rozhodování sporu se klade důraz na součinnost s finanční institucí, kterou finanční arbitr vyzve, aby se do 15 dnů k podanému návrhu vyjádřila.²²¹ Neučiní-li tak, má arbitr k dispozici donucovací opatření v podobě možnosti uložit sankci za nesplnění této povinnosti.²²²

Požadavek na co možná nejvyšší efektivnost a rychlost řízení se odráží v relativní jednoduchosti procesních pravidel, jimiž se řízení řídí tak, aby vše směřovalo k co nejrychlejší nápravě ve prospěch stěžovatele, je-li jeho nárok oprávněný. Finanční arbitr je po celé řízení povinen postupovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s předpisy.²²³ Ústní jednání je nařízeno na návrh účastníka nebo na základě uvážení finančního arbitra.²²⁴ Při řízení platí zásada vyšetřovací, v jejímž důsledku není finanční arbitr vázán návrhem a může sám na základě své iniciativy aktivně opatřovat důkazy. Obdobně jako v řízení soudním je finanční arbitr při rozhodování ve věci povinen vycházet ze zjištěného skutkového stavu²²⁵ a v souladu se zásadou volného hodnocení tyto zkoumat jednotlivě a ve vzájemné souvislosti.²²⁶ Účastníci řízení mají také právo nahlížet do spisu a právo obdržet kopie písemností založených do spisu.²²⁷ V souvislosti se skutkovými tvrzeními účastníků může finanční arbitr v průběhu řízení toho kterého vyzvat k předložení veškerých důkazů na jejich podporu, a to včetně podání ústního vysvětlení, v opačném případě by následkem bylo neunesení

²¹⁸ Ustanovení § 8 ZFA

²¹⁹ Ustanovení § 10 odst. 1 písm. c) ZFA

²²⁰ Ustanovení § 10 odst. 4 ZFA

²²¹ Ustanovení § 11 ZFA

²²² Ustanovení § 23 odst. 1 ZFA:

„Za nesplnění povinnosti uložené instituci v § 11, § 12 odst. 6, 7 a 9 může arbitr podle povahy a závažnosti porušení zákona uložit instituci pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Pokutu lze uložit i opakovaně, jestliže porušení povinnosti trvá.“

²²³ Srov. ustanovení § 19 odst. 2 věta druhá OSŘ

²²⁴ Srov. ustanovení § 19 odst. 3 OSŘ

²²⁵ Ustanovení § 153 odst. 1 OSŘ

²²⁶ Ustanovení § 132 OSŘ

²²⁷ Ustanovení § 44 odst. 1 OSŘ

důkazního břemene v odpovídajícím rozsahu, což by mohlo znamenat ztrátu sporu.²²⁸

S přihlédnutím k charakteru možných předmětů sporu, kdy lze důvodně předpokládat, že většina podkladů potřebných pro rozhodnutí se nachází v dispoziční sféře dotčené finanční instituce, je pro správné zjištění skutkového stavu také důležitá její součinnost spočívající v povinnosti do 15 dnů od doručení výzvy vyhovět požadavkům finančního arbitra v podobě předložení požadovaných dokladů a účasti na jednání, poskytnutí vysvětlení, předložení dokumentace vztahující se k předmětu sporu, umožnění nahlédnout do svých spisů a elektronických záznamů týkající se vedeného sporu.²²⁹

Při řízení může finanční arbitr požadovat součinnost i od finančních institucí, které nejsou účastníky řízení, jestliže jejich vysvětlení může mít význam pro průběh nebo výsledek řízení²³⁰, čímž se liší od řízení rozhodčího, neboť v tom není povinnost součinnosti třetích osob dána a rozhodce je nucen se v případě, že osoba není ochotna jeho žádosti vyhovět dobrovolně, provést dožádání soudu.²³¹

Obdobně jako v rozhodčím řízení je i v řízení před finančním arbitrem meritorním rozhodnutím nález, jenž je především odborným nalezením skutečného stavu věcí v souladu se zákonem.²³² Zájem na rychlém řešení sporů je vyjádřen tím, že by mělo být rozhodnuto bez zbytečného odkladu, jinak v poměrně krátké lhůtě 30 a v případě zvláště složitých kauz by měl rozhodnout nejdéle do 60 dnů.²³³

Zatímco v rozhodčím řízení je možnost přezkumu rozhodčího nálezu přípustná pouze v případě, že si to strany rozhodčí smlouvy sjednaly²³⁴, v řízení před finančním arbitrem může jak žadatel, tak finanční instituce podat proti vydanému nálezu ve lhůtě 15 dnů odůvodněné námitky²³⁵, které mají suspenzivní odkladný účinek nikoli však devolutivní. Finanční arbitr může v rámci rozhodnutí

²²⁸ Ustanovení § 12 odst. 1 – 5 ZFA

²²⁹ Ustanovení § 12 odst. 6 ZFA

²³⁰ Ustanovení § 12 odst. 9 ZFA

²³¹ Ustanovení § 20 ZRŘ

²³² K § 15 až 17 zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o finanční arbitráži (ve Sbírce zákonů jako zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

²³³ Ustanovení § 15 odst. 1 ZFA

²³⁴ Ustanovení § 27 ZRŘ

²³⁵ Institut námitky jakožto ochrany před nesprávným postupem zadavatelem užívá také v ustanovení § 110 a násl. zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů. JURČÍK, Radek. *Zákon o veřejných zakázkách: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, str. 640, uvádí, že námitkové řízení je co do své povahy neformální a administrativně nenáročnou procedurou stanovující zadavateli povinnost na základě podnětu ve formě námitek přezkoumat a přehodnotit svůj postup v zadávacím řízení.

o námitkách²³⁶ těmto vyhovět a původní rozhodnutí změnit nebo jej v případě nedůvodnosti námitek potvrdit, přičemž rozhodnutí o námitkách je konečné.²³⁷ Za situace, kdy druhá strana povinnosti uložené jí pravomocným nálezem finančního arbitra nesplní, je tento nálezh obdobně jako rozhodčí nález vykonatelný.²³⁸

Co do otázky nákladů řízení je tato otázka řešena zcela prostě tak, že samo zřízení není nijak zpoplatněno a každý účastník řízení si nese své náklady vynaložené v souvislosti se řízením sám, tedy s výjimkou nákladů tlumočení dle ustanovení § 13 ZFA, které nese finanční instituce.²³⁹

Zajímavým institutem je finanční sankce²⁴⁰, kterou může finanční arbitr finanční instituci uložit v nález, jímž arbitr vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele.²⁴¹ Dle mínění autora má předmětná sankce sloužit především jakožto nástroj přispívající ke kultivaci relevantního trhu a současně jako příspěvek finanční instituce na náklady státu spojené s činností finančního arbitra.

Vzhledem k tomu, že finanční arbitr není fyzickou osobou jako rozhodce, ale správním orgánem lze se proti pravomocnému nález, možné bránit žalobou podle části páté OSŘ.²⁴²

4.3 *Projekt Ministerstva průmyslu a obchodu na mimosoudní řešení spotřebitelských sporů*

Autor si dovoluje upozornit na zajímavý počín v oblasti řešení spotřebitelských sporů, kterým je projekt mimosoudního řešení spotřebitelských sporů zahájený od 1. dubna 2008, jenž vychází z možností poskytovaných stávající právní úpravou. Pro jeho realizaci byla přijata Pravidla řízení pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů na úrovni Ministerstva průmyslu a obchodu ČR jakožto realizátora a gestora projektu (dále jen „*MPO*“) v součinnosti zejména s Hospodářskou komorou (dále jen „*HK*“), Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře (dále jen „*Rozhodčím soudem*“), zástupci

²³⁶ JURČÍK, Radek. *Zákon o veřejných zakázkách: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, str. 648, ze autor se domnívá, že analogicky lze vycházet ze závěru Jurčika, že rozhodnutí o námitkách je rozhodnutím *sui generis*.

²³⁷ Ustanovení § 16 ZFA

²³⁸ Ustanovení § 17 ZFA

²³⁹ Ustanovení § 18 ZFA

²⁴⁰ Ustanovení § 17a ZFA:

„ve výši 10 % z částky, kterou je instituce podle nález povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15 000 Kč. Zaplacení 15 000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka. Sankce je příjmem státního rozpočtu.“

²⁴¹ Ustanovení § 17 ZFA

²⁴² K § 15 až 17 zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o finanční arbitráži (ve Sbírce zákonů jako zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

spotřebitelů, Asociací mediátorů ČR, Ministerstvem financí a Ministerstvem spravedlnosti, podle kterých subjekty účastníci se na systému postupovaly.²⁴³

Realizace projektu probíhala prostřednictvím 22 kontaktních míst (14 Hospodářská komora ČR, 8 nevládní spotřebitelská sdružení), za přispění 45 mediátorů splňujících kvalifikační a odborné podmínky a 59 rozhodců splňujících kvalifikační a odborné podmínky.

Při řešení problému mezi podnikatelem a spotřebitelem (např. neuznaná reklamační, neplnění podmínek a lhůt ve smlouvě apod.) dochází ke vzniku spotřebitelského sporu. Cílem projektu bylo, aby se podnikatel či spotřebitel obracel místo na soud na příslušné kontaktní místo se svým podnětem obsahujícím žádost řešit jej mimosoudní cestou, přičemž postačovalo vyplnění a odeslání jednoduchého formuláře na příslušné kontaktní místo.²⁴⁴

Koncepce tohoto mimořádně zajímavého projektu byla založena na třech základních pilířích, kterými jsou poskytnutí informací a doporučení, mediace a rozhodčí řízení.²⁴⁵ Na kontaktním místě byly straně sporu podány kvalifikované rady k problematice, která je předmětem sporu, a byly mu navrženy možnosti řešení pro danou situaci nejvhodnější - mediace nebo rozhodčí řízení. Osoba podávající podnět si zvolila formu, a poté byla kontaktována protistrana se žádostí o vyjádření k podnětu i k návrhu řešit spor zvolenou formou mimosoudní cesty. Vyjádřila-li protistrana souhlas, byl stranami či pracovníkem kontaktního místa vybrán mediátor nebo rozhodce a kontaktní místo předalo veškerou agendu vybranému mediátorovi nebo rozhodci k dalšímu řízení. Pokud jedna ze stran nesouhlasila s navrženým řešením, spor v rámci projektu řešen nebyl a spor bylo nadále možné řešit opět pouze soudní cestou.²⁴⁶ Zůstal zde tedy zachován základní

²⁴³ Pravidla řízení pro mimosoudní řešení sporu, Mediační řád Poskytování mediace v systému spotřebitelských sporů, Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení pro spotřebitelské spory [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:

download.mpo.cz/get/33798/38295/438953/priloha003.pdf

²⁴⁴ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů* [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:

<http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>

²⁴⁵ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů* [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:

<http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>

²⁴⁶ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů* [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:

<http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>

pilíř alternativního způsobu řešení sporů, tj. dohoda stran, na jejímž základě lze derogovat pravomoc soudu.

Výhody, které celý systém přinášel, spočívaly především v tom, že mediace byla poskytována bezplatně, neboť odměna za činnost mediátora byla hrazena MPO. V případě rozhodčího řízení strana podávající žalobu zaplatila poplatek za rozhodčí řízení (3 % z hodnoty předmětu sporu, nejméně však 800 Kč), přičemž odměnu za práci rozhodce pak hradila MPO.²⁴⁷ Uvedený způsob financování ve spojení s působením Rozhodčího soudu poskytoval oběma subjektům sporu určité záruky nezávislosti rozhodce, která je jinak ve spotřebitelských sporech řešených v rozhodčím řízení často diskutovaným tématem. Další nespornou výhodou byla i rychlost řízení. Uvedený způsob řešení akcentuje výhody ADR a snaží se eliminovat nevýhody.

Uvedený projekt přinesl zajímavá data, dle nichž od dubna 2008 do konce roku 2009 bylo přijato a řešeno celkem 2 370 podnětů, když ze statistických údajů projektu vyplývá, že bylo podáno v průměru 113 podnětů měsíčně a při tomto nápadu bylo v průměru vyřešeno 99 případů měsíčně.²⁴⁸ Z dostupných dat je patrný stabilní trend, že bezmála 40 % všech případů bylo v rámci projektu vyřešeno s použitím dvou pilířů – poskytnutí kvalifikované rady a mediací. Statistická data získaná v průběhu projektu ukazují stabilní schopnost systému řešit spor dosažením dohody mezi stranami bez nutnosti soudní cesty, a to včetně ankety, provedené na kontaktních místech, jež ukázala, že 83 % respondentů považuje mimosoudní řešení sporů za vhodnou cestu. Na základě uvedených informací byl v rámci projektu učiněn závěr, že „značná část spotřebitelských sporů vzniká z důvodu neznalosti práv ze strany spotřebitelů nebo z důvodu nesprávné interpretace těchto práv ať na straně spotřebitelů tak i podnikatelů“.²⁴⁹

V souvislosti s tématem této práce je nezbytné uvést, že rozhodčí řízení, jako jedna z nabízených forem řešení spotřebitelského sporu, bylo využito v hodnoceném období jen 1x (evidovaný uzavřený případ). Na základě provedené ankety bylo zjištěno, že hlavním důvodem pro sporadické využití této formy byl

²⁴⁷ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>*

²⁴⁸ Viz Příloha č. 3

²⁴⁹ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>*

nedostatek informací o této formě řešení, když tento důvod uvedlo 49 % respondentů, dalších 15 % respondentů uvedlo, že důvodem pro nevyužití je placení poplatku a rovněž dalších 15 % uvedlo, že jim tento postup připadá shodný se soudním řízením. Podle názoru a informací MPO i pracovníků kontaktních míst mohla mít negativní vliv i medializace negativních zkušeností s touto formou řízení.²⁵⁰

Pilotní fáze projektu ukázala možnou alternativu komplexního způsobu řešení spotřebitelských sporů mimosoudní cestou, v jejímž rámci bylo vyřešeno cca 40 % sporů, což představuje reálný příspěvek ke snížení nápadu přicházejícího k soudům a vytvoření příznivějších podmínek pro snížení jejich zatížení. Pozitivním signálem byla také schopnost systému rychle vyřídit podnět, když doba od jeho podání do ukončení trvá v průměru 60 dnů. To pravděpodobně také souvisí s tím, že některé spotřebitelské spory vznikají v důsledku neznalosti práv a povinností nebo na základě jejich nesprávné interpretace. Dalším motivačním prvkem hovořícím pro využívání systému mimosoudního řešení sporů je také nízká finanční náročnost pro obě strany sporu spočívající v synergii projektu, již existující infrastruktury a finanční příspěví státu.

Autor na druhé straně spatřuje nevýhodu principu dobrovolnosti, z něhož plyne potřeba ochoty spotřebitelů a podnikatelů systém využívat, avšak v případě nesoučinnosti, která v rámci projektu činila přibližně celkem 60 % podnětů, nelze kauzu tímto způsobem řešit. Ovšem tato nevýhoda je však jednou z charakteristik ADR, jež je pro tuto oblast signifikantní.

MPO na svých stránkách uvádí, že s ohledem na úspěch pilotní fáze projektu se bude v realizaci systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů o třech pilířích, tj. kvalifikovaná rada, mediace a rozhodčí řízení, s využitím stávajících možností institucionálního zajištění a s legislativními i nelegislativními úpravami procesů řešení sporů, pokračovat, a to v souladu usnesením vlády č. 367 ze dne 24. 5. 2010.²⁵¹

Bohužel další informace k tomuto projektu se autoru této práce nepodařilo dohledat, tedy kromě sdělení na internetových stránkách MPO, že v souvislosti s

²⁵⁰ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>*

²⁵¹ *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>*

ukončením pilotní fáze projektu mimosoudního řešení spotřebitelských sporů a s přípravou jeho pokračování nejsou přijímána žádná podání.²⁵² Dále se o tomto projektu zmiňuje důvodová zpráva k zákonu, kterým se mění zákon 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, dle níž navzdory pozitivním ohlasům a výsledkům pilotního projektu nebyl pro další období nalezen vhodný zájemce, který by nadále plnil úlohu subjektu ADR.²⁵³

Na okraj je možné ještě poznamenat, že službu mimosoudní řešení sporů nabízí také společnost dTest, o.p.s.²⁵⁴

²⁵² *Informace o zajištění mimosoudního řešení spotřebitelských sporů [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 9.7.2014 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.mpo.cz/dokument127471.html>*

²⁵³ Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, č.j. OVA 1148/14, [citováno dne 16.3. 2015]. Dostupné z:

<https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2015-03-16>

²⁵⁴ *Informace o službě mimosoudního řešení sporů [online]. dTest, o.p.s. [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW:*

<https://podnikatel.dtest.cz/clanek/20/o-sluzbe-mimosoudniho-reseni-sporu>

5. Přezkum a zrušení rozhodčího nálezu

Výhodou i nevýhodou rozhodčího řízení je, že vydáním rozhodčího nálezu řízení končí²⁵⁵, ledaže se strany dohodnou jinak.²⁵⁶ Je logické, že o přezkum či přímo zrušení rozhodčího nálezu by pravděpodobně měla zájem strana, jež ve sporu neměla úspěch. Na neúspěch ve sporu a pocit nespravedlnosti, přičemž každá ze stran samozřejmě může pojem spravedlnosti vnímat značně subjektivně, se pak může vázat požadavek na přezkum či zrušení „nespravedlivého“ rozhodnutí. Toto může být dále akcentováno především v případě spotřebitelského sporu, kde jedním z účastníků je osoba, již zákon přiznává zvláštní ochranu a tu je třeba účinným způsobem garantovat, jinak se stává pouhou proklamací.

Problematika přezkumu a zrušení rozhodčího nálezu soudy obecnými souvisí s intenzitou ingerence státu do rozhodčího řízení, přičemž od tohoto se odvíjí rozsah pomocných a kontrolních funkcí soudů.²⁵⁷

S ohledem na uvedené se tedy autor rozhodl zabývat otázkou přezkumu a zrušení rozhodčího nálezu v samostatné části práce.

5.1.1 Přezkum rozhodčího nálezu

Jediným prostředkem přezkumu po stránce procesní i věcné a právní správnosti rozhodnutí je pouze přezkum určenými rozhodci.²⁵⁸ Určitý průlom do této zásady představuje jen ustanovení § 31 odst. g) ZRŘ.²⁵⁹

V souladu s možností stran dohodnout se na procesních pravidlech vedení řízení²⁶⁰ si strany také mohou v rozhodčí smlouvě sjednat přezkum rozhodčího nálezu jinými rozhodci, jestliže alespoň jedna ze stran bude přezkum iniciovat. Z uvedeného vyplývá princip, že rozhodčí řízení je a priori jednoinstanční, neboť přezkumné řízení není bez dohody stran realizovatelné. Dispozitivně je stanovena

²⁵⁵ Ustanovení § 23 písm. a) ZRŘ

²⁵⁶ Ustanovení § 27 ZRŘ

²⁵⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 291

²⁵⁸ Tato skutečnost vyplývá také z judikatury Nejvyššího soudu ČR, v němž se uvádí, že „Měl-li by soud v rámci řízení o zrušení rozhodčího nálezu přezkoumávat jeho věcnou správnost, pozbyla by smyslu právní úprava rozhodčího řízení. S odkazem na § 3 odst. 1 obč. zák. nelze zrušit rozhodčí nález s odůvodněním, že výkon práva na plnění podle něho přiznané (s ohledem na konkrétní okolnosti věci) odporuje dobrým mravům a je tak podle tuzemského práva nedovolené.“

²⁵⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1060

²⁶⁰ Ve smyslu ustanovení § 19 ZRŘ

lhůta pro podání návrhu na přezkum v délce 30 dní²⁶¹, což činí dvojnásobek délky pro odvolání stanovené podle OSŘ²⁶².

Strany se mohou dohodnout, z jakých důvodů a v jakém rozsahu se lze přezkoumání rozhodčího nálezu domáhat. Proces samotného přezkoumání rozhodčího nálezu jinými rozhodci je stále součástí rozhodčího řízení.²⁶³

Za zmínku stojí, že v případě řízení před finančním arbitrem lze jako opravný prostředek podat námitky.²⁶⁴

Srovnání se nabízí např. s ustanovením čl. 51 Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států²⁶⁵ přijatá ve Washingtonu v roce 1965 (dále jen „*Washingtonská úmluva*“), dle níž je možnost přezkumu nezávisle na tom, zda si takovou možnost strany sjednaly, a to pro případ, že vyjde najevo skutečnost soudu i účastníkovi dříve neznámá, přičemž neznalost účastníka nesmí být způsobena jeho nedbalostí. Pro iniciaci přezkumu Washingtonská úmluva stanoví subjektivní lhůtu v délce 90 dnů a tříletou objektivní lhůtu.

5.1.2 Zrušení rozhodčího nálezu

Zrušení rozhodčího řízení je na rozdíl od odepření výkonu rozhodnutí plně v dispozici stran,²⁶⁶ ovšem samotné důvody pro zrušení rozhodčího nálezu se nejen v tuzemské právní úpravě zpravidla vyznačují vysokou měrou formálnosti, což se projevuje v podobě taxativního výčtu těchto důvodů²⁶⁷, které jsou však

²⁶¹ Ustanovení § 27 OSŘ

²⁶² Ustanovení § 204 odst. 1 OSŘ

²⁶³ Ustanovení § 27 ZRŘ

Ustanovení § 16 ZFA²⁶⁴

²⁶⁵ Vyhláška č. 420/1992 Sb., úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států

²⁶⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 302

²⁶⁷ Ustanovení § 31 ZRŘ:

“Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže

a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,

b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou věc nevztahuje,

c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,

d) rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců,

e) straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat,

f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému,

g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,

h) rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo

i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení,4)”

s ohledem na změny, které zakotvila Spotřebitelská novela, stanoveny poněkud šířeji.²⁶⁸ Vzhledem ke kogentní povaze předmětného ustanovení nemohou si strany sjednat důvody další, ledaže by se jednalo o přezkum ve smyslu ustanovení § 27 ZRŘ, jinak by taková dohoda byla neplatná.²⁶⁹

V souvislosti s tématem této diplomové práce by autor rád upozornil především na důvod spočívající v rozhodování spotřebitelského sporu v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem.²⁷⁰ Obecný soud je tak oprávněn do určité míry provádět věcný přezkum rozhodčího nálezu, avšak nikoli neomezeně. Soud totiž nebude projednávat věc samotnou, proto nebude hodnotit veškerá skutková zjištění rozhodců a ani nebude provádět dokazování vztahující se k předmětu sporu, nýbrž bude zkoumat, zda byly zachovány standardy spotřebitelského práva, které stát garantuje. Obdobně je tomu také v případě zjevného rozporu rozhodčího nálezu s dobrými mravy či veřejným pořádkem.²⁷¹

Další skutečností zakládající důvod pro zrušení rozhodčího nálezu a vztahující se výlučně k oblasti spotřebitelských sporů je absence informací požadovaných v § 3 odst. 5 ZRŘ, popřípadě skutečnost, že jsou tyto informace záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé. Zajímavé v tomto kontextu je, že zatímco ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ hovoří o nedostatku rozhodčí smlouvy, tak ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ zakládá povinnost informovat v případě uzavření rozhodčí doložky. Jak již vyplývá z dříve uvedeného²⁷², pojem rozhodčí smlouva je širší, než pojem rozhodčí doložka, neboť zahrnuje také pojem smlouva o rozhodci. Je-li tedy stanoveno jako důvod zrušení to, že rozhodčí smlouva neobsahuje v případě uzavření spotřebitelského sporu určité náležitosti, pak je zřejmé, že tyto náležitosti musí obsahovat také smlouva o rozhodci, přestože ustanovení § 3 odst. 5 ZRŘ zakládá tuto povinnost pouze v případě rozhodčí doložky. Dle názoru autora je z uvedeného opět patrná nesystematičnost zákonodárce, která by měla být napravena tak, že povinnost

²⁶⁸ Vzhledem např. k ustanovení čl. 52 odst. 1 Washingtonské úmluvy, ustanovení čl. IX odst. 1 Evropské úmluvy, nebo ustanovení čl. IX. Evropské úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži přijatá v roce 1964, Vyhláška č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži

²⁶⁹ Obdobně jako by byla neplatná dohoda stran rozšiřující odvolací důvody obsažené v ustanovení § 205 odst. 2 OSŘ.

²⁷⁰ Ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ

²⁷¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1104

²⁷² Viz 3.2.2 Ochrana spotřebitele obsažená v ZRŘ

sdělit předmětné informace se bude výslovně vztahovat na rozhodčí smlouvy nikoli jen na rozhodčí doložky.

Prekluzivní lhůta pro podání návrh na zrušení rozhodčího nálezu je stanovena v délce 3 měsíců. V případě, že ve spotřebitelském sporu iniciuje zrušení rozhodčího nálezu spotřebitel, je soud při projednávání návrhu *ex officio* povinen přezkoumat, zda nejsou dány také důvody ve smyslu ustanovení § 31 písm. a) až d) a h).²⁷³

Přestože podání návrhu na zrušení rozhodčího nálezu nemá primárně odkladný účinek, může povinný soud požádat o odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu, pokud by mu jeho neprodleným výkonem hrozila závažná újma nebo lze z obsahu návrhu předpokládat, že je důvodný.²⁷⁴ Ovšem v případě, že o zrušení rozhodčího nálezu žádá spotřebitel, soud *ex officio* přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odklad jeho vykonatelnosti a rozhodne o tom do 7 dnů, přičemž do té doby nelze rozhodčí nález vykonat.²⁷⁵ Úprava však nepočítá se situací, že návrh na výkon rozhodnutí byl podán již před zahájením řízení o zrušení rozhodčího nálezu, pak by dle mínění autora mělo dojít k přerušení vykonávacího řízení.

Spotřebitel je na rozdíl od osob, jež spotřebiteli nejsou, zvýhodněn také v tom, že může žádat zrušení rozhodčího z důvodu neexistence platné rozhodčí smlouvy²⁷⁶ nebo nepříslušnosti rozhodce²⁷⁷ i v případě, kdy námitky spočívající v uvedených důvodech neuplatnil již v rozhodčím řízení dříve, než jednal ve věci samé.²⁷⁸ Srovnáme-li uvedené s ustanovením § 15 odst. 2 ZRŘ, pak zjistíme odlišnost textu spočívající v užití sousloví „nejpozději při prvním úkonu v řízení, týkajícího se věci samé“, zatímco ustanovení § 33 ZRŘ užívá sousloví „nejpozději, než začala jednat ve věci samé“. Autor této práce se domnívá, že z uvedeného vyplývá rozdílnost okamžiku, kdy lze ještě námitky uplatnit, neboť dle ustanovením § 15 odst. 2 ZRŘ je tak možné učinit nejpozději současně s prvním úkonem ve věci samé, avšak dle ustanovení § 33 ZRŘ je tak nutné učinit ještě před jednáním ve věci samé. Autor se domnívá, že by tento nesoulad měl být zákonodárcem odstraněn.

²⁷³ Ustanovení § 32 odst. 1 ZRŘ

²⁷⁴ Ustanovení § 32 odst. 2 ZRŘ

²⁷⁵ Ustanovení § 32 odst. 3 ZRŘ

²⁷⁶ Ustanovení § 31 písm. b) ZRŘ

²⁷⁷ Ustanovení § 31 písm. c) ZRŘ

²⁷⁸ Ustanovení § 33 ZRŘ

Nezbytné je odlišit, z jakého důvodu soud návrh ruší, neboť, je-li to z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, pak soud na návrh jedné ze stran bude pokračovat v řízení a meritorně rozhodne.²⁷⁹ Naopak zrušil-li soud rozhodčí nále z jiného důvodu než z důvodu neplatnosti rozhodčí smlouvy, pak na návrh jedné ze stran pokračuje rozhodčí řízení.²⁸⁰ Z tohoto dělení vybočuje důvod dle ustanovení § 31 odst. g) ZRŘ, který se nevztahuje k neplatnosti rozhodčí smlouvy či nedostatkům rozhodčí smlouvy, nýbrž k míře respektování práv spotřebitele v průběhu řízení. Zatímco principiálně by tento důvod patřit spíše do druhého odstavce předmětného ustanovení, zákonodárce jej zařadil do odstavce prvního, čímž dle mínění autora deroguje vůli stran přenést pravomoc rozhodnout na rozhodce a tuto si atrahuje zpět.

Soudu je také uložena informační povinnost vůči Ministerstvu v případě, že zrušil rozhodčí nále z vydaný v řízení, v němž vystupoval rozhodce zapsaný v Seznamu.

K zastavení výkonu rozhodčího nálezu není potřeba podstupovat řízení o jeho zrušení a povinná strana může podat návrh na zastavení výkonu bez ohledu na stanovenou tříměsíční lhůtu, a to zejména jsou-li dány důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle ustanovení § 31 písm. a) až f), h) ZRŘ nebo z důvodů spočívajících v ustanovení § 31 písm. g) ZRŘ, přičemž v takovém případě musí být kumulativně splněna podmínka absence poučení²⁸¹ o právu podat návrh na jeho zrušení soudu.²⁸²

²⁷⁹ Ustanovení § 34 odst. 1 ZRŘ

²⁸⁰ Ustanovení § 34 odst. 2 ZRŘ

²⁸¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1205

²⁸² Ustanovení § 35 odst. 1 písm. b) ZRŘ

6. Způsoby řešení spotřebitelského sporu jejich výhody a nevýhody

Autor je toho názoru, že volba způsobu, jakým bude spotřebitel spor řešit, se odvíjí od nejrůznějších hledisek, které korespondují s prioritami každého individua. Pokud by se měl autor rozhodovat, jakým způsobem bude svůj spor řešit, pak by při rozhodování přihlížel zejména k těmto aspektům:

- a) **předmět sporu,**
- b) **výše nákladů,**
- c) **rychlost,**
- d) **vynutitelnost splnění rozhodnutí,**
- e) **složitost procesních pravidel,**
- f) **nestrannost rozhodující osoby,**
- g) **povinnost respektovat zákonnou ochranu spotřebitele.**

V této části práce autor bude zabývat některými způsoby řešení sporu, jejich výhodami a nevýhodami, a to především s přihlédnutím k výše uvedeným hlediskům.

6.1 Soudní řízení

Řešení sporu prostřednictvím obecných soudů představuje základní způsob, jak spotřebitelský spor řešit, a to včetně skutkově i právně značně složitých sporů.²⁸³ V rámci tohoto typu řízení stát plně garantuje nezávislost a nestrannost rozhodování²⁸⁴ Soudce je při rozhodování vázán zákonem²⁸⁵, a proto spotřebitel nemusí mít primárně obavy, že by na jeho spotřebitelská práva nebyl brán zřetel. Rozhodnutí vydané soudem je v případě dobrovolného nesplnění v něm uložené povinnosti dobře vynutitelné prostřednictvím soudního výkonu rozhodnutí²⁸⁶ nebo exekuce²⁸⁷. Samozřejmě úspěšnost vynuceného splnění závazku závisí především na solventnosti povinné strany.

²⁸³ Viz 2.1 Řešení sporů před obecnými soudy

²⁸⁴ Ustanovení čl. 82 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů a ustanovení § 14 a násl. OSŘ

²⁸⁵ Ustanovení čl. 95 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

²⁸⁶ Ustanovení § 251 OSŘ

²⁸⁷ Ustanovení §1 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů

Mezi negativa soudního řízení lze zařadit především zdlouhavost řízení²⁸⁸ a jeho nákladnost²⁸⁹.

Autor se tedy domnívá, že vedení soudního sporu tak nemusí být vždy optimální, a to zejména s přihlédnutím k předmětu, nákladnosti a potencionální délce trvání. Soudní spor s nízkonominálním předmětem²⁹⁰, velkým množstvím ústních jednání, mezi kterými je dlouhá prodleva a možností pokračování odvolacím nebo dovolacím řízením by odradil i autora této práce. Potřeba vytvoření systému mimosoudního řešení spotřebitelského sporu je zmíněna v rámci programového dokumentu vlády označeného jako „Priority spotřebitelské politiky 2015 – 2020“.²⁹¹

6.2 *Konciliace*

Konciliací je dobrovolné neformální řízení, v němž třetí strana zprostředkovává pro účastníky strany akceptovatelnou dohodu soukromoprávního charakteru.²⁹²

6.2.1 *Návrh MPO na zavedení mimosoudního řešení sporů*

Dne 16.3.2015 vláda ČR projednala bod č. 1148/14 - Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (dále jen „**NZOS**“),²⁹³ který zavádí mimosoudní řešení spotřebitelských sporů.²⁹⁴ Jedním z důvodů navrhovaných změn je vyhovět požadavkům plynoucím z práva EU.²⁹⁵ V této části diplomové práce se tedy autor bude věnovat pouze některým ustanovením NZOS, jež shledává s ohledem na téma této diplomové práce jako nejzásadnější.

²⁸⁸ Viz Příloha č. 2

²⁸⁹ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

²⁹⁰ Viz Příloha č. 6

²⁹¹ Část IV, Stanovení priorit, Posílení vymahatelnosti práva, Priority spotřebitelské politiky 2015 - 2020 " [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 7.1.2015 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.mpo.cz/dokument155395.html>

²⁹² Viz 2.3.1 *Konciliace a mediace*

²⁹³ Program schůze vlády, [online]. Úřad vlády ČR, Praha, 2015 [citováno dne 16.3. 2015].

Dostupné z WWW:

<https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2015-03-16>

²⁹⁴ Ustanovení § 23 NZOS

²⁹⁵ implementace směrnice 2013/11/EU ze dne 21. května 2013 o alternativním řešení spotřebitelských sporů a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (směrnice o alternativním řešení spotřebitelských sporů) a adaptace nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 524/2013 ze dne 21. května 2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line a o změně nařízení (ES) č. 2006/2004 a směrnice 2009/22/ES (nařízení o řešení spotřebitelských sporů on-line),

Dle důvodové zprávy k NZOS (dále jen „*Důvodová zpráva k NZOS*“) by řízení mělo probíhat formou conciliace, v jejímž průběhu budou strany spotřebitelského sporu vedeny k urovnání nezávislým mediátorem, kterým by měl být pracovník České obchodní inspekce, jenž bude stranám sporu nápomocen odbornými radami.²⁹⁶

Spotřebitelský spor je definován jako spor vzniknuvší z kupní smlouvy nebo ze smlouvy o poskytování služeb. Negativně je spotřebitelský spor vymezen tak, že se nejedná o spory ze smluv uzavřených v oblasti zdravotních služeb, v oblasti služeb obecného zájmu nehospodářské povahy, s veřejnými poskytovateli dalšího nebo vysokoškolského vzdělávání.²⁹⁷

Obecným subjektem k mimosoudnímu řešení spotřebitelských sporů je Česká obchodní inspekce, nicméně vzhledem k potřebě zvláštní odbornosti pro řešení některých oblastí právních vztahů jsou k projednání sporů příslušné tzv. specializované subjekty, kterými jsou Finanční arbitř, Český telekomunikační úřad a Energetický regulační úřad.²⁹⁸

Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů je obdobně jako v případě řízení před finančním arbitrem koncipováno jako „jednosměrné“²⁹⁹, kdy aktivně legitimován k podání návrhu na zahájení mimosoudního řešení spotřebitelských sporů je pouze spotřebitel.³⁰⁰ Další podobností s řízením před finančním arbitrem³⁰¹ je, aby k návrhu byl obligatorně připojen doklad o tom, že se navrhovatel marně pokusil o přímé řešení sporu s obchodníkem, což je princip, jehož smyslem je zabránit spotřebitelům podávat návrhy, aniž by se pokusili dohodnout přímo s podnikatelem.³⁰²

Z právní fikce, že zahájení mimosoudního řešení spotřebitelského sporu bude považováno za uzavření dohody o mimosoudním jednání věřitele a dlužníka o právu nebo o okolnosti, která právo zakládá, podle občanského zákoníku³⁰³, lze dle mínění autora učinit dva závěry s hmotněprávními a procesními důsledky. V první řadě, což uvádí také důvodová zpráva k NZOS, že podáním návrhu neběží po dobu tohoto řízení promlčecí lhůta, čemuž nasvědčuje podobnost s

²⁹⁶ Důvodová zpráva k NZOS K § 20c a § 20j

²⁹⁷ Ustanovení § 20c NZOS

²⁹⁸ Ustanovení § 20d NZOS

²⁹⁹ Ustanovení § 8 ZFA

³⁰⁰ Ustanovení § 20k odst.1 NZOS

³⁰¹ Ustanovení § 10 odst. 1 písm. c) ZFA

³⁰² Ustanovení § 20k odst. 3 NZOS

³⁰³ Ustanovení § 20l

ustanovením § 647 NOZ.³⁰⁴ V druhé řadě se lze domnívat, že se jedná o snahu obejít dobrovolný charakter conciliace, aby byla splněna procesní podmínka souhlasu obchodníka s conciliací.³⁰⁵ V tomto smyslu by tedy měl být text předmětného ustanovení vyprecizován, aby byl zřejmý jeho význam. Nabízí se obdobná úprava, jaká je v ustanovení § 8 odst. 2 ZFA.³⁰⁶ Dále je nutné je upozornit na pojmový problém, když návrh v tomto ustanovení obdobně jako NOZ užívá pojmy věřitel a dlužník, zatímco pro NZOS by byl spíše vhodné pojmy navrhovatel a druhá strana.

Spotřebitel bude muset být při snaze řešit spor aktivní, neboť návrh u České obchodní inspekce nebo pověřeného subjektu musí podat v prekluzivní lhůtě 1 roku, přičemž počátek běhu lhůty je spojen s prvním kvalifikovaným uplatněním svého práva, které je předmětem sporu.³⁰⁷ V případě marného uplynutí této lhůty zůstane spotřebiteli možnost obrátit se na soud. Zahájením mimosoudního řešení sporů není ani dána překážka litispendence, proto se kterákoli ze stran může již v jeho průběhu obrátit na soud.³⁰⁸

Pro prodávajícího je naopak stanovena povinnost ve lhůtě 15 pracovních dnů od obdržení vyrozumění o zahájení mimosoudního řešení spotřebitelského sporu poskytnout České obchodní inspekci vyjádření ke skutečnostem v návrhu tvrzeným. Dále je povinen úzce spolupracovat a poskytnout součinnost nezbytnou k efektivnímu průběhu mimosoudního řešení spotřebitelského sporu.³⁰⁹ V tomto lze opět spatřovat podobnost s řízením před finančním arbitrem.³¹⁰ V tomto ustanovení je patrný pojmový problém, když je používán pojem prodávající, když s ohledem na možný neuzavřený okruh typů smluv, z nichž vzniklé spory mohou být v rámci mimosoudního řešení sporu řešeny, by měl být užit pojem širší a nikoli takový, který se zjevně vztahuje ke kupní smlouvě.³¹¹

Důraz na rychlé řešení vyřešení sporů je vyjádřen 90 denní lhůtou, v níž musí být řízení skončeno. Tato lhůta není definitivní a lze ji u zvlášť složitých sporů prodloužit, a to nejvýše o dalších 90 dnů.³¹² V případě řízení před finančním

³⁰⁴ Důvodová zpráva k NZOS K § 20k a § 20l

³⁰⁵ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 27

³⁰⁶ Podání návrhu má na promlčení tytéž právní účinky, jako kdyby byla v téže věci podána žaloba u soudu.

³⁰⁷ Ustanovení § 20m NZOS

³⁰⁸ Ustanovení § 20o písm. g) NZOS

³⁰⁹ Ustanovení § 20p NZOS

³¹⁰ Ustanovení § 11 ZFA

³¹¹ Viz např. ustanovení § 2079 a násl. NOZ

³¹² Ustanovení § 20q NZOS

arbitrem je základní lhůtě jen 30 denní.³¹³ Mimosoudní řešení spotřebitelského sporu končí mimo jiné marným uplynutím lhůty podle § 20q NZOS či uzavřením dohody stran sporu, jež musí mít obligatorně písemnou formu³¹⁴, avšak tato dohoda má jen soukromoprávní povahu.³¹⁵

Obdobně jako řízení před finančním arbitrem³¹⁶ není mimosoudní řešení sporů zpoplatněno a každá ze stran si nese své náklady.³¹⁷

6.2.2 *Zhodnocení výhod a nevýhod conciliace v návrhu MPO*

Autor vítá úmysl MPO vytvořit nový systém upravující obecné právo spotřebitele na mimosoudní řešení spotřebitelského sporu, a to způsobem, který bude v porovnání se stávajícími nástroji levnější, méně formální a dostupnější, což plyne ze zvoleného řešení formou conciliace.³¹⁸ Na druhou stranu by mu rád tímto vytkl některé nedostatky, které ve zvoleném řešení spatřuje.

Na prvním místě je třeba uvést, že výsledkem zvoleného řešení je toliko soukromoprávní dohoda, nikoli rozhodnutí, k jejímu uzavření je nutná svobodná vůle obou stran zříditi mezi sebou závazek, jehož obsahem jsou práva a povinnosti³¹⁹. Není tedy možné, aby conciliátor autoritativně spor rozhodl. Nebude-li vůle stran, nebude ani řešení sporu v rámci mimosoudního řešení sporu, z čehož také plyne, že se v rámci tohoto mechanismu podaří vyřešit spory ze spotřebitelských smluv uzavřených na předváděcích akcích.³²⁰

Se skutečností, že výsledkem je pouze dohoda mající povahu dohody o narovnání³²¹ či novace³²² a nikoli rozhodnutí, souvisí také další nedostatek spočívající v tom, že dohoda není bez dalšího přímo vykonatelná. Důvodová zpráva k NZOS sice uvádí, že se v případě neplnění dohody může druhá strana obrátit na soud s žádostí o přikázání plnění, resp. žalobou na plnění, přičemž předpokládá, že v řízení o takové žalobě by soud již nezkoumal skutkový stav věci a pouze by rozhodl o povinnosti plnit, a tak by bylo získáno vykonatelné rozhodnutí.³²³ V takovém případě se ztrácí výhodnost zvoleného řešení.

³¹³ Ustanovení § 16 odst. 2 ZFA

³¹⁴ Ustanovení § 20r NZOS

³¹⁵ Důvodová zpráva k NZOS K § 20q a § 20r

³¹⁶ Ustanovení § 18 ZFA

³¹⁷ Ustanovení § 20t NZOS

³¹⁸ Důvodová zpráva k NZOS K bodu 33

³¹⁹ Ustanovení § 1724 odst. 1 NOZ

³²⁰ Srov. RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. s. 42

³²¹ Ustanovení § 1903 a násl. NOZ

³²² Ustanovení § 1902 NOZ

³²³ Důvodová zpráva k NZOS K § 20q a § 20r

Dle mínění autora se s ohledem na výše uvedené vytrácí potenciálně značný přínos plynoucí z toho, že subjektem mimosoudního řešení spotřebitelského sporu je správní orgán, který by mohl vydávat individuální akty, jež by byly vykonatelné, jako je tomu v případě řízení před finančním arbitrem.³²⁴

Jako další nedostatek se autorovi této práce zdá určitá roztržičnost subjektů, které jednotlivé typy spotřebitelských sporů řeší, což by mohlo spotřebitelům činit obtíže v určení věcně příslušného orgánu.³²⁵ Sice je tento problém částečně řešen prostřednictvím informační povinností podnikatele, který musí spotřebitele jasným, srozumitelným a snadno dostupným způsobem informovat o subjektu mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, který je pro daný typ nabízeného, prodávaného, poskytovaného nebo zprostředkovaného výrobku nebo služby věcně příslušný³²⁶, ovšem autorovi se jako vhodnější jeví budoucí eliminování této mnohosti subjektů.

Z výše uvedených důvodů považuje autor této diplomové práce navrhovaný způsob mimosoudního řešení spotřebitelských sporů za polovičatý a ne příliš odvážný, avšak nepochybně má potenciál k dalšímu rozvoji.

6.3 Rozhodčí řízení

Další alternativou řešení spotřebitelských sporů je rozhodčí řízení, které je relativně rychlé³²⁷, je však nákladné³²⁸. Jeho prostřednictvím lze řešit skutkově i právně složité věci.³²⁹ Pro rozhodčí řízení je také typická nízká míra formálnosti³³⁰, což jej přibližuje spotřebiteli. V rámci rozhodčího řízení musí být obligatorně aplikovány předpisy na ochranu spotřebitele. Na relativně vysoké úrovni je také zajištění nezávislosti rozhodce.³³¹

Výhodou i nevýhodou je vykonatelnost rozhodčího nálezu. Nevýhodou je dle autora zejména v případě, kdy spotřebitel uzavře rozhodčí smlouvu určující rozhodcem ne zcela důvěryhodnou osobu, což se však ukáže až v průběhu řízení,

³²⁴ Ustanovení 17 odst. 2 ZFA

³²⁵ Ustanovení § 20d NZOS

³²⁶ Ustanovení § 14 odst. 1 NZOS

³²⁷ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, s. 60

³²⁸ Např. při řešení sporu u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky činí poplatek 4% z hodnoty předmětu sporu, nejméně však 10.000,- Kč (při hodnotě tuzemského sporu do 50.000.000,- Kč).

Zdroj Důvodová zpráva k NZOS – 1.3.3.

³²⁹ viz rozhodčí řízení vedené ve věci tunelu Blanka či dálnice D47

³³⁰ Ustanovení § 19 odst. 2 ZRR

³³¹ Část 3 této práce

pak spotřebiteli nezbyvá jiná možnost, než se u soudu domáhat zrušení rozhodčího nálezu.³³²

Přes excesy, z nichž některé byly v této práci zmíněny, je autor přesvědčen, že rozhodčí řízení může být v případě, že bude modifikováno, pro mimosoudní řešení spotřebitelských sporů výhodnějším řešením, než konciliace. Již v předchozích částech této práce autor poukázal na některé instituty chránící spotřebitele, a které současně omezují možné nepříznivé dopady z rozhodčího řízení plynoucí.

Dalším dokladem podporující tohoto tvrzení je řízení před finančním arbitrem. Lze sice diskutovat o tom, zda se stále ještě jedná o rozhodčí řízení, když stranami určený rozhodce je nahrazen státem jmenovaným arbitrem a jeho fakultativnost je zachována pouze na straně spotřebitele.³³³

V neposlední řadě je nutné opět poukázat na pilotní projekt MPO³³⁴, který prokázal, že koncepci založenou na rozhodčím řízení, lze aplikovat i v případě spotřebitelského sporu a případná modifikace by mohla eliminovat nevýhody a nebezpečí spočívající v určení skutečně nezávislé osoby, snížení nákladů na řízení, případně také stanovení obligatornosti podstoupení řízení pro některou ze stran, a proto by nemělo být *a priori* opomíjeno.

6.4 Možné varianty řešení spotřebitelských sporů

Shodně s dříve uvedeným i důvodová zpráva k NZOS uvádí, že klasická soudní ochrana slabší strany není v mnoha případech dostatečně efektivní, neboť složitost soudního sporu je pro spotřebitele odrazující a náklady sporu velmi často převyšují spornou částku, a proto se spotřebiteli nevyplatí vyhledat a zaplatit advokáta a podstoupit soudní řízení.³³⁵ Proto spotřebitelé kvůli rizikům problém často raději neřeší a na své právní nároky rezignují, což je však škoda, neboť případné spory s podnikateli by mohly být pro tyto popudem k tomu, aby se snažili o maximální zlepšení služeb a produktů, což by mohlo přispět ke kultivaci trhu.³³⁶

³³² Část 5 této práce

³³³ Viz část 4.2 této práce

³³⁴ Viz část 4.3 této práce

³³⁵ Důvodová zpráva k NZOS – 3.3.1 Dopady na spotřebitele

Srov. Obecná část důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona o finanční arbitráži (ve Sbírce zákonů jako zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi

³³⁶ Dle důvodové zprávy k NZSO se podstatná část spotřebitelů (přibližně každý pátý) setkává s problémy při nákupu zboží a služeb. Tyto problémy zůstávají často nevyřešeny. Navzdory

Na druhé straně na trhu působí kapitálově velmi silné subjekty, jako jsou telefonní operátoři nebo dopravní podniky, nabízející nebo poskytují nejrůznější zboží či služby, u nichž je velké procento defaultu spotřebitele. Tyto subjekty pak mohou zahltit soudy velkým množstvím po skutkové i právní stránce relativně jednoduchými případy. Může tak dojít k situaci, kdy soudce, jehož práce i čas jsou pravděpodobně z hlediska nákladů pro stát velmi drahé, bude řešit velké množství jednoduchých věcí, které by pravděpodobně zvládla rozhodnout i méně edukovaná osoba, jejíž honorář by mohl být výrazně nižší. Tato koncepce byla již v praxi ověřena v rámci pilotní fáze projektu MPO k mimosoudnímu řešení sporů.³³⁷ MPO ve svém prohlášení uvádí, že významným opatřením pro posílení vymahatelnosti práva je vytvoření systému mimosoudního řešení spotřebitelských sporů, neboť v současné době je pro spotřebitele jedinou cestou, jak řešit spor s podnikatelem, soud.³³⁸

Dle mínění autora je při zvažování konceptu pro řešení spotřebitelských sporů nezbytné přihlídnout zejména k těmto základním parametrům:

- a) řízení bude fakultativní nebo obligatorní,
- b) aktivní legitimaci bude mít jen spotřebitel nebo obě strany,
- c) bude užita již existující infrastruktura či bude vytvořena infrastruktura zcela nová,
- d) povaha výsledku řízení.

Autor dále uvede pouze několik myšlenek k výše uvedeným koncepčním parametrům, které by mohly vést k diskuzi nejen nad již existujícími systémy, ale především nad skutečně systémovým životaschopným a efektivním řešením.

Pokud by účastník měl podstoupit řízení obligatorně, umožnilo by to vytvořit buď plnohodnotný předstupeň řízení soudnímu, který by mohl „odfiltrovávat“ část věcí, anebo zcela samostatný a nezávislý systém mimosoudního řešení sporů. V případě fakultativnosti řízení, se autor domnívá, že systém bude závislý na informovanosti a vzdělání aktivně legitimované strany. Při stanovení obligatornosti řízení by také mohlo být přihlídnuto k hodnotě předmětu

současné relativně vysoké úrovni ochrany spotřebitele zaručené stávajícími právními předpisy odhadují se ztráty, které tak vznikají spotřebitelům, v průměru na 0,4 % HDP EU.

³³⁷ Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů – Hodnocení pilotní fáze projektu [online].

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 14.10.2010 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:

<http://www.mpo.cz/dokument79754.html>

³³⁸ Vláda schválila materiál důležitý pro ochranu spotřebitelů "Priority spotřebitelské politiky 2015 — 2020" [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 7.1.2015 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.mpo.cz/dokument155083.html>

řízení, např. při nominální hodnotě předmětu řízení do 10.000,- Kč by mohlo být řízení obligatorní a v případě vyšší hodnoty fakultativní. S tímto kritériem také souvisí míra případné soudní ingerence, tedy zda a do jaké míry bude připuštěna možnost soudního přezkumu.

Jestliže bude aktivní legitimace k podání návrhu na zahájení řízení pouze na straně spotřebitele, pak by takový koncept dle mínění autora sloužil pouze k rychlému prosazení zájmů spotřebitele, avšak soudy by dále rozhodovaly spory iniciované stranami v postavení podnikatele a nejednalo by se tak o plnohodnotný systém schopný nahradit při řešení spotřebitelského sporu soud. Naopak, budou-li aktivně legitimovány obě strany sporu, bude potom systém schopný poskytnout rychlé řešení sporů také z pohledu podnikatelů, kteří by pak případně mohli s touto skutečností kalkulovat při vytváření svých produktů a služeb.

Bude-li možné pro budování využít již existující infrastrukturu, jako tomu bylo v pilotním projektu MPO nebo v NZOS, pak se lze domnívat, že by se zavedením systému nemusely být spojeny zvláště vysoké náklady. Mohlo by být mimo jiné využito např. vyšších soudních úředníků či asistentů soudců. Autor se však domnívá, že s budováním zcela nové infrastruktury by byly spojeny náklady vyšší.

Bude-li výsledek řízení mít povahu soukromoprávní dohody, pak bude případné splnění povinnosti stále založeno na dobré vůli povinné strany se dohodnout či dohodnutý závazek splnit. Na druhé straně, pokud by výsledkem mimosoudního řešení sporu mohlo být autoritativní rozhodnutí, pak by to pro strany mohlo být motivem ke smírnému řešení a současně by to pro ně mohlo znamenat jistotu, že v případě nesplnění uložené povinnosti druhou stranou, mohou se domoci svého práva prostřednictvím výkonem rozhodnutí.

Vytvoření opravdu efektivní koncepce řešení spotřebitelských sporů je tak úkolem nejen pro stát, ale také především pro odbornou veřejnost.

7. Závěr

Autor této diplomové práce si za cíl vytkl nikoli komplexní popis platné právní úpravy, nýbrž nástin nového náhledu na možnost využití rozhodčího řízení k řešení spotřebitelských sporů jakožto možné alternativy k řízení soudnímu, jejíž využití by mohlo vést ke snížení soudního nápadu o věci, které by bylo možné pro svou relativní jednoduchost efektivněji řešit mimo soudní řízení, přičemž by byla garantována ochrana spotřebitele ve srovnatelné míře, jaká by spotřebiteli byla poskytnuta v klasickém soudním řízení.

Při vypracování této práce autor postupoval zejména komparativní metodou doplněnou o metodu induktivní, tj. postupem od konkrétního k obecnému, neboť se domnívá, že s ohledem na charakter této práce jsou uvedené metody postupu při zpracování předmětného tématu a záměru práce pravděpodobně nejvhodnější.

Autor úvodem představil rozhodčí řízení v kontextu jiných způsobů řešení sporů a zdůraznil některé rozdílnosti, jež tyto jednotlivé typy řešení odlišují.

V další části této diplomové práce se autor zabýval některými aspekty právní ochrany spotřebitele, jež se může vztahovat k jeho postavení v rámci rozhodčího řízení. V rámci této části práce upozornil na některé nedostatky současné úpravy a navrhl možná řešení.

Autor pro zhodnocení vhodnosti uvedl některé problémy, které se objevovaly v praxi při řešení spotřebitelských sporů. Dále uvedl příklady, kdy rozhodčí řízení v určité modifikaci bylo užíváno právě za účelem účinné a efektivní ochrany spotřebitelských práv.

Samostatná část této diplomové práce byla věnována zejména možnosti přezkumu a zrušení rozhodčího nálezu iniciovaného především ze strany spotřebitele, čímž je státem poskytována garance ochrany práv spotřebitele i v případě, že v rámci rozhodčího řízení došlo k jejich porušení.

Autor také akcentoval některé výhody a nevýhody způsobů řešení spotřebitelských sporů, přičemž také poukázal na některé parametry, které je třeba při vytváření komplexního způsobu řešení sporu vzít v potaz.

Autor shledává jako jeden z hlavních problémů řešení spotřebitelských sporů prostřednictvím rozhodčího řízení schopnost spotřebitele negociovat určení osoby rozhodce tak, aby byla rozhodcem určena skutečně nezávislá osoba, jež by řádně aplikovala příslušné instituty ochrany spotřebitele.

Přes veškeré problémy, které se při řešení spotřebitelských sporů v praxi vyskytly, je autor přesvědčen, že rozhodčí řízení či jeho modifikovaná podoba může být velmi efektivním způsobem řešení spotřebitelských sporů, přičemž efektivnějším řešením sporu je pak míněna nejen z hlediska samostatného řízení, ale také z hlediska na řešení sporů vyčleněných prostředků. Rychlý a účinný komplexní systém řešení spotřebitelských sporů, který současně není příliš nákladný, by mohl být cestou, jak snížit zatížení obecných soudů některými typy sporů.

Přehled literatury a pramenů

Sbírka zákonů České republiky

1. Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
2. Vyhláška č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži
3. Zákon 513/1991 Sb., obchodní zákoník
4. Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích
5. Sdělení č. 209/1992 Sb., Úmluva o ochraně lidských práv a svobod
6. Zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
7. Zákon č. 229/1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů
8. Sdělení č. 420/1992 Sb., úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států
9. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod
10. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
11. Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993
12. Zákon č. 40/1994 Sb., občanský zákoník
13. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
14. Zákon č. 223/1994 Sb., o sloučení Československé obchodní a průmyslové komory s Hospodářskou komorou České republiky
15. Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi
16. Sdělení č. 44/2004 Sb. m. s., o sjednání smlouvy o přistoupení k Evropské unii
17. Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení
18. Zákon č. 19/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony,
19. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
20. Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva

Evropské předpisy

21. Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993

Rozhodnutí soudů

22. Rozsudek Evropského soudního dvora z 26. října 2006 ve věci C 168/05, Elisa María Mostaza Claro proti Centro Móvil Milenium SL
23. Rozsudek Evropského soudního dvora se v rozhodnutí ze dne 1. 4. 2004 ve věci C 237/02, Freiburger Kommunalbauten GmbH Baugesellschaft & Co. KG proti Ludgeru Hofstetterovi a Ulrike Hofstetter, C 237/02.
24. Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp.zn 12 Cmo 153/2002 ze dne 16.1.2003
25. Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. 5. 2009
26. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn.: 32 Cdo 2282/2008 ze dne 31. 7. 2008
27. Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. IV. ÚS 174/02 ze dne 15. července 2002
28. Usnesení Ústavního soudu ČR sp. zn. I. ÚS 2744/10 ze dne 29. 9. 2010
29. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 23 Cdo 5129/2007 ze dne 29.9.2009
30. Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp.zn. 23 Cdo 1201/2009 ze dne 29.6.2009
31. Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 4743/2010 ze dne 23.3.2011

Knihy

32. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, 595 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7179-297-0.
33. BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012, 595 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7179-297-0.
34. BĚLOHLÁVEK, Alexander J.: *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 1672 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7.

35. DOBIÁŠ, Petr. *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 218 s. ISBN 978-80-7380-468-8.
36. DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 1 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.
37. DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.
38. JURČÍK, Radek. *Zákon o veřejných zakázkách: komentář*. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, 832 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-222-2.
39. KLEIN, Bohuslav a Martin DOLEČEK. *Rozhodčí řízení: výklad je zpracován k právnímu stavu ke dni 1.3.2007*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, 254 s. Meritum. ISBN 9788073572648.
40. KNAP, Viktor. *Teorie práva*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 1995, 247 s. ISBN 9788071790280.
41. KOCINA, Jan a Bohumil POLÁČEK. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011, 200 s. ISBN 978-80-7380-349-0.
42. KUČERA, Zdeněk. *Mezinárodní právo soukromé*. 7., opr. a dopl. vyd. Brno: Doplněk, 2009, 462 s. ISBN 978-80-7239-231-5.
43. KUČERA, Zdeněk, Monika PAUKNEROVÁ a Květoslav RŮŽIČKA. *Právo mezinárodního obchodu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 407 s. Právnícké učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-108-3.
44. LISSE, Luděk. *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 429 s. Judikatura (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-645-5.
45. LISSE, Luděk. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde Praha, 2012, 919 s. ISBN 978-80-7201-874-1.

46. RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2004. ISBN 9788071798736.
47. ROZEHNALOVÁ, Naděžda. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013, 399 s. ISBN 978-80-7478-004-2.
48. RŮŽIČKA, Květoslav. *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky*. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003, 231 s. ISBN 80-86473-51-1.
49. SELUCKÁ, Markéta. *Ochrana spotřebitele v soukromém právu*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2008, 134 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-037-9.
50. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kolektiv: *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1736 s. I sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-370-8
51. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kolektiv: *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1700 s. V sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-638-9
52. ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kolektiv: *Občanský zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2014, 1516 s. VI sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-630-3

Přednášky a vědecká setkání

53. SOMR, Zdeněk, POKORNÝ, Radek: *Řešení sporů ve stavebnictví, v sektoru ICT a při poskytování finančních služeb spotřebitelům*. Konference, Euro setkání, Týdeník Euro, Praha, 19. listopad 2014
54. TRÁVNÍČKOVÁ, Simona: *Polodenní seminář pro koncipienty*. ČAK Praha, 9. října 2014

Informační zdroje v elektronické podobě

55. KOS, Jiří: 75637. *Pohled na vývoj a změnu judikatury Nejvyššího soudu ČR týkající se rozhodčích doložek a postavení arbitrážních*

- center* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 10.8.2011 [citováno dne 11.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/pohled-na-vyvoj-a-zmenu-judikatury-nejvyssiho-soudu-cr-tykajici-se-rozhodcich-dolozek-a-postaveni-arbitraznich-center-75637.html?mail>
56. LISSE, Luděk: 60331. *Přezkum věcné správnosti rozhodčího nálezu soudem* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 24.2.2010 [citováno dne 11.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/prezkum-vecne-spravnosti-rozhodciho-nalezu-soudem-60331.html>
57. LISSE, Luděk, 69770. *Rozhodčí soud vs. arbitrážní centrum* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 12.1.2011 [citováno dne 10.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-soud-vs-arbitrazni-centrum-69770.html>
58. PALLA, Tomáš: 60076. *Zneužívání rozhodčích doložek – stále nevyřešený problém* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 10.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/zneuzivani-rozhodcich-dolozek-stale-nevyreseny-problem-60076.html>
59. PALLA, Tomáš: 55269. *Rozhodčí doložky ve spotřebitelských smlouvách – ANO či NE?* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 23.10.2008 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-ve-spotrebitelskych-smlouvach-ano-ci-ne-55269.html>
60. PETRÁŇOVÁ, Zuzana: *Soudci kritizují stav elektronizace české justice, prý chybí vybavení.* [online]. Český rozhlas 3.11.2013 [citováno dne 10.4. 2010]. Dostupné z WWW:
http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/soudci-kritizuji-stav-elektronizace-ceske-justice--1276241
61. POSPÍŠIL, Petr: 60981. *K současné situaci v českém rozhodčím řízení* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 14.4.2010 [citováno dne 15.3. 2015]. Dostupné z WWW:

<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-soucasne-situaci-v-ceskem-rozhodcim-rizeni-60981.html>

62. SOKOL, Tomáš: 60444. *Ještě k rozhodčím doložkám* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo 19.2.2010 [citováno dne 13.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/clanky-a-komentare/jeste-k-rozhodcim-dolozkam-60444.html>
63. TRÁVNÍČKOVÁ, Simona: 54315. *Zřizování stálých rozhodčích soudů v České republice* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo - 2.5.2008 [citováno dne 10.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/zrizovani-stalych-rozhodcich-soudu-v-ceske-republice-54315.html>
64. ŽÍLA, Michal: 60447. *Rozhodčí doložky sjednané ve prospěch servisních organizací pro rozhodce ve světle rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008* [online]. EPRAVO.CZ – Sbíрка zákonů, judikatura, právo - 3.3.2010 [citováno dne 25.2. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-dolozky-sjednane-ve-prospech-servisnich-organizaci-pro-rozhodce-ve-svetle-rozsudku-vrchniho-soudu-v-praze-sp-zn-12-cmo-4962008-60447.html>

Ostatní

65. Důvodová zpráva k zákonu č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Systém ASPI - LIT27889CZ [citováno dne 6.3.2015].
66. Důvodová zpráva k zákonu č. 19/2012 Sb., změna zákona o rozhodčím řízení. Systém ASPI - LIT39577CZ [citováno dne 6.3.2015].
67. Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník (konsolidované znění). Systém ASPI - LIT38253CZ [citováno dne 6.3.2015].
68. Důvodová zpráva k zákonu č. 229/2002 Sb., o finanční arbitráži. Systém ASPI - LIT23323CZ [citováno dne 6.3.2015].

69. Důvodová zpráva k zákonu č. 303/2013 Sb., změna zákonů v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva. Systém ASPI - LIT45500CZ [citováno dne 6.3.2015].
70. Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, č.j. OVA 1148/14, [online]. Úřad vlády ČR, Praha, 2015 [citováno dne 16.3. 2015]. Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9MBCQHZQ>
71. Vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži [online]. United Nations Commission on International Trade Law, UNCITRAL Secretariat, Vienna, Austria [citováno dne 16.3. 2010] Dostupné z WWW: http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf
72. ŘÁD ROZHODČÍHO SOUDU PŘI HOSPODÁŘSKÉ KOMOŘE ČESKÉ REPUBLIKY A AGRÁRNÍ KOMOŘE ČESKÉ REPUBLIKY (účinný od 1.3.2011) [online]. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.soud.cz/rady/rad-rozhodciho-soudu-01-07-2012>
73. Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení on-line (Řád on-line) účinný od 1.6.2004 [online]. Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.soud.cz/rady/zvlastni-dodatek-radu-pro-rozhodci-rizeni-on-line-2007>
74. *Jak se bránit podvodné arbitráži*, [online]. Česká advokátní komora [citováno dne 27.1.2015]. Dostupné na WWW: www.cak.cz/scripts/detail.php?id=695
75. Pravidla řízení pro mimosoudní řešení sporu, Mediační řád Poskytování mediace v systému spotřebitelských sporů, Zvláštní dodatek Řádu pro rozhodčí řízení pro spotřebitelské spory [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW: download.mpo.cz/get/33798/38295/438953/priloha003.pdf

76. *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů* [online]. Hospodářská komora České republiky, Praha, 2008 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:
<http://www.komora.cz/aktualni-zpravodajstvi/tiskove-zpravy/archiv-tiskovych-zprav/tiskove-zpravy-2008/mimosoudni-reseni-spotrebitelskych-sporu.aspx>
77. *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů – Hodnocení pilotní fáze projektu* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 14.10.2010 [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW:
<http://www.mpo.cz/dokument79754.html>
78. *Informace o zajištění mimosoudního řešení spotřebitelských sporů* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 9.7.2014 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.mpo.cz/dokument127471.html>
79. Program schůze vlády, [online]. Úřad vlády ČR, Praha, 2015 [citováno dne 16.3. 2015]. Dostupné z WWW:
<https://apps.odok.cz/djv-agenda?date=2015-03-16>
80. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, č.j. OVA 1148/14, [online]. Úřad vlády ČR, Praha, 2015 [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW:
<https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9MBCQHZQ>
81. *Vláda schválila materiál důležitý pro ochranu spotřebitelů "Priority spotřebitelské politiky 2015 — 2020"* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 7.1.2015 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.mpo.cz/dokument155083.html>
82. *Priority spotřebitelské politiky 2015 - 2020 "* [online]. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Praha, 7.1.2015 [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW:
<http://www.mpo.cz/dokument155395.html>
83. *Informace o službě mimosoudního řešení sporů* [online]. dTest, o.p.s. [citováno dne 16.3. 2015] Dostupné z WWW:
<https://podnikatel.dtest.cz/clanek/20/o-sluzbe-mimosoudniho-reseni-sporu>

Resumé

The author of this thesis sets the goal rather than criticizing a comprehensive description of the current legislation but the outline of a new view on the possibility of using an arbitration to resolve consumer disputes as possible alternatives to judicial proceedings, the use of which could lead to a reduction in the judicial idea of things and that could be possible for its relative simplicity resolve more effectively outside court proceedings, and where would be guaranteed protection of consumers in a comparable extent that the consumer was given in the classic legal proceedings.

The author at the beginning introduced arbitration in the context of other methods of dispute resolution and highlighted some differences that these particular types of solutions differentiate.

In the next part of this thesis the author have dealt with some aspects of consumer protection laws which may be related to its position in the arbitration. In this part of the work he highlighted some shortcomings of the current arrangements and suggested possible solutions.

By evaluating suitability the author stated some of the problems that emerged in practice at resolving consumer disputes. He further noted examples where arbitration in a certain modification was used just for the purpose of effective and efficient protection of consumer rights.

An individual part of this thesis was focused on the possibility of review and revoking of the arbitration award initiated primarily by the consumer through which is provided by the State the guarantee of protection of consumer's rights even in the event that the arbitration proceedings have been infringed.

The author also accentuated some of the advantages and disadvantages of solutions to resolving consumer disputes and also pointed out some of the parameters that need be taken into account at the formation of comprehensive method of resolving the dispute.

The author ascertains one of the main problems of consumer disputes through arbitration consumer's ability to negotiate a determination of the person of an arbitrator so that intended arbitrator would be a truly independent entity that would properly apply the relevant consumer protection.

Despite all the problems that the resolution of consumer disputes occurred in practice the author believes that arbitration or its modified form can be a very

effective way of resolving consumer disputes and effective solution of the dispute is then not only meant in terms of a separate procedure but also from perspective of dispute settlement allocations. Fast and efficient comprehensive system of settlement of consumer disputes which is not currently overly expensive could be a way to reduce the burden of the general courts from certain types of disputes.

Příloha č. 1 - Pohyb agendy u okresních a krajských soudů

SOUDNICTVÍ, KRIMINALITA, NEHODY

JUSTICE, CRIME, ACCIDENTS

27-1. Pohyb agendy u okresních a krajských soudů

Cases handled by district and regional courts

Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR

Source: Ministry of Justice of the CR

Ukazatel	2005	2010	2011	2012	2013	Indicator
Trestní agenda – rejstřík T – okresní a krajské soudy						
<i>Criminal cases – Register T – district and regional courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
Obživlo	12 882	1 035	978	1 115	745	<i>Restored</i>
Napadlo	80 690	81 656	82 331	82 681	86 498	<i>Filed</i>
vyřízeno	94 142	96 418	96 082	96 497	101 367	<i>Settled</i>
nevyřízeno	24 834	19 131	18 822	18 493	17 089	<i>Pending</i>
Občanskoprávní agenda – rejstřík C – okresní a krajské soudy						
<i>Civil cases – Register C – district and regional courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
obživlo	24 466	370	456	423	401	<i>Restored</i>
napadlo	291 474	352 632	320 027	276 472	396 575	<i>Filed</i>
vyřízeno	318 212	479 469	421 211	362 248	427 067	<i>Settled</i>
nevyřízeno	170 808	167 541	168 493	172 968	219 044	<i>Pending</i>
Občanskoprávní agenda – rejstřík E – okresní soudy						
<i>Civil cases – Register E – district courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
obživlo	760	893	977	1 465	1 547	<i>Restored</i>
napadlo	324 075	292 728	298 310	184 184	19 080	<i>Filed</i>
vyřízeno	338 600	293 623	300 466	193 150	24 122	<i>Settled</i>
nevyřízeno	22 987	13 650	12 482	4 995	1 513	<i>Pending</i>
Občanskoprávní agenda – rejstřík P a Nc – okresní soudy						
<i>Civil cases – Register P and Nc – district courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
obživlo	1 085	3	7	8	6	<i>Restored</i>
napadlo	102 287	105 833	102 937	103 908	105 533	<i>Filed</i>
vyřízeno	106 168	107 969	103 948	104 934	106 001	<i>Settled</i>
nevyřízeno	34 692	31 178	31 337	31 455	32 194	<i>Pending</i>
Obchodní agenda – rejstřík Cm – krajské soudy						
<i>Commercial cases – Register Cm – regional courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
obživlo	5 163	60	147	161	151	<i>Restored</i>
napadlo	26 809	36 961	44 561	39 019	34 279	<i>Filed</i>
vyřízeno	39 599	53 967	53 664	55 434	45 895	<i>Settled</i>
Nevyřízeno	59 466	38 429	40 025	33 439	31 184	<i>Pending</i>
Insolvenční agenda – rejstřík INS – krajské soudy						
<i>Insolvency cases – Register INS – regional courts</i>						
Počet věcí						<i>Number of cases</i>
Obživlo	x	253	350	402	507	<i>Restored</i>
Napadlo	x	16 092	24 456	32 672	37 634	<i>Filed</i>
Vyřízeno	x	7 920	9 516	11 382	14 920	<i>Settled</i>
Nevyřízeno	x	15 028	30 331	52 032	75 256	<i>Pending</i>

Zdroj: Český statistický úřad: *Statistická ročenka České republiky 2014* [citováno dne 17.2. 2015].
Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/kapitola/320198-14-r_2014-2700

Příloha č. 2 - Pravomocná rozhodnutí soudu a průměrné délky soudního řízení

**JUSTICE, CRIME,
ACCIDENTS**

SODNICTVÍ, KRIMINALITA, NEHODY

27-2. Pravomocná rozhodnutí soudu a průměrné délky soudního řízení

Final decisions of courts and average length of judicial proceedings

Pramen: Ministerstvo spravedlnosti ČR

Source: Ministry of Justice of the CR

Ukazatel	2005	2010	2011	2012	2013	Indicator
Okresní soudy District courts						
Pravomocná rozhodnutí soudu						Final decisions of courts
Počet věcí						Number of cases
trestní věci	83 445	83 525	84 172	84 510	87 798	Criminal cases
občanskoprávní věci	229 136	543 729	663 391	642 506	605 101	Civil cases
řízení o nezletilých dětech	97 177	97 627	94 513	92 876	96 641	Proceedings involving minor children
Počet práv						Number of rights
občanskoprávní věci	264 328	589 221	716 500	693 918	625 192	Civil cases
řízení o nezletilých dětech	127 727	126 028	122 810	120 566	125 150	Proceedings involving minor children
Průměrná délka řízení ode dne nápadu do dne právní moci (ve dnech)						Average length of proceedings from filing to coming into legal force (in days)
trestní věci	254	207	192	181	173	Criminal cases
občanskoprávní věci	453	282	284	356	426	Civil cases
řízení o nezletilých dětech	212	173	171	176	172	Proceedings involving minor children
Krajské soudy Regional courts						
Pravomocná rozhodnutí soudu						Final decisions of courts
Počet věcí						Number of cases
trestní věci	962	961	951	924	913	Criminal cases
občanskoprávní věci ¹⁾	13 787	53 005	53 198	55 356	49 005	Civil cases ¹⁾
z toho obchodní	x	41 140	42 301	43 878	37 102	Commercial cases
obchodní věci	30 472	x	x	x	x	Commercial cases
insolvenční věci	x	32 478	47 519	55 189	86 545	Insolvency cases
Počet práv						Number of rights
občanskoprávní věci ¹⁾	14 781	58 548	59 779	64 671	58 128	Civil cases ¹⁾
z toho obchodní	x	46 801	49 153	51 377	45 261	Commercial cases
obchodní věci	39 303	x	x	x	x	Commercial cases
Průměrná délka řízení ode dne nápadu do dne právní moci (ve dnech)						Average length of proceedings from filing to coming into legal force (in days)
trestní věci	697	672	687	541	628	Criminal cases
občanskoprávní věci ¹⁾	354	631	559	510	511	Civil cases ¹⁾
z toho obchodní	x	701	603	541	537	Commercial cases
obchodní věci	1 380	x	x	x	x	Commercial cases
insolvenční věci	x	69	92	106	197	Insolvency cases

¹⁾ od roku 2006 změna metodiky; viz metodický úvod

¹⁾ The methodology was changed in 2006; see the methodological notes.

Zdroj: Český statistický úřad: Statistická ročenka České republiky 2014 [citováno dne 17.2. 2015].
Dostupné z WWW: http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/kapitola/320198-14-r_2014-2700

Příloha č. 3 - Pohyb agendy v rámci projektu Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů

Rok	Řešeno případů	Uzavřené případy	Kvalifikovanou radou	%	Nesoučinností protistrany	%	mediací	%	Rozhodčím řízením	%
2008	1077	862	320	37,1	492	57,1	49	5,6	1	
2009	1293	1228	374	30,5	771	62,8	83	6,8	0	
Celkem	2370	2090	694	33,2	1263	60,4	132	6,3	1	

Zdroj: *Mimosoudní řešení spotřebitelských sporů – Hodnocení pilotní fáze projektu [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.mpo.cz/dokument79754.html>*

Příloha č. 4 – Doporučená znění rozhodčích doložek v případě rozhodování stálého rozhodčího soudu

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu jedním rozhodcem jmenovaným předsedou Rozhodčího soudu."

Alternativně je možno zapracovat toto ustanovení :

"Všechny spory vznikající z této smlouvy a v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky podle jeho řádu třemi rozhodci."

Doporučené znění dodatku s rozhodčí doložkou k existujícím smlouvám:

Smluvní strany se dohodly na uzavření dodatku č. ke smlouvě č. ze dne v tomto znění:

zde uvést příslušné dohodnuté znění rozhodčí doložky (viz výše)

V..... dne.....

.....
podpisy zástupců smluvních stran

Doporučená rozhodčí doložka pro řízení on-line:

„Všechny spory, které vzniknou z této smlouvy anebo v souvislosti s ní, budou rozhodovány s vyloučením pravomoci obecných soudů s konečnou platností v rozhodčím řízení u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky v Praze podle jeho Řádu on-line jediným rozhodcem určeným předsedou Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky.“

Strany pro toto řízení volí tyto e-mailové adresy pro vedení řízení on-line:

.....

.....“

Zdroj: Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW: <http://www.soud.cz/rozhodci-dolozka>

Rozhodčí smlouva

1) Jméno, příjmení / obchodní firma:

bytem / sídlo:

emailová adresa pro účely doručování:

datová schránka:

rodné číslo/IČ:

číslo OP / zast.:

zastoupena osobou oprávněnou k podpisu na základě plné moci.....

zapsaná v OR vedeném:

(dále jen „.....“)

a

2) Jméno, příjmení / obchodní firma:

bytem / sídlo:

emailová adresa pro účely doručování:

datová schránka:

rodné číslo:

číslo OP / zast.:

zapsaná v OR vedeném:

(dále jen „spotřebitel“)

uzavřeli níže uvedeného dne, měsíce a roku v souladu s § 3 odst. 3 a 5 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, níže uvedenou rozhodčí smlouvu:

I. Rozhodčí smlouva

Veškeré spory vznikající ze smlouvy z dnešního dne, na základě které se společnost zavázala spotřebiteli poskytovat, jakož i veškeré spory, které vzniknou v souvislosti s výše uvedenou smlouvou, budou rozhodovány s konečnou platností jedním rozhodcem určeným podle článku II. odst. 1 této smlouvy (dále jen „rozhodce“) v rozhodčím řízení.

V rozhodčím řízení budou rovněž rozhodovány veškeré další spory mezi smluvními stranami této smlouvy, které mezi nimi vzniknou ze závazkových vztahů již uzavřených či v budoucnu vzniklých nebo v souvislosti s nimi.

Místem konání rozhodčího řízení je Česká republika, Plzeň, Šafaříkovy sady 5, PSČ: 301 00, 6. patro.

V případě, že mezi stranami dojde ke sporu v souvislosti s výše uvedenou smlouvou či dojde k jinému sporu, který je uveden výše, veškeré nároky jednotlivých stran bude možné uplatit pouze cestou rozhodčího řízení podle této rozhodčí smlouvy, kdy bude vyloučena pravomoc a příslušnost obecných soudů. Rozhodčí řízení bude jednoinstanční bez možnosti dalšího odvolání.

II. Další informace podle zákona o rozhodčím řízení

1. Rozhodce

Strany se dohodly na tom, že rozhodcem bude Mgr. Martin Zikmund, se sídlem v Plzni, Šafaříkovy sady 5, PSČ: 301 00, který je zapsán v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti, a který je oprávněn rozhodovat spory ze spotřebitelských smluv.

2. Způsob zahájení a forma vedení rozhodčího řízení:

Rozhodčí řízení se zahajuje doručením písemné žaloby (návrhu na vydání rozhodčího nálezu) na adresu Mgr. Martin Zikmund, Plzeň, Šafaříkovy sady 5, PSČ: 301 00. V průběhu rozhodčího řízení nařídí rozhodce ústní jednání, pokud to bude důležité pro objasnění dané věci, která bude sporná. Rozhodce nemusí nařídít ústní jednání v případě, kdy mezi účastníky nejsou sporné skutečnosti, které jsou významné pro rozhodnutí. Ústní jednání však bude nařízeno vždy, pokud o to účastník požádá nebo to rozhodce považuje za vhodné. Ústní jednání je neveřejné.

Rozhodčí řízení je zahájeno dnem, kdy bude doručena žaloba výše uvedenému rozhodci. Určený rozhodce je povinen na žalobu vyznačit den, kdy mu byla žaloba doručena.

Rozhodce vyzve žalovaného, aby se ve lhůtě 15 dnů od doručení výzvy ve věci písemně vyjádřil, a aby v případě, že nárok uplatněný v návrhu na zahájení rozhodčího řízení zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil všechny skutečnosti, na nichž staví svoji obranu. Zároveň rozhodce vyzve žalovaného, aby předložil veškeré listinné důkazy, jichž se dovolává, a aby označil všechny důkazy k prokázání svých tvrzení. Jestliže se žalovaný bez vážného důvodu ve shora uvedené lhůtě ve věci nevyjádří a ani ve stejné lhůtě rozhodci nesdělí, jaký vážný důvod mu v tom brání, bude mít rozhodce za to, že žalovaný uznává nárok, který je vůči němu uplatňován. K později uplatněným skutečnostem či předloženým (označeným) důkazům nebude možné přihlížet.

Rozhodce dále vyzve žalovaného, aby se ve stejné lhůtě vyjádřil, zda souhlasí s tím, aby bylo ve věci rozhodnuto bez nařízení jednání. Nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě žalovaný jinak, bude rozhodce předpokládat, že s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí.

Veškeré podání k rozhodci je nutné činit dvojmo, včetně příloh.

Rozhodce je povinen se vždy řídit právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele a nesmí rozhodovat ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem. Právní předpisy rozhodce v rozhodčím řízení aplikuje stejně jako soudce v soudním řízení podle občanského soudního řádu.

Ustanovení této rozhodčí smlouvy upravující postup, kterým má rozhodce vést řízení, je dohodou stran ve smyslu § 19 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení. Není-li postup upraven v ustanoveních této rozhodčí smlouvy, postupuje rozhodce v řízení způsobem, který považuje za vhodný a vede rozhodčí řízení tak, aby bez zbytečných formalit a při poskytnutí stejné příležitosti k uplatnění práv všem stranám byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí sporu (§ 19 odst. 2 zákona o rozhodčím řízení), a to s přiměřenou aplikací ustanovení občanského soudního řádu (§ 30 zákona o rozhodčím řízení).

3. Odměna rozhodce, náklady řízení a jejich přiznání:

Rozhodce má právo na odměnu ve výši 2.200 Kč – poplatek za rozhodčí řízení, navýšený o daň z přidané hodnoty.

Spotřebitelé mohou v rozhodčím řízení vzniknout mj. následující náklady řízení: odměna rozhodce, příp. poplatek za rozhodčí řízení ve výši 2.200 Kč, odměna zástupce (advokáta) včetně daně z přidané hodnoty, hotové výdaje účastníka a jeho zástupce, ušlý výdělek účastníka a jeho zástupce, náklady důkazů (znaleckého posudku) apod.

Rozhodce může přiznat straně, která měla ve věci plný nebo částečný úspěch, náhradu nákladů řízení, a to přiměřeně podle pravidel stanovených v §§ 142 až 151 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

4. Místo konání rozhodčího řízení

Ústní jednání se bude konat na adrese Česká republika, Plzeň, Šafaříkovy sady 5, PSČ: 301 00, 6. patro.

5. Způsob doručení rozhodčího nálezu

Stejnopis rozhodčího nálezu se doručuje stranám, nebo mají-li zástupce jejich zástupcům, poštou do vlastních rukou.

Účastníci řízení se dohodli na tom, že jim bude doručováno na adresu uvedené v této smlouvě (dále jen „adresa pro doručování“), pokud pro účely rozhodčího řízení neuvedou jiné adresy.

Pokud se některý z účastníků řízení na adrese pro doručování přestane z jakýchkoliv důvodů zdržovat, je povinen písemně oznámit změnu adresy do 10 dní ode dne změny adresy pro doručování druhé smluvní straně nebo rozhodci; neučiní-li tak, bude mu i nadále doručováno na adresu uvedenou v této smlouvě s tím, že veškeré písemnosti, včetně rozhodčího nálezu, které budou na tuto adresu doručovány, se budou považovat za doručené.

6. Vykonalnost rozhodčího nálezu:

Rozhodčí nález vydaný v rámci rozhodčího řízení nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný; na základě takového rozhodčího nálezu lze vést výkon rozhodnutí (exekuci) na majetek účastníka řízení, který v řízení neuspěl.

III. Závěrečná ustanovení

Spotřebitel závazně prohlašuje, že mu poskytla spotřebitelem vyžádaný čas k nastudování zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů a k prostudování této rozhodčí smlouvy, zejména pak ustanovení o rozhodčí doložce, a že odpověděla na všechny otázky, na které spotřebitel požadoval odpověď. Spotřebitel prohlašuje, že mu byla s dostatečným předstihem před uzavřením této rozhodčí smlouvy poskytnuta veškerá náležitá vysvětlení, na základě kterých je schopen posoudit, jaké důsledky pro něho mohou uzavřením rozhodčí doložky nastat. Rovněž spotřebitel prohlašuje, že mu byly ze strany náležitě vysvětleny všechny následky rozhodčí smlouvy.

Účastníci se dohodli, že rozhodce bude doručovat dokumenty v rozhodčím řízení na elektronickou adresu účastníků uvedenou v této smlouvě, případně na elektronickou adresu, kterou účastníci rozhodci jako svou elektronickou adresu písemně oznámí. Za doručení písemnosti se bude v tomto případě považovat den, kdy účastník potvrdí, že mu byla písemnost doručena, nejpozději však desátý den ode dne, kdy rozhodce účastníkovi takto písemnost elektronickou cestou zaslal. Rozhodce je rovněž oprávněn zasílat účastníkům dokumenty na adresy uvedené v této smlouvě nebo na adresu, kterou účastníci rozhodci jako svou doručovací adresu písemně oznámí. Tento způsob doručování může rozhodce zvolit bez ohledu na to, zda se pokusil písemnosti doručit na elektronickou adresu účastníků. Pokud se nebude účastník na uvedené adrese zdržovat a dokumenty si nepřevzme, rozhodce vyvěsí ve svém sídle výzvu k vyzvednutí zásilky a sdělení o doručení za přiměřeného použití § 49 odst. 2 o.s.ř. a § 49 odst. 4 o.s.ř., avšak s tím, že dokumenty nemusí být rozhodcem doručovány na adresu trvalého bydliště či sídla, nýbrž na adresu sjednanou v této smlouvě či adresu, která bude rozhodci písemně sdělena účastníkem. V případě, že si uloženou písemnost adresát nevyzvedne ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí

v sídle rozhodce, považuje se desátý den této lhůty za den doručení. Způsobem uvedeným v tomto odstavci bude doručován rovněž rozhodčí nález ve věci samé.

Spotřebitel závazně prohlašuje, že porozuměl systému řešení sporů v rozhodčím řízení a pochopil, že je alternativou řešení sporů před obecným (státním) soudem a že rozhodčí nález je exekučním titulem, který je bez dalšího soudně vykonatelný a na základě takového rozhodčího nálezu lze vést výkon rozhodnutí (exekuci) na majetek účastníka řízení, který v řízení neuspěl.

Spotřebitel závazně prohlašuje, že si před podpisem této rozhodčí doložky rozhodčí smlouvu přečetl, a k jejím náležitostem neměl žádných dalších otázek ani nepotřeboval poskytnout žádných dalších vysvětlení.

Spotřebitel s obsahem této rozhodčí smlouvy souhlasí, jejím náležitostem rozumí, vnímá ji vnitřně jako jasnou, srozumitelnou, určitou a jako pro obě strany vyváženou.

V dne

.....
podpis

.....
podpis

Zdroj: Mgr. Martin Zikmund, advokát [citováno dne 17.2. 2015] Dostupné z WWW: <http://www.ak-zikmund.cz/rozhodce>

Příloha č. 6 – Statistický přehled soudních agend za rok 2013

Jak vyplývá ze statistik uveřejněných Ministerstvem spravedlnosti ve Statistickém přehledu soudních agend za rok 2013 části druhé, krajské a okresní soudy rozhodovaly ve sporech o práva upravená občanským zákoníkem (ve kterých by po přijetí navrhované úpravy mohlo být dosaženo dohody v rámci mimosoudního řešení spotřebitelských sporů) v následujícím počtu (bráno za celou Českou republiku):

prodej v obchodě - odpovědnost za vady prodané věci	90
prodej v obchodě - spory o zaplacení kupní ceny	1562
prodej v obchodě - jiné spory	48
zhotovení věci na zakázku - odpovědnost za vady zhotovené věci	21
zhotovení věci na zakázku - jiné spory	115
oprava úprava věci - odpovědnost za vady	39
oprava a úprava věci - jiné spory	265
kupní smlouva a spory s ní souvisící	6523
spory ze smluv o dílo	2768
spory z půjček (peněžní ústavy)	18585
spory z půjček (jiné právnické osoby)	11365
spory z půjček mezi fyzickými osobami	5146

Celkem se tedy jedná o 47 627 případů.

Zdroj: Statistickém přehledu soudních agend za rok 2013 in Důvodová zpráva k návrhu zákona, kterým se mění zákon 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, č.j. OVA 1148/14, [citováno dne 17.2. 2015]. Dostupné z WWW: <https://apps.odok.cz/kpl-detail?pid=KORN9MBCQHZQ>